

**Monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych
w powiecie Lębork w 2007 r.
(raport diagnostyczny)**

Halina Sobocka – Szczapa

Łódź 2008

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
1.1. CEL EKSPERTYZY	3
1.2. SYTUACJA SPOŁECZNO – EKONOMICZNA POWIATU	5
1.2.1. <i>Położenie geograficzne i struktura demograficzna.....</i>	<i>5</i>
1.2.2. <i>Struktura pracujących</i>	<i>6</i>
1.2.3. <i>Gospodarka powiatu łęborskiego</i>	<i>8</i>
2. ANALIZA BEZROBOCIA WEDŁUG GRUP ZAWODÓW ORAZ ZAWODÓW.....	11
2.1. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	11
2.2. STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG ZAWODÓW	15
2.2.1. <i>Bezrobotni ogółem.....</i>	<i>16</i>
2.2.2. <i>Bezrobotne kobiety</i>	<i>24</i>
2.2.3. <i>Bezrobotni absolwenci.....</i>	<i>30</i>
2.2.4. <i>Długotrwale bezrobotni</i>	<i>32</i>
2.3. STRUKTURA NAPŁYWU DO BEZROBOCIA	41
2.3.1. <i>Bezrobotni ogółem.....</i>	<i>42</i>
2.3.2. <i>Bezrobotne kobiety</i>	<i>48</i>
2.3.3. <i>Bezrobotni absolwenci.....</i>	<i>51</i>
3. ANALIZA OFERT PRACY WEDŁUG GRUP ZAWODÓW I ZAWODÓW.....	53
4. ANALIZA ZAWODÓW NADWYŻKOWYCH I DEFICYTOWYCH	65
5. WNIOSKI I REKOMENDACJE	77
ANEKS.....	83
BIBLIOGRAFIA.....	85

1. Wprowadzenie

1.1. Cel ekspertyzy

Sytuacja na lokalnych rynkach pracy w Polsce jest bardzo zróżnicowana. Mimo tego, że od połowy 2007 r. obserwowana jest na nich powolna poprawa, wskazująca na przekształcanie się występujących niedopasowań z rynku „pracodawcy” w rynek „pracownika”, nadal cechą charakterystyczną jest z reguły wysokie niedopasowanie strukturalne podaży pracy do popytu na nią co sprawia, że konieczne jest stałe monitorowanie tych dysproporcji w celu zwiększenia efektywności działań prowadzonych na rynku pracy przez instytucje, zajmujące się aktywną polityką rynku pracy. Problem ten wydaje się szczególnie ważny z uwagi na jakość kapitału ludzkiego¹, reprezentowanego przez osoby poszukujące pracy oraz ich skłonność do aktywności edukacyjnej, która mogłaby przyczynić się do podwyższenia ich pozycji konkurencyjnej na rynku pracy, a tym samym zwiększenia szans na podjęcie pracy.

W związku z powyższym **głównym celem** ekspertyzy jest ukazanie podstawowych parametrów, charakteryzujących rynek pracy badanego obszaru, które stanowią mogą podstawę doprecyzowania nowych sposobów ograniczania niedopasowań, występujących na lokalnym rynku pracy. Podstawowe znaczenie w tej dziedzinie mają zarówno działania publicznych instytucji rynku pracy, jak i adekwatne do potrzeb pracodawców kształtowanie systemu kształcenia.

Monitoring zawodów jest procesem systematycznego obserwowania zjawisk, zachodzących na rynku pracy, formułowania ocen, wniosków i ostrzeżeń dla systemu kształcenia zawodowego i szkolenia bezrobotnych. Monitoring określa popyt i podaż na poszczególnych rynkach zawodowo – terytorialnych. W ramach monitoringu określa się rankingi zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz wykazujących równowagę na lokalnych i regionalnych rynkach pracy, co jest istotne dla lokalnej edukacji, jak i potrzeb szkoleniowych osób poszukujących pracy. Źródłem informacji niezbędnych do prowadzenia

¹ Mianem kapitału ludzkiego określane jest zasób wiedzy, umiejętności, zdrowia i energii witalnej, zawarty w każdym człowieku i w społeczeństwie jako całości. Wpływa on na zdolność do pracy, do adaptacji do zmian w otoczeniu oraz kształtuje kreatywne postawy w poszukiwaniu nowych rozwiązań. Zasób ten – jak uważają badacze – nie jest dany przez genetyczne właściwości danej populacji i można go powiększać za pomocą inwestycji w człowieka, do których najczęściej zalicza się szkolenie i doskonalenie zawodowe, kształcenie w systemie edukacji. W literaturze przedmiotu traktuje się ten problem bardzo szeroko, uwzględniając w nim również ogół działań wpływających na przyszły pieniężny i fizyczny dochód, a więc usługi i udogodnienia związane z ochroną zdrowia, poprawą wyżywienia, poszukiwanie i gromadzenie informacji o sytuacji firm i perspektywach zawodowych, badania naukowe, migracje ludności (Domański, 2006).

monitoringu zawodów nadwyżkowych i deficytowych jest zbiór zawodów i specjalności osób zarejestrowanych, jako bezrobotne oraz zaewidencjonowanych ofert pracy. Prowadzenie monitoringu zawodów powinno zatem przyczynić się do rozszerzenia zakresu analitycznego kierunków i natężenia zmian w strukturze zawodowo – kwalifikacyjnej, bieżącego jej dopasowywania do potrzeb lokalnych rynków pracy poprzez określanie odpowiednich kierunków kształcenia i szkolenia bezrobotnych, a wreszcie stworzenia bazy informacyjnej dla pełnego rozpoznania dotychczasowych i przyszłych przekształceń jakościowych, występujących na lokalnych rynkach pracy.

Ekspertyza składa się z trzech części oraz wstępu i zakończenia.

We wstępie, poza celem ekspertyzy zawarta została ogólna charakterystyka społeczno – gospodarcza badanego obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań demograficznych oraz ekonomicznych.

Część pierwsza stanowi diagnozę sytuacji na rynku pracy. Zawarto w niej rozważania, dotyczące struktury zawodowej osób poszukujących pracy, ze szczególnym zwróceniem uwagi na strukturę według płci oraz okres pozostawania bez pracy, a także status (absolwenci).

Część druga obejmuje analizę pojawiających się na lokalnym rynku pracy ofert zatrudnienia. Badanie zostało przeprowadzone w oparciu o strukturę zawodów poszukiwanych na tym rynku, ze szczególnym uwzględnieniem ostatniego miejsca pracy bezrobotnych.

Część trzecia opisuje sytuację na rynku pracy powiatu lęborskiego z punktu widzenia zawodów nadwyżkowych i deficytowych, które pojawiły się lub stale występują na tym rynku.

Ekspertyza zakończona jest wnioskami oraz próbą wskazania rekomendacji działań wspomagających wyrównywanie dysproporcji, występujących na lokalnym rynku pracy.

Na początek chcielibyśmy przedstawić sytuację społeczno – ekonomiczną badanego obszaru, która powinna stać się elementem wspomagającym dla doprecyzowania wniosków i rekomendacji wynikających z analizy zawodów nadwyżkowych i deficytowych.

1.2. Sytuacja społeczno – ekonomiczna powiatu

1.2.1. Położenie geograficzne i struktura demograficzna

Powiat lęborski leży w północno-zachodniej części województwa pomorskiego, w podregionie słupskim. Od wschodu badany obszar graniczy z powiatem wejherowskim, od zachodu z powiatem słupskim, a od południa z powiatem bytowskim. Swym zasięgiem obejmuje obszar 706 km², na którym zamieszkiwało 2007 r. około 63,7 tys. mieszkańców². Zatem w porównaniu do 2005 r. można było zaobserwować brak zmiany liczby ludności, co może oznaczać stagnację demograficzną badanego obszaru. Jednak głównej przyczyny tego status quo nie należałoby upatrywać w niewielkim przyroście naturalnym, który na tym obszarze wyniósł w 2006 r. 3,4‰³. Był on zatem wyższy w porównaniu do analogicznych wskaźników, charakteryzujących obszar całego województwa pomorskiego oraz Polski (odpowiednio 2,5‰ i 0,1‰). W przeciwieństwie do obserwowanych w poprzednich latach tendencji, mogło to być konsekwencją salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały, które w tym samym roku było ujemne i wyniosło – 4,7‰ i było ponad dwukrotnie wyższe w porównaniu do 2005 r., co niewątpliwie pogłębiło różnice w tej dziedzinie między badanym powiatem, a terenami otaczającymi, bowiem w województwie pomorskim wskaźnik ten osiągnął poziom – 0,4‰, a w całym kraju – 0,9‰.

Duży odpływ ludności z obszaru powiatu lęborskiego był zapewne przyczyną nie ulęgającego zmianie w 2006 r. wskaźnika poziomu zaludnienia, który – podobnie, jak wcześniej – wyniósł 90 osób na 1 km² i był mniejszy od przeciętnego dla województwa o 30 osób na 1 km². Generalnie zarówno pod względem powierzchni, jak i liczby mieszkańców nie zmieniła się pozycja badanego powiatu. W dalszym ciągu należał on bowiem do jednych z mniejszych w województwie pomorskim. Jego powierzchnia stanowiła jedynie 3,9% ogólnej powierzchni województwa, a ludność jeszcze mniej bo 2,9%.

W skład powiatu wchodzi dwa miasta (gminy grodzkie): Lębork i Łeba oraz trzy gminy wiejskie: Cewice, Nowa Wieś Lęborska i Wicko. Dogodne położenie geograficzne powiatu, dostęp do morza oraz położone na jego terenie jeziora, bagna i lasy sprawiają, że jest on jednym z bardziej malowniczych regionów województwa pomorskiego. Występują tu naturalne szerokie plaże, ruchome wydmy, dzikie, nie zmienione gospodarką człowieka zakątki, bogactwo świata fauny i flory oraz interesujące formy krajobrazu, które sprawiają, że

² Dane statystyczne, opublikowane przez GUS, przedstawiające stan na 1 stycznia 2007 r. (por. Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2007 r., GUS, Warszawa 2007).

³ Dane przytoczone za GUS. Por. Rocznik demograficzny 2007, GUS, Warszawa 2007.

każdy może zachwycić się swoistym i niepowtarzalnym pięknem "odkrytych" przez siebie miejsc. W bliskim sąsiedztwie znajduje się Słowiński Park Narodowy, uznany przez UNESCO Światowym Rezerwatem Biosfery. Tylko tutaj istnieje i nawiązuje coraz więcej "zagranicznych" kontaktów jedyne księstwo w Polsce – Księstwo Łebskie.

Powiat łebski w 2006 r. zamieszkiwało ponad 32 tys. kobiet, co stanowiło 51,0% wszystkich mieszkańców. Udział ten był porównywalny do obserwowanego na obszarze całego województwa (51,4%). Wskaźnik feminizacji wyniósł 104 kobiety na 100 mężczyzn i był niższy o 2 osoby w porównaniu do województwa pomorskiego (106 kobiet na 100 mężczyzn). Nie można więc mówić o nadmiernej feminizacji badanego obszaru w porównaniu do terenów otaczających⁴.

Biorąc pod uwagę strukturę według wieku, to w analizowanym powiecie w 2006 r. nadal zdecydowanie dominowała ludność w wieku produkcyjnym (64,0%), przy czym jej udział zwiększył się w porównaniu do 2005 r. o około 0,5 pkt. proc. Na badanym obszarze występowała zatem dotychczas stała, choć niewielka tendencja wzrostowa tej populacji. Udział ten był ponadto o około 0,5 pkt. proc. mniejszy od wielkości obserwowanych na obszarze całego województwa i kształtował się na poziomie odsetka występującego w całej Polsce. Nieco mniej niż ¼ ludności stanowiły w badanym roku osoby w wieku przedprodukcyjnym, co było jednak wielkością o 2,4 pkt. proc. większą niż obserwowana na obszarze województwa. Z podobną zależnością mieliśmy do czynienia w przypadku udziału osób w wieku poprodukcyjnym, gdyż w powiecie łebskim stanowili oni 12,3%, a w Pomorskiem – 14,2%. Na tego rodzaju sytuację wpływ miały zapewne współczynniki przyrostu naturalnego, które były znacząco wyższe na badanym obszarze. Dane te świadczą bowiem o młodszej strukturze demograficznej powiatu w porównaniu do terenów otaczających⁵.

1.2.2. Struktura pracujących

W 2006 r. w powiecie łebskim pracowało ogółem 12,1 tys. osób, co oznaczało zwiększenie liczby pracujących w porównaniu do 2005 r. o 1,7%⁶. Poprzednio występująca tendencja dość wysokiego wzrostu liczby pracujących, kształtująca się na poziomie około 10% została zatem wyhamowana. Może to oznaczać, że wysokie tempo wzrostu

⁴ Tamże.

⁵ W opracowaniu wykorzystano dane statystyczne GUS. Por. Rocznik Statystyczny Województw 2007, GUS. Warszawa 2007.

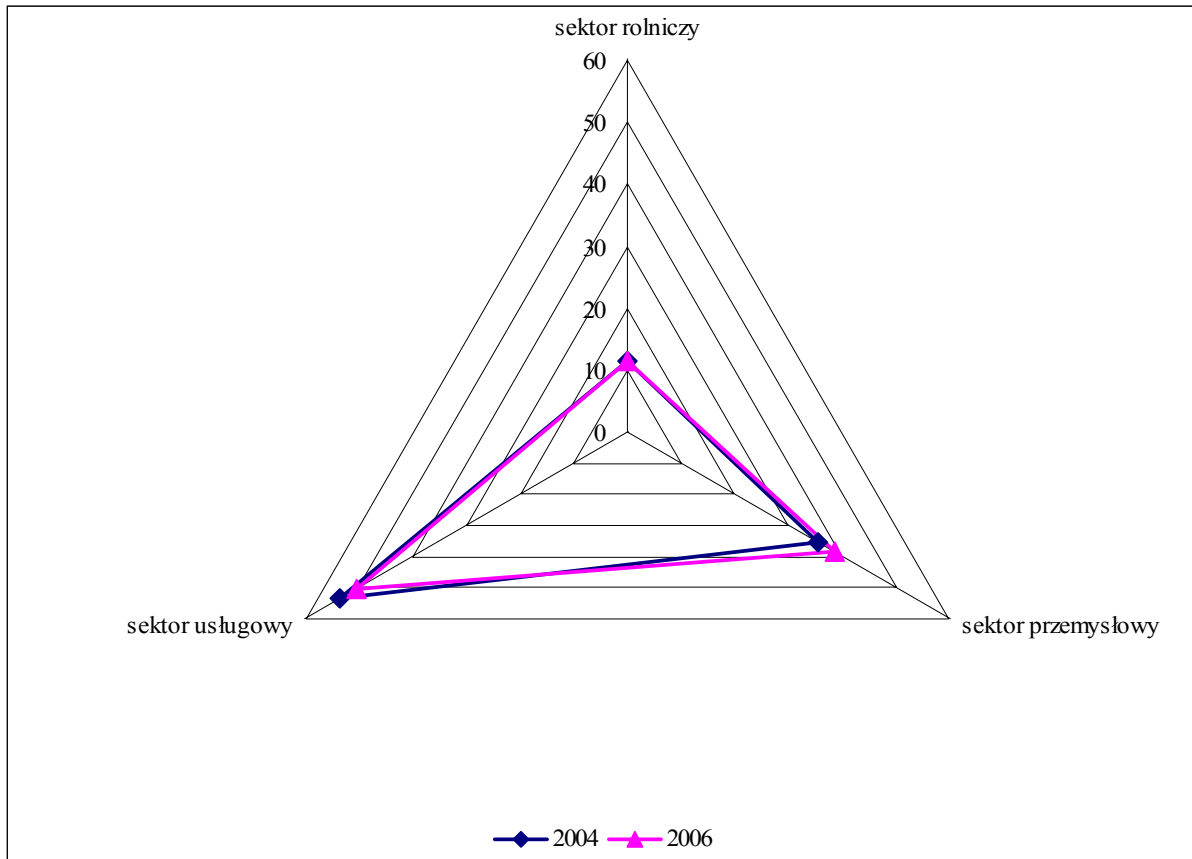
⁶ Prezentowany fragment ekspertyzy został opracowanych w oparciu o dane statystyczne GUS. Por. Rocznik Statystyczny Województw 2007, GUS. Warszawa 2007.

gospodarczego, którego konsekwencją jest zawsze wzrost liczby oferowanych miejsc pracy na tym obszarze nie znalazł odzwierciedlenia w znaczącym powiększeniu liczby aktywnych zawodowo. Może to być wywołane niezgodnością między strukturą oferowanych miejsc pracy i kwalifikacjami posiadanymi przez reprezentantów strony podaźowej rynku pracy, ale równocześnie może być to przejawem niewielkiej aktywności ekonomicznej podmiotów, zlokalizowanych na tym obszarze, będącej konsekwencją braku inicjatywy, możliwości rozwoju, związanej z zapotrzebowaniem na określone towary i usługi.

W tym samym roku w sektorze I (rolniczym) pracowało 11,3%, w sektorze II (przemysłowym) – 38,3% oraz w sektorze III (usługowym) – 50,4% wszystkich pracujących w powiecie. Były to wielkości porównywalne do tych, które obserwowano w roku poprzednim, z niewielką zmianą występującą w sektorze przemysłowym oraz usługowym, gdzie zaobserwowano minimalne zwiększenie odsetka pracujących w tym ostatnim sektorze, kosztem sektora przemysłowego. Na szczególnie podkreślenie zasługuje utrzymywanie się dość niewielkiego udziału pracujących w sektorze rolniczym oraz wyhamowanie tendencji rozwojowych w sektorze przemysłowym na korzyść szeroko rozumianych usług⁷ (wykres 1)⁸. Jest to zjawisko świadczące o przekształcaniu gospodarki badanego obszaru w kierunku postindustrialnym, przy czym zachodzące zmiany powinny mieć charakter bardziej intensywny. Zaobserwowane tendencje wskazują na rozwój dziedzin działalności usługowej, co może oznaczać wykorzystywanie walorów tego obszaru, związanych z jego położeniem. Na pozytywną ocenę zasługuje natomiast utrzymywanie się niskiego odsetka osób utrzymujących się z działalności rolniczej, co zapewne jest konsekwencją występujących wcześniej na tym obszarze przemian strukturalnych, a mianowicie likwidacji wielkoobszarowych gospodarstw rolnych. Czynnikiem ten przyczynił się do tego, że powiat lęborski charakteryzuje się dość prawidłową – z punktu widzenia nowoczesności – strukturą pracujących, przy czym zbyt wysoki wydaje się parametr charakteryzujący sektor przemysłowy, a zbyt niski – sektor usługowy. Tym niemniej zaprezentowaną strukturę oraz jej zmiany należy uznać za pozytywne, tym bardziej, że udział ludności pracującej w sektorze pierwszym był niższy od analogicznego w całym województwie, przy czym różnica ta była już niewielka (o 0,3 pkt. proc.) i znacząco mniejszy od tego, który zaobserwowano w tym samym roku w całym kraju (o około 10 pkt. proc.).

⁷ Przyjęto podział na sektory: sektor I – rolniczy (rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, rybactwo), sektor II – przemysłowy (przemysł i budownictwo) oraz sektor III (usługi rynkowe i nierynkowe).

⁸ Na wykresie pokazano strukturę pracujących w latach 2004 i 2006 dlatego, że zmiany w porównaniu do 2005 r. były nie zauważalne.

Wykres 1. Struktura pracujących w powiecie łębarskim według sektorów w latach 2004 – 2005 (w %)

Źródło: Rocznik statystyczny województw 2005, GUS, Warszawa 2006, s. 219, Rocznik statystyczny województw 2007, GUS, Warszawa 2007, s. 227.

Różnice w strukturze pracujących, występujące w pozostałych sektorach, świadczą natomiast o kierunkach rozwoju badanego powiatu i wskazują na początek przemian, ukierunkowanych na działalność usługową, przy czym w dalszym ciągu obserwowany jest znacząco wyższy udział pracujących w sektorze przemysłowym w porównaniu do całego województwa (o około 6 pkt. proc.). W sektorze usługowym odsetek jest natomiast niższy (o ponad 5 pkt. proc.). Tym niemniej należałoby podkreślić, że sytuacja w sektorze usługowym jest na tym obszarze lepsza (biorąc pod uwagę udział pracujących) niż w całym kraju (udział większy o około 1 pkt. proc.). Wydaje się zatem, że kontynuacja występujących w powiecie łębarskim tendencji może okazać się korzystna dla dalszego unowocześnienia struktury pracujących w regionie.

1.2.3. Gospodarka powiatu łębarskiego

W badanym powiecie w 2006 r. na 10 tys. mieszkańców funkcjonowało 1241 podmiotów gospodarczych. Ich liczba zwiększyła się w porównaniu do 2005 r. o 14 na 10 tys. mieszkańców. Zwiększenie liczby podmiotów dotyczyło przede wszystkim podmiotów

prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej (o 8 na 10 tys. mieszkańców), ale także osób fizycznych, prowadzących działalność gospodarczą (o 6 na 10 tys. mieszkańców). W porównaniu do całego województwa można zauważyć, że liczba podmiotów prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej była na badanym obszarze mniejsza (o 8 na 10 tys. mieszkańców), a liczba firm prowadzonych przez osoby fizyczne była zdecydowanie większa (o 209 na 10 tys. mieszkańców). Wszystko to sprawia, że potencjał gospodarczy badanego obszaru należy ocenić, jako wysoki, przy czym w sposób szczególny należy ocenić natężenie występowania na badanym obszarze przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne, bowiem świadczy ono o wysokim poziomie przedsiębiorczości osób zamieszkujących tereny powiatu. Pozytywna ocena w tej dziedzinie jest tym bardziej uzasadniona, ponieważ korzystnie również wyglądają porównania dotyczące wskaźników, występujących w całym kraju. Ogólna liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców w powiecie łęborskim była bowiem wyższa o 287 firm, co oznacza, że różnice pod tym względem na korzyść badanego obszaru powiększyły się. Ta sama tendencja dotyczyła osób fizycznych, prowadzących działalność gospodarczą, które występowały na tym obszarze częściej (o 255 firm na 10 tys. mieszkańców) oraz podmiotów prowadzonych przez osoby prawne i jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej, których było tu więcej (o 32 firmy na 10 tys. mieszkańców). Należy jednocześnie podkreślić, że w tym ostatnim przypadku nie zaobserwowano zmian w porównaniu do roku poprzedniego, co może oznaczać, że w powiecie łęborskim występują sprzyjające uwarunkowania szczególnie dla podejmowania indywidualnej działalności gospodarczej. A więc w badanym powiecie nie powinny występować trudności w zakresie promowania postaw przedsiębiorczych, jeżeli weźmiemy pod uwagę możliwość prowadzenia szkoleń i przekwalifikowań, uwzględniających właśnie takie moduły kształtowanych umiejętności.

O charakterze gospodarki powiatu łęborskiego świadczy również wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach. W 2006 r. stanowiły 1,3% wszystkich środków trwałych posiadanych przez firmy w całym województwie, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dało jedynie 48,3% kwoty występującej na Pomorzu. Z uwagi na to, że parametry te uległy pogorszeniu w porównaniu do 2005 r., oznaczać to może dalszy postęp w niedoinwestowaniu i potrzebie dokapitalizowania działalności gospodarczej. Przy czym z uwagi na możliwość występowania specyfiki tej działalności związanej z turystyką i rekreacją, do problemu tego należałoby podchodzić fakultatywnie. Uzasadniają ten wniosek również nakłady

inwestycyjne, które podobnie, jak w poprzednim przypadku były niewielkie. Stanowiły one w badanym powiecie 1,4% nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w całym województwie. W porównaniu do 2005 r. obserwujemy w tym przypadku również tendencję malejącą, co świadczy o ograniczeniu procesów inwestycyjnych w badanym powiecie. Wskazują na to również zmniejszające się udziały nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Szczególnie porównanie to wydaje się być istotnym w odniesieniu do 2005 r., kiedy wskaźnik ten był zauważalnie wysoki (61,3% nakładów inwestycyjnych ponoszonych w województwie zlokalizowanych było w powiecie). W 2006 r. udział ten wyniósł tylko 49,3% i był o ponad 3 pkt. proc. wyższy od tego, który wystąpił w 2004 r. Jest to dość znaczne ograniczenie odsetka, co może wpłynąć na procesy innowacyjne, wdrażane w podmiotach gospodarczych. Świadczy jednocześnie o niewielkiej ekspansywności ekonomicznej podmiotów, mimo – jak się wydaje – sprzyjających uwarunkowań makroekonomicznych.

Biorąc pod uwagę inne wskaźniki, będące miarą rozwoju powiatu łęborskiego, można zauważyć, że:

- niska była wartość produkcji sprzedanej przemysłu, która kształtowała się na poziomie 2,3% wartości obserwowanej na obszarze województwa, co było wielkością niższą w porównaniu do roku poprzedniego, co potwierdza przekształcenia struktury pracujących w powiecie łęborskim,
- podobnie niewielka była liczba mieszkań oddanych do użytku; na 10 tys. mieszkańców w badanym powiecie oddano do użytku tylko około 25 mieszkań; w tym samym okresie w województwie oddano do użytku 45,5 mieszkania; należy jednak podkreślić, że w obu przypadkach obserwowano tendencję wzrostową, przy czym zmiany były znacznie intensywniejsze w przypadku badanego powiatu, co może oznaczać dążenie do wyrównywania różnic w tej dziedzinie,
- zbyt niska ze względu na walory turystyczne regionu była jego pozycja w zakresie liczby turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania; sytuacja w tej dziedzinie uległa wręcz pogorszeniu, bowiem w 2006 r. nieco więcej niż co dziesiąty obiekt tego rodzaju był zlokalizowany w badanym powiecie,
- przy porównywalnie wysokiej pozycji województwa pomorskiego pod względem poziomu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto (3), również zarobki w powiecie

nie były najniższe, bowiem stanowiły 81,8 % średniej dla całego województwa, przy czym sytuacja w tej dziedzinie uległa dalszemu pogorszeniu w porównaniu do 2005 r.

Jak widać, powyższa ocena nie ma charakteru jednorodnego. Tym niemniej charakter gospodarczy powiatu umożliwia generalnie pozytywną ocenę działań w nim prowadzonych, chociaż należałoby podkreślić, że – w porównaniu szczególnie do roku poprzedniego – mamy do czynienia z pogorszeniem się kilku wskaźników. Na pozytywne podkreślenie zasługują przede wszystkim kierunki zmian struktury pracujących oraz wysoki poziom przedsiębiorczości, przejawiający się głównie w liczbie podmiotów, prowadzonych przez osoby fizyczne. Nie wpływa to jednak na sytuację na rynku pracy, którą należałoby ocenić, jako złą. Niedopasowania na nim występujące mają charakter długookresowy, a więc można domniemywać, że bezrobocie na nim występujące należy do kategorii bezrobocia strukturalnego. Świadczy o tym stopa bezrobocia rejestrowanego, która utrzymała się w 2006 r. na bardzo wysokim poziomie (26,3%), niższym o 2 pkt. proc. od obserwowanej w roku poprzednim. Dlatego też niezbędnym działaniem, które powinno zdominować postępowanie lokalnych instytucji rynku pracy, jest podejmowanie starań umożliwiających znacznie większe dostosowanie podaży pracy do popytu na nią. Tym samym konieczne staje się permanentne obserwowanie sytuacji na rynku pracy w zakresie zawodów nadwyżkowych i deficytowych, które powinno stać podstawą dla doprecyzowania kierunków kształcenia i doksztalcania osób poszukujących pracy, a także w niezbędnym stopniu uwzględniać potrzeby pracujących.

2. Analiza bezrobocia według grup zawodów oraz zawodów

W części diagnostycznej zaprezentowane zostaną wskaźniki charakteryzujące rynek pracy powiatu łębskiego. W części pierwszej przeanalizowana zostanie ogólna sytuacja na rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem struktury podaży pracy według zawodów. Natomiast w kolejnych fragmentach zostanie dokonana ocena struktury ofert pracy według zawodów oraz pokazane zostaną zawody nadwyżkowe i deficytowe, występujące w powiecie łębskim.

2.1. Sytuacja na rynku pracy

W końcu 2007 r. w powiecie łębskim zarejestrowanych było ogółem 4641 bezrobotnych. W porównaniu do końca 2006 r. było ich zatem mniej o 1803 osoby, tj. o prawie 28%. Można zatem uznać, że sytuacja na lokalnym rynku pracy uległa dość istotnej poprawie (tab. 1). Nie dotyczyło to jednak kobiet, bowiem w analizowanym roku stanowiły

one ponad 63% (2942 osoby), co było udziałem większym w porównaniu do roku poprzedniego o 3 pkt. proc. Utrzymana zatem została tendencja zaobserwowana w latach wcześniejszych, świadcząca o systematycznie pogarszającej się pozycji konkurencyjnej kobiet na lęborskim rynku pracy. W dalszym ciągu podstawowym powodem w przypadku może być nieadekwatność struktury ofert pracy do struktury kwalifikacji przez nie posiadanych. Zatem bezrobocie strukturalne, z jakim mamy do czynienia na obszarze powiatu zaczyna być bardziej uciążliwe dla kobiet.

Tabela 1. Bezrobotni w powiecie lęborskim w końcu 2007 r.

Kategorie bezrobotnych	Liczba (w osobach)	W odsetkach
Bezrobotni ogółem	4641	100,0
W tym kobiety	2942	63,4
Bezrobotni absolwenci ogółem	144	100,0
W tym kobiety	98	64,6
Bezrobotni powyżej 12 miesięcy	2254	100,0
W tym kobiety	1457	63,4

Źródło: Materiały PUP w Lęborku

Jak wynika z danych zawartych w tabeli, również w kategoriach, znajdujących się w szczególnej sytuacji na lokalnym rynku pracy, a mianowicie wśród bezrobotnych absolwentów oraz długotrwale poszukujących pracy, wystąpiła w porównaniu do końca 2006 r. dość znaczna poprawa. Była ona podobna do tej, którą zaobserwowano wśród ogólnej populacji bezrobotnych i wyniosła odpowiednio:

- grupa bezrobotnych absolwentów zmniejszyła się o prawie 38%, tj. o 85 osób,
- grupa długotrwale bezrobotnych uległa zmniejszeniu o ponad 24%, tj. o 780 osób.

Mimo zatem prawie takiej samej dynamiki zmian we wszystkich populacjach osób poszukujących pracy, można zauważyć pewnego rodzaju zróżnicowanie, które wskazuje na to, że w dalszym ciągu częściej na badanym obszarze znajdują pracę ci, którzy bez pracy pozostawali krócej niż rok. Może to wskazywać na większą efektywność działań prowadzonych na lokalnym rynku pracy w odniesieniu do populacji bezrobotnych ogółem aniżeli do grup szczególnego ryzyka. Nie bez znaczenie wydaje się zatem postulat kontynuowania dywersyfikacji instrumentów aktywnej polityki rynku pracy, odnoszących się do osób długotrwale bezrobotnych, przyczyniających się do podwyższania ich pozycji konkurencyjnej na lokalnym rynku pracy.

W porównaniu do lat poprzednich znacznie bardziej w porównaniu do innych kategorii osób poszukujących pracy poprawiła się sytuacja młodych ludzi, kończących różne poziomy kształcenia dlatego, że dynamika spadku bezrobocia wśród absolwentów na

przestrzeni badanego roku była największa. Może to świadczyć o skuteczności podejmowanych przez powiatowy urząd pracy działań, odnoszących się do tej grupy osób poszukujących pracy. Wydaje się również, że efekty tego rodzaju mogły być również konsekwencją większego dopasowania struktury kształcenia do potrzeb strony popytowej rynku pracy. Należałoby jednak również podkreślić to, że w ocenie tego zjawiska niezbędne jest również wzięcie pod uwagę stopniowo zmniejszającej się w tym okresie presji młodych ludzi na rynek pracy, bowiem mamy do czynienia z wchodzeniem na rynek stosunkowo mniej licznych roczników niż demograficznego.

Na mniej pozytywną ocenę zasługuje natomiast sytuacja kobiet poszukujących pracy i rekrutujących się z obu wymienionych wyżej kategorii. Jak wynika z danych zawartych w tabeli, w porównaniu do końca 2006 r., możliwość otrzymania przez nie pracy w powiecie łębskim uległa dość istotnemu obniżeniu. W obu bowiem grupach udział kobiet w porównaniu do roku poprzedniego uległ zwiększeniu, przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczebności populacji. Wśród absolwentów tempo zmian było zdecydowanie większe i wyniosło około 44% (tj. o 50 osób), zaś wśród długotrwale poszukujących pracy kobiet, zaobserwowano zmniejszenie o prawie 25% (tj. o 469 osób). Mimo tych pozytywnych tendencji odsetek bezrobotnych kobiet wzrósł w grupie absolwentów o około 4 pkt. proc. w porównaniu do końca 2006 r., a w grupie długotrwale bezrobotnych o ponad 1 pkt. proc. Powyższe cechy zbiorowości bezrobotnych kobiet należałoby ocenić w sposób następujący:

- mimo dość istotnego ograniczenia liczby poszukujących pracy kobiet wśród bezrobotnych absolwentów w dalszym ciągu brakuje na rynku pracy powiatu łębskiego ofert pracy dla tej kategorii bezrobotnych; może to świadczyć o braku dopasowania systemu kształcenia w zawodach kobiecych do potrzeb pracodawców; poprawa sytuacji tej grupy bezrobotnych może być jedynie wynikiem prawidłowo skonstruowanego systemu narzędzi wspomagania aktywności zawodowej, który powinien wpływać na promowanie kształcenia ustawicznego i dostosowywanie umiejętności i kwalifikacji do oczekiwań pracodawców,
- w przypadku długotrwale bezrobotnych kobiet sytuacja wydaje się być na lokalnym rynku pracy dość stabilna, bowiem zmiany udziału są raczej niewielkie; znaczący spadek liczby długotrwale bezrobotnych kobiet może być wynikiem generalnie poprawiającej się zatrudnialności osób poszukujących pracy; tym bardziej jest to prawdopodobne, że dynamika zmniejszania się liczebności badanej kategorii osób jest podobna to tej, która w analizowanym roku wystąpiła wśród wszystkich długotrwale bezrobotnych.

Zaprezentowane tendencje są kontynuacją zaobserwowanych w latach wcześniejszych zmian, co dowodzi, że skuteczność realizowanych w powiecie działań jest znacznie większa w odniesieniu do bezrobotnych młodych ludzi aniżeli w stosunku do długotrwale pozostających bez pracy. Ponadto – co należałoby podkreślić – spójność oczekiwań pracodawców w zakresie kwalifikacji z umiejętnościami osób poszukujących pracy, była jednak znacznie większa w odniesieniu do ogólnej populacji bezrobotnych niż w stosunku do kobiet, co jednocześnie wskazuje na zmiany uwarunkowań, charakteryzujących łębski rynek pracy. W roku poprzednim bowiem kobiety znajdowały w znacznie lepszej pozycji konkurencyjnej. Powodem tego zjawiska, zapewne – podobnie, jak w całym kraju – był charakter bezrobocia wśród kobiet, a mianowicie jego długi czas trwania oraz niedopasowania strukturalne w zakresie posiadanych przez nie kwalifikacji. Z jednej strony – długotrwale pozostawanie bez pracy powoduje utratę kwalifikacji zawodowych, bądź ich ograniczenie, utratę uprawnień zawodowych (brak kontaktu z praktyką zawodową), większe zniechęcenie w podejmowaniu aktywnych starań o pracę. Z drugiej zaś – podział na zawody kobiece i męskie wywoływać może ograniczenie dostępności do ofert pracy, pojawiających się na lokalnym rynku pracy. Niemalże znaczenie ma także w tym przypadku wielość funkcji pełnionych przez kobiety w procesach gospodarowania (rodzina – praca), które mogą wpływać na utrwalenie się niekorzystnych dla nich uwarunkowań, ograniczających aktywność zawodową. Dlatego też niezbędne w dalszym ciągu wydają działania, które w sposób zasadniczy przyczyniłyby się do ograniczenia występowania atrofii społecznej (Kabaj, 2001, s. 13), szczególnie wśród kobiet. Tym bardziej jest to konieczne, bowiem zjawiska te mogą wpływać na pojawianie się na lokalnym rynku pracy praktyk dyskryminacyjnych, które rozszerzając się – mogą wywoływać marginalizację tej kategorii osób poszukujących pracy. Zasadnicze znaczenie mogą mieć w tej dziedzinie działania, związane z większym dopasowaniem struktury kształcenia do potrzeb rynku pracy w zawodach, w których znaczącą większość stanowią kobiety, promowanie kształcenia ustawicznego oraz elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy.

O sytuacji na rynku pracy świadczy również napływ bezrobotnych, rejestrujących się jako osoby poszukujące pracy.

W ciągu całego 2007 r. do Powiatowego Urzędu Pracy zgłosiło się 5062 bezrobotnych, co było liczbą mniejszą o około 16% w porównaniu do liczby rejestrujących się na przestrzeni 2006 r. Wśród tych osób kobiety stanowiły 55,1%, co oznaczało, że ich udział w porównaniu do roku poprzedniego wzrósł o 4 pkt. proc. Podobnie, jak we

wcześniejszych rozważaniach stanowi do podstawę do wnioskowania o szczególnie trudnej i stale pogarszającej się sytuacji kobiet na lokalnym rynku pracy. Napływ do bezrobocia był przeciwieństwem do lat poprzednich znacznie większy od ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w końcu okresu badawczego,. Może to świadczyć o dużej płynności zasobów pracy, a także o zwiększającej się elastyczności łęborskiego rynku pracy.

Ponadto w grupie rejestrujących się w ciągu roku bezrobotnych było 711 absolwentów, co było liczbą mniejszą o 129 osób w porównaniu do 2006 r. (tj. o 14,6%). Stanowili oni około 14% napływających do bezrobocia. Udział ten był porównywalny do obserwowanego w roku poprzednim. Świadczy to o stabilnej sytuacji młodych ludzi kończących różne poziomy kształcenia na łęborskim rynku pracy, przy czym nie można chyba jednak w tym przypadku oceniać jej jako dobrej. Wskazuje to istotne niedopasowanie między kierunkami kształcenia, a potrzebami pracodawców. Zjawisko to może spowodować zniechęcenie młodych ludzi, ich ucieczkę z terenu powiatu dlatego, że nie mają oni perspektyw stabilizacji zawodowej w specjalnościach wyuczonych. Ponadto sytuacja ta wpływa na konieczność podejmowania intensywnych działań przez publiczne służby zatrudnienia, które miałyby na celu zwiększenie dopasowania w tej dziedzinie. Konieczne byłoby zatem ukierunkowanie oferty edukacyjnej na potrzeby pracodawców, rozszerzenie prac interwencyjnych i robót publicznych, jako instrumentów wpływających na możliwość nabycia nowych, bądź uzupełnienie posiadanych przez absolwentów kwalifikacji.

Wśród absolwentów rejestrujących się w Powiatowym Urzędzie Pracy większość stanowiły kobiety (66,1%, tj. 470 osób). W porównaniu do roku poprzedniego liczba ich uległa zmniejszeniu o 40 osób (o około 8%), przy czym ich udział zwiększył się w porównaniu do tego samego roku o ponad 5 pkt. proc. Zatem wnioski płynące z analizy stanu bezrobotnych są również w tym przypadku jak najbardziej zasadne. Ponadto z uwagi na mniejszą w porównaniu do podanych wielkości liczbę zarejestrowanych absolwentów w końcu 2007 r. można uznać, że działania w dziedzinie zwiększania aktywności zawodowej tej kategorii osób poszukujących pracy miały charakter efektywny.

2.2. Struktura bezrobotnych według zawodów

Analiza struktury zawodowej osób poszukujących pracy została przeprowadzona na podstawie zestawień tabelarycznych sporządzonych przez Powiatowy Urząd Pracy. W opracowaniu uwzględnione zostały tylko te kategorie zawodów, które w sposób znaczący

wpływają na sytuację na lokalnym rynku pracy. Dlatego też ukazane zostaną przede wszystkim te, które liczebnie przekraczają 50 osób.

2.2.1. Bezrobotni ogółem

Według jednocyfrowej klasyfikacji zawodów, dokonanej w powiecie łębskim, spośród ogólnej liczby bezrobotnych – podobnie, jak w latach poprzednich – najwięcej osób poszukiwało pracy w następujących wielkich grupach zawodów: **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy** oraz **pracownicy usług osobistych i sprzedawcy** (odpowiednio 1148 osób i 735 osób). Należy jednocześnie podkreślić, że liczba osób poszukujących pracy w tych kategoriach była znacząco mniejsza od obserwowanych w 2006 r. (odpowiednio o prawie 35% i 33%). Populacja bezrobotnych w tych wielkich grupach zawodów zmniejszyła o prawie bądź 1/3 w porównaniu do roku poprzedniego. Tym niemniej, łącznie poszukiwało w tych zawodach zatrudnienia około 40% wszystkich bezrobotnych. Udział ich zatem w ogólnej populacji bezrobotnych zmniejszył się o około 4 pkt. proc. Jednocześnie odsetek poszukujących pracy w każdej z wyżej wymienionych kategorii zawodów kształtował się odpowiednio na poziomie 24,7% oraz 15,8% w porównaniu do ogólnej populacji bezrobotnych i był niższy w odniesieniu do roku poprzedniego odpowiednio o 3 pkt. proc. i 1 pkt. proc.

Wśród wszystkich tych, którzy poszukiwali pracy w zawodach kategorii **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy** można zauważyć pewne rozproszenie pod względem kategorii zawodów usystematyzowanych według kodów sześciocyfrowych, przy czym było ono mniejsze w porównaniu do 2006 r. (tab.2).

Tabela 2. Bezrobotni robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy według najliczniej występujących kategorii zawodów (kody sześciocyfrowe) w powiecie łębskim w końcu 2007 r.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych w osobach	Udział w ogółem bezrobotnych w %
743304	Krawiec	144	3,1
712102	Murarz	88	1,9
722204	Ślusarz	83	1,8
742204	Stolarz	60	1,3
743604	Szwaczka	57	1,2
723105	Mechanik samochodów osobowych	56	1,2
144304	Obuwnik przemysłowy	52	1,1

Źródło: Dane PUP

Zgodnie z przyjętymi kryteriami analizy, wśród zawodów, które reprezentowała znaczna liczba bezrobotnych zabrakło w 2007 r. tylko stolarzy meblowych oraz tokarzy, a populacja poszukujących pracy stolarzy uległa najmniejszemu ograniczeniu, w związku z czym ich pozycja konkurencyjna na rynku pracy uległa dalszemu pogorszeniu, na co wskazuje przede wszystkim miejsce wśród zawodów reprezentowanych przez najliczniejsze kategorie bezrobotnych (por. tabela). Sytuacja ta wskazuje na to, że zwiększyło się dopasowanie na lokalnym rynku pracy w kolejnych kategoriach zawodowych, reprezentowanych przez bezrobotnych. Może to oznaczać z jednej strony, że zwiększyło się zatrudnienie tych osób lub uzyskali oni dodatkowe kwalifikacje, wzmacniające ich pozycję na lokalnym rynku pracy. Jednocześnie jednak należy podkreślić, że pozostałe kategorie zawodów i specjalności występowały również przed rokiem, jako szczególnie często obserwowane na lokalnym rynku pracy. Nie można już jednak mówić w tym przypadku o szczególnym braku zapotrzebowania według rodzajów działalności gospodarczej, chociaż należałoby zaznaczyć, że w 2007 r. – podobnie, jak w poprzednim – wystąpił szczególny brak ofert pracy dla zawodów związanych z włókiennictwem (krawiec, szwaczka). Zatem zidentyfikowanej sytuacji na rynku pracy nie można już uzasadniać sezonowością zmian zapotrzebowania, występującym na lokalnym rynku pracy⁹.

W przeciwieństwie do powyższych uwag, kategoria **pracownicy usług osobistych i sprzedawcy** zdominowana została przez dwie grupy zawodowe (według kodów sześciocyfrowych). Byli to sprzedawcy oraz kucharze. Sytuacja ta była podobna do obserwowanej w 2006 r. Sprzedawcy w ogólnej liczbie osób poszukujących pracy stanowili 10,4% wszystkich bezrobotnych, a kucharze 2,2%. W porównaniu do 2006 r. odsetki te nie zmieniły się w sposób znaczący. Pozostałe elementarne grupy zawodów i specjalności w ogóle nie znalazły odzwierciedlenia – zgodnie z przyjętymi kryteriami – w analizowanych zestawieniach tabelarycznych, co wskazuje na zdecydowanie większe dopasowanie podaży pracy do popytu na nią na lokalnym rynku pracy. Świadczy to o stałej, zdecydowanej dominacji sprzedawców, jako kategorii zawodowej na rynku pracy powiatu lęborskiego, która w znaczący sposób oddziałuje na sytuację na lokalnym rynku pracy. Co dziesiąta osoba poszukująca pracy reprezentuje bowiem te właśnie kwalifikacje i umiejętności zawodowe. Problem ten może stanowić zagrożenie przede wszystkim w kontekście braku odpowiednich miejsc pracy. Tym niemniej można ograniczyć niebezpieczeństwo przede wszystkim za pomocą systematycznej kontroli struktury kształcenia na badanym obszarze. Bezrobocie

⁹ W analizie uwzględniono liczbę bezrobotnych na koniec roku kalendarzowego.

wśród sprzedawców jest bowiem zjawiskiem, powodującym bezrobocie długotrwałe. Dość duże znaczenie ma w tym przypadku rotacja pracowników.

Poza zaprezentowanymi powyżej wielkimi grupami zawodów oraz zawodami i specjalnościami, na lokalnym rynku pracy powiatu lęborskiego zauważa się również występowanie dużego bezrobocia w następujących wielkich grupach zawodowych (według kodów jednocyfrowych):

- technicy i inny średni personel – 686 osób, przy czym populacja ta zmniejszyła się w porównaniu do roku poprzedniego o 162 osoby,
- pracownicy przy pracach prostych – 418 osób, przy czym populacja ta zmniejszyła się w porównaniu do 2006 r. o 228 osób,
- pracownicy biurowi – 230 osób, przy czym populacja ta zmniejszyła się w porównaniu do roku poprzedniego o 108 osób.

Grupy reprezentujące te zawody łącznie stanowiły w badanym okresie 28,7% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych, przy czym ich udział w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego prawie nie uległ zmianie. Odpowiednio udział wskazanych powyżej wielkich grup zawodów wyniósł natomiast: 14,7%, 9,0% oraz 4,9%, przy czym wzrost odsetka zaobserwowano jedynie w grupie techników i pozostałego średniego personelu. Może to oznaczać obniżenie pozycji konkurencyjnej przedstawicieli tej kategorii zawodów w porównaniu do tych, którzy reprezentują pozostałe wielkie grupy zawodowe. Innych wielkich. W dalszym ciągu zatem liczba wolnych miejsc pracy, które mogłyby wchłonąć tę kategorię bezrobotnych wydaje się być zbyt mała. Jedną z przyczyn może być niedostosowanie systemu kształcenia do oczekiwań pracodawców, ale powodów tej sytuacji należałoby również upatrywać w preferowanych przez władze lokalne, kierunkach rozwoju, które nie wywołują zapotrzebowania na tego rodzaju kwalifikacje. Stąd też wydaje się niezbędne zweryfikowanie systemu kształcenia, szczególnie pod kątem przewidywanych zmian struktury gospodarczej powiatu, a przede wszystkim uruchomienie działań, wpływających na możliwość dostosowania posiadanych kwalifikacji do potrzeb pracodawców, funkcjonujących na lokalnym rynku pracy. Zwiększenie bowiem udziału osób posiadających wykształcenie średnie może oznaczać straty, zarówno ekonomiczne, jak i społeczne, których ograniczenie w porównywalnie krótkim okresie może być trudne.

Przyjrzyjmy się zatem, reprezentanci których zawodów (według kodów sześciocyfrowych) mogą napotykać na lokalnym rynku pracy na szczególne bariery, związane z brakiem odpowiednich miejsc pracy.

W grupie zawodów **technicy i inny średni personel** zaobserwowano w 2007 r. tylko dwa znaczące pod względem liczby osób poszukujących pracy kategorie zawodów i specjalności, co wskazuje na znaczną poprawę sytuacji w tej dziedzinie. Zdecydowanie dominowała jednak w tym przypadku grupa asystentów ekonomicznych (zawód szkolny: Technik ekonomista), których liczba osiągnęła poziom 218 osób. Mimo nieznacznego zmniejszenia się tej populacji bezrobotnych (o około 14%), była to grupa, która w sposób znaczący wpływa na brak zrównoważenia rynku pracy. Ich udział w ogólnej populacji bezrobotnych wyniósł 4,7%, co było odsetkiem większym w porównaniu do roku poprzedniego o prawie 1 pkt. proc. Świadczy to dość istotnym problemie, występującym na lokalnym rynku pracy, bowiem brak zmiany, a wręcz pogorszenie się pozycji konkurencyjnej osób poszukujących pracy w tym zawodzie w porównaniu do bezrobotnych reprezentujących inne kwalifikacje i umiejętności może wpływać na wydłużanie się okresu pozostawania bez pracy. Niezbędne w tym przypadku jest zweryfikowanie polityki edukacyjnej, która może przyczyniać się do pogłębiania niedopasowań w tej dziedzinie. Osoby reprezentujące ten nowoczesny zawód powinny bowiem znajdować zapotrzebowanie na rynku pracy. Jeśli tak nie jest, to powodów braku zapotrzebowania należy upatrywać głównie w:

- braku odpowiednich miejsc pracy; ich ograniczona liczba może mieć związek z charakterem gospodarczym regionu,
- niedostosowaniu struktury kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, bowiem utrwalająca się sytuacja braku miejsc pracy dla absolwentów tego kierunku kształcenia powinna już spowodować ograniczenie tej oferty edukacyjnej,
- niskim poziomie umiejętności reprezentowanych przez osoby poszukujące pracy w tym zawodzie.

Podobne sugestie dotyczyć powinny również drugiej zauważalnej w analizie kategorii zawodów i specjalności, a mianowicie technika rolnika. Tym bardziej należałoby na to zwrócić uwagę, że liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie była – wprawdzie niewiele – wyższa od tej, którą zaobserwowano w 2006 r. (65 bezrobotnych). Może to wskazywać na stabilny charakter sytuacji na lokalnym rynku pracy, dotyczący możliwości wykorzystania tego rodzaju pracowników.

Działania na lokalnym rynku pracy, w związku z powyższym, powinny koncentrować się na zwiększeniu dostępności do różnego rodzaju instrumentów aktywnej polityki rynku pracy, umożliwiających przekwalifikowanie lub podwyższenie kwalifikacji osobom reprezentującym te zawody tak, aby umożliwić im znalezienie miejsca pracy.

W kategorii **pracowników przy pracach** prostych zaobserwowano – podobnie, jak w poprzednim przypadku – tylko 2 grupy zawodowe (według kodów sześciocyfrowych), co oznaczało dość dużą poprawę w tej dziedzinie w porównaniu do roku poprzedniego, kiedy zauważalnych z punktu widzenia przyjętych kryteriów było 5 kategorii zawodów i specjalności. Spośród wcześniej zidentyfikowanych zawodów i specjalności w 2007 r. nie były już bardzo liczne kategorie: robotnik budowlany, pomoc kuchenna oraz robotnik gospodarczy. Mimo dość istotnego zmniejszenia liczebności populacji bezrobotnych, poszukujących pracy w zawodzie robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, była to grupa zdecydowanie dominująca wśród wielkiej grupy zawodów pracownicy przy pracach prostych. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych osiągnęła poziom 119 osób i była mniejsza w porównaniu do 2006 r. o prawie 40%, przy czym ich udział w ogólnej populacji bezrobotnych również uległ zmniejszeniu o około 0,5 pkt. proc. Można zatem uznać, że w zasadzie ich pozycja konkurencyjna na lokalnym rynku pracy w zasadzie nie uległa zmianie, co może oznaczać, że zmniejszenie liczby osób poszukujących pracy w tym zawodzie (znacznie większy niż ogólnej populacji bezrobotnych) nie wpłynął na zwiększenie szans na znalezienie pracy.

Z podobnym charakterem przemian mieliśmy do czynienia w przypadku drugiej grupy zawodów i specjalności, a mianowicie sprzątaczką. Mimo dość znacznego obniżenia liczby bezrobotnych, reprezentujących ten zawód w porównaniu do 2006 r. (o około 30%, tj. 32 osoby), nadal stanowili oni zauważalną kategorię osób poszukujących pracy (77 osób). Jednocześnie ich udział w ogólnej populacji bezrobotnych w 2007 r. pozostał na tym samym poziomie (1,7%). Zatem uwarunkowania, związane ze znalezieniem odpowiedniego stanowiska pracy nie zmieniły się. A więc konieczne wydaje się zwrócenie uwagi na procesy, które umożliwiałyby wykorzystanie tych potencjalnych zasobów pracy. Chodzi głównie o możliwość zwiększenia wykorzystania walorów turystycznych obszaru oraz ukierunkowanie polityki strukturalnej na możliwość lokalizowania w powiecie przemysłu przetwórczego.

Wnioski te mogą być jednak zasadne pod warunkiem wzięcia pod uwagę sezonowości prowadzonych prac, których nasilenie w okresie zimowym zdecydowanie spada¹⁰.

Grupę **pracowników biurowych** w sposób znaczący reprezentowała na badanym obszarze tylko jedna kategoria zawodów (według kodów sześciocyfrowych), a mianowicie pracownicy biurowi. Była to sytuacja podobna do tej, która charakteryzowała łęborski rynek pracy w 2006 r. Populacja bezrobotnych reprezentujących ten zawód liczyła 122 osoby, co stanowiło 2,6% wszystkich poszukujących pracy. Jednocześnie liczba poszukujących pracy pracowników biurowych uległa istotnemu zmniejszeniu (o 37,8%). Mimo zatem zdecydowanej poprawy pozycji konkurencyjnej przedstawicieli tego zawodu, przejawiającej się przede wszystkim z systematycznym, obserwowanym już wcześniej, spadku liczby osób poszukujących pracy, ich szanse na znalezienie pracy były porównywalne do okresów poprzedzających bieżącą analizę. Oznacza to, że zapotrzebowanie na tego rodzaju pracowników, mimo dość dużego wzrostu, jest jeszcze zbyt niskie w porównaniu do liczby osób, które te kwalifikacje posiadają. Konieczne wydaje się zatem ograniczenie kształcenia w tym zawodzie.

Analizując pozostałe grupy zawodowe (według kodów jednocyfrowych) należy podkreślić, że swoją liczebnością często nie przekraczały one kategorii zawodowych analizowanych wcześniej według kodów sześciocyfrowych. Są to:

- specjaliści – 182 osoby (3,9% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych); zmniejszenie liczby osób poszukujących pracy w tej grupie w porównaniu do 2006 r. osiągnęło wielkość około 28% i było porównywalne do zmian w ogólnej populacji bezrobotnych,
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 135 osób (2,9%, co oznacza zmniejszenie się odsetka osób poszukujących pracy o 0,5 pkt. proc. w porównaniu do 2006 r.); dynamika zmian liczebności tej wielkiej grupy zawodowej, reprezentowanej przez bezrobotnych osiągnęła wielkość około 38% i była zdecydowanie większa od obserwowanej w całej populacji bezrobotnych,
- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 140 osób (3,0%, co oznacza zwiększenie udziału reprezentantów tej grupy o 0,5 pkt. proc. w porównaniu do 2006 r.); najmniejsza dynamika zmian w porównaniu do 2006 r., osiągająca wielkość zaledwie około 14%.

¹⁰ W analizie uwzględniono liczbę bezrobotnych na koniec roku kalendarzowego.

Należy przy tym podkreślić, że mimo zmniejszenia liczebności każdej z przedstawionych wielkich grup zawodowych, najgorsza sytuacja na lokalnym rynku pracy dotyczyła rolników, ogrodników, leśników i rybaków. Pomimo bowiem niewielkiego zmniejszenia się bezwzględnej liczby osób poszukujących pracy w tych zawodach, ich udział w ogólnej populacji bezrobotnych wzrósł w porównaniu do 2006 r. Może to oznaczać trwały brak ofert pracy dla tego rodzaju pracowników. Świadczy to również o nieskuteczności działań, umożliwiających przekwalifikowanie lub uzupełnienie kwalifikacji, jako sposobu na zwiększenie aktywności zawodowej. Szczególnie może to być trudne w odniesieniu do tych osób, bowiem cechuje je specyfika postaw na rynku pracy. Nie przejawiają oni aktywności edukacyjnej ze względu na wiek lub zbyt niskie kwalifikacje.

Należałoby jednocześnie podkreślić, że w porównaniu do lat poprzednich poprawie uległa sytuacja specjalistów na rynku pracy powiatu łębskiego, chociaż ich udział w ogólnej populacji bezrobotnych nie uległ zmianie. Może to oznaczać, że pojawiły się na tym rynku oferty pracy, umożliwiające ich aktywizację zawodową, tym niemniej stanowią oni w dalszym ciągu grupę, która poprzez niewielką skłonność do kształcenia ustawicznego (posiadanie wyższego wykształcenia) stanowi problem dla tych, którzy realizują zadania z zakresu polityki rynku pracy. Znacznie częściej wydaje się ona bowiem skuteczna w przypadku operatorów i monterów maszyn i urządzeń, o czym zdają się świadczyć zaprezentowane powyżej wskaźniki.

Niewielka porównywalnie liczebność wymienionych wyżej kategorii zawodów spowodowała dość duże rozbieżności w populacji bezrobotnych według sześciocyfrowych kategorii zawodowych. Dlatego też pojawiało się tam niewiele tych, które znaczyły dla sytuacji na lokalnym rynku pracy. Tym niemniej można zauważyć, że na rynku pracy powiatu łębskiego utrwała się sytuacja braku ofert pracy dla kierowców samochodu osobowego (wielka grupa zawodów: operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń). Osoby o tego rodzaju umiejętnościach stanowiły 1,0% wszystkich poszukujących pracy (47 osób), przy czym ich liczba, jak i odsetek w porównaniu do roku ubiegłego uległ bardzo dużemu zmniejszeniu (odpowiednio o 38 osób, czyli o prawie połowę). Zauważalne niedopasowanie wystąpiły również wśród bezrobotnych reprezentujących zawód rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej (wielka grupa zawodów: rolnicy ogrodnicy, leśnicy i rybacy), co może świadczyć o utrwalaniu się niekorzystnych uwarunkowań dla aktywności zawodowej rolników. Tym bardziej jest prawdopodobne, że kategoria ta nie występowała, jako szczególnie istotna w okresach wcześniejszych. Natomiast nie występowały już szczególne problemy z

zatrudnianiem ekonomistów (wielka grupa zawodów: specjaliści), na co wskazywały analizy w 2006 r.

Generalnie, na rynku pracy powiatu łębskiego, kwalifikacje osób poszukujących pracy w największym stopniu nie odpowiadają zapotrzebowaniu zgłaszanemu przez pracodawców w 15 kategoriach zawodowych mimo, że bezrobotni pojawiają prawie we wszystkich zawodach i specjalnościach, w układzie kodów sześciocyfrowych (tab. 3). W porównaniu do roku poprzedniego zmniejszyła się zatem liczba zawodów, które można ocenić, jako sprawiające najwięcej problemów publicznym służbom zatrudnienia. Tym niemniej – co należałoby podkreślić – w większości stałe były to zawody, które utrzymują rangę szczególnie często występujących wśród bezrobotnych na lokalnym rynku pracy.

Tabela 3. Bezrobotni według najliczniej występujących kategorii zawodów (kody sześciocyfrowe) w powiecie łębskim w końcu 2007 r.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych w osobach	Udział w ogółem bezrobotnych (w %)
522107	Sprzedawca	482	10,4
341902	Asystent ekonomiczny	218	4,7
743304	Krawiec	144	3,1
419101	Pracownik biurowy	122	2,7
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	119	2,6
512201	Kucharz	104	2,2
712102	Murarz	88	1,9
722204	Ślusarz	83	1,8
913207	Sprzątaczką	77	1,7
321208	Technik rolnik	65	1,4
742204	Stolarz	60	1,3
743604	Szwaczka	57	1,2
723105	Mechanik samochodów osobowych	56	1,2
744304	Obuwnik przemysłowy	52	1,1
613101	Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej	51	1,1

Źródło: Dane PUP

Jak wynika z danych zawartych w powyższej tabeli, wśród zawodów szczególnie wpływających na kształtowanie równowagi na lokalnym rynku pracy powiatu łębskiego były wszystkie, które również w roku poprzednim zaliczono do zawodów najczęściej reprezentowanych przez osoby poszukujące pracy (14). Wyjątkowo pogorszyła się sytuacja rolników produkcji roślinnej i zwierzęcej, bowiem w 2006 r. bezrobotni reprezentujący ten zawód nie przekraczali 50 osób. Świadczy to o utrwalaniu się niekorzystnych warunków aktywizacji zawodowej niektórych bezrobotnych, posiadających szczególne kwalifikacje i umiejętności. Dodatkowo ważne jest, że zaobserwowano znaczne pogorszenie się pozycji

konkurencyjnej na badanym rynku stolarzy, a niewielką poprawę – szwaczek oraz mechaników pojazdów samochodowych i obuwników przemysłowych. Wskazuje na to udział tych zawodów i specjalności, reprezentowanych przez bezrobotnych w ogólnej ich populacji. Jednocześnie na pozytywne podkreślenie zasługuje to, że aż 10 kategorii przestało mieć istotne znaczenie dla sytuacji na rynku pracy powiatu. Byli to: robotnicy budowlani, stolarze meblowi, technicy rolnicy, pomoce kuchenne, robotnicy gospodarczy, technicy mechanicy, fryzjerzy, technicy budownictwa, tokarze oraz po części kierowcy samochodu osobowego.

Wskazuje to na konieczność wypracowania instrumentów, które będą skierowane właśnie do tych kategorii osób poszukujących pracy, które z okresu na okres stanowią zagrożenie dla wyrównywania dysproporcji, charakteryzujących lokalny rynek pracy. Powtarzające się bowiem z roku na rok trudności znalezienia pracy w tych samych zawodach i specjalnościach mogą wywoływać większe zniechęcenie w poszukiwaniu pracy. Rolą samorządów terytorialnych powinno być w tym względzie promowanie nowych rodzajów działalności oraz weryfikowanie spójności systemu kształcenia z potrzebami rynku pracy, a publicznych służb zatrudnienia – określanie dostosowanych do potrzeb pracodawców form kształcenia.

Przyjrzyjmy się teraz w jaki sposób ukształtowała się struktura zawodowa bezrobotnych kobiet na lęborskim rynku pracy.

2.2.2. Bezrobotne kobiety

Kobiety poszukujące pracy występowały we wszystkich wielkich grupach zawodowych, natomiast w mniejszym stopniu dotyczyło to podziału według kodów sześciocyfrowych. Jednocześnie należałoby zaznaczyć, że dominowały one we wszystkich wielkich grupach zawodów poza kategoriami: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy oraz operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń. Sytuacja ta była taka sama, jak w roku poprzednim. Jest to konsekwencja przede wszystkim podziału na zawody „męskie” i „kobiece”. W tych właśnie kategoriach zawodów, które posiadają kobiety jest najmniej.

Biorąc pod uwagę liczbę bezrobotnych kobiet na lokalnym rynku pracy (2942 osoby) według poszczególnych wielkich grup zawodowych, należy zauważyć, że najwięcej zaobserwowano ich w kategoriach **pracowników usług osobistych i sprzedawców, techników i pozostałego średniego personelu, robotników przemysłowych i rzemieślników**, a także **pracowników przy pracach prostych**. Zatem w porównaniu do roku poprzedniego nie zmieniła się liczba grup, natomiast wystąpiło w tym przypadku dość

znaczne ograniczenie liczby pań poszukujących pracy w porównaniu do 2006 r. Łącznie bowiem kategorii te liczyły 1898 osób, co było liczbą mniejszą o prawie 30% w porównaniu do tego okresu. Zmniejszeniu uległ również odsetek kobiet reprezentujących te grupy zawodowe w ogólnej populacji bezrobotnych kobiet dlatego, że wyniósł on 64,5% i był niższy o 3,5 pkt. proc.

Ponadto należałoby podkreślić ograniczenie pozycji konkurencyjnej na rynku pracy powiatu łębskiego bezrobotnych kobiet, reprezentujących grupę techników i pozostałego średniego personelu, bowiem w przeciwieństwie do lat ubiegłych właśnie one stanowiły drugą pod względem trudności z aktywizacją zawodową populację osób poszukujących pracy. Tym niemniej całokształt zmian, zachodzących na lokalnym rynku pracy należałoby ocenić pozytywnie. Może to bowiem oznaczać pewną poprawę sytuacji, chociaż, jak zauważono wcześniej, nie była ona na tyle duża, że można mówić o istotnym zmniejszeniu znaczenia problemu aktywizacji zawodowej kobiet na badanym obszarze.

Najliczniej reprezentowaną kategorią zawodową wśród bezrobotnych kobiet byli **pracownicy usług osobistych i sprzedawcy** (671 osób, czyli 22,8% ogółu bezrobotnych kobiet). Była to liczba o około 33% mniejsza w porównaniu do 2006 r., przy równoczesnym zmniejszeniu odsetka kobiet reprezentujących te zawody o około 3 pkt. proc. Może to oznaczać pewną poprawę w tej dziedzinie, tym niemniej nadal obserwowana jest zależność związana z feminizacją zawodów w tej kategorii, a przede wszystkim występowaniem w niej sprzedawców. Spośród 482 bezrobotnych sprzedawców – 450 to kobiety, a więc aż 93,3% wszystkich osób poszukujących pracy w tej kategorii zawodowej (według kodów sześciocyfrowych) stanowiły właśnie one. Zatem podobnie, jak w przypadku analizy ogólnej struktury bezrobotnych, kategoria ta stanowi największy problem dla ograniczenia nierównowagi na lokalnym rynku pracy. Jest to w 2007 r. szczególnie zauważalne, bowiem nie zaobserwowano w tej wielkiej grupie zawodów innych zawodów i specjalności, które w sposób zdecydowany wpływałyby na równoważenie podaży na pracę i popytu na nią na lokalnym rynku pracy. W porównaniu do roku poprzedniego zmniejszyły się zatem problemy z zatrudnieniem kucharek oraz fryzjerek.

Najmniejsze zmiany liczebności populacji bezrobotnych kobiet wystąpiły wśród **techników i pozostałego średniego personelu**. W porównaniu do 2006 r. liczba kobiet poszukujących pracy w tej wielkiej grupie zawodowej zmniejszyła się zaledwie o 17,2% i wyniosła 496 osób. Jednocześnie kobiety poszukujące pracy w tych zawodach stanowiły w 2007 r. 16,9% wszystkich poszukujących pracy kobiet, co było odsetkiem większym w

porównaniu do roku poprzedniego o ponad 1 pkt. proc. Oznaczać to mogło wzrost trudności ze znalezieniem odpowiedniej pracy dla tej kategorii bezrobotnych.

Najbardziej zauważalnym zawodem w tej grupie był asystent ekonomiczny, który to zawód posiadało 6,8% kobiet poszukujących pracy (199). Mimo zaobserwowanego spadku liczby kobiet – asystentek ekonomicznych (o około 15%), ich udział w ogólnej populacji kobiet poszukujących pracy wzrósł o około 1 pkt. proc., co stwarza przesłanki dla wnioskowania o bardzo trudnej sytuacji na lokalnym rynku pracy osób posiadających tego rodzaju kwalifikacje i umiejętności. Tym bardziej tego typu pogląd może znajdować uzasadnienie w odniesieniu do kobiet, ponieważ stanowiły one ponad 91% wszystkich zarejestrowanych w tym zawodzie (według kodów sześciocyfrowych). Zgodnie zatem z tym, co wskazane zostało już wcześniej, pogorszenie sytuacji na rynku pracy w analizowanej wielkiej grupie zawodów było konsekwencją utrwalającego się na lęborskim rynku pracy braku miejsc pracy dla tego rodzaju pracowników. Może to być również konsekwencja przejawów praktyk dyskryminacyjnych, występujących wśród pracodawców zlokalizowanych na tym rynku. W związku z tym, w działaniach prowadzonych na lokalnym rynku pracy należałoby wziąć pod uwagę przede wszystkim zmodyfikowanie struktury kształcenia, aby przynajmniej utrzymać pozytywną tendencję, przejawiającą się w zmniejszaniu liczby poszukujących pracy w tym zawodzie. Niekorzystne bowiem byłoby jej zwiększenie, którego przejawem (najgorszym) może być „produktowanie” bezrobotnych absolwentów.

Znacznie mniejsza była liczebność pozostałych kategorii, przy czym znaczenie dla lokalnego rynku pracy może mieć jeszcze liczba osób poszukujących pracy w zawodzie technik rolnik (51 kobiet). Nie różniła się ona w sposób istotny od tej, która wystąpiła w roku poprzednim, co może oznaczać utrwalenie braku miejsc pracy dla tych, którzy reprezentują tego rodzaju kwalifikacje i umiejętności, przy czym może to być spowodowane nie tylko niedopasowaniem ofert pracy, ale przede wszystkim brakiem zapotrzebowania na tego typu specjalistów, jak również niewielką aktywnością edukacyjną osób w tej kategorii zawodów i specjalności, którzy nie potrafią (nie chcą) skorzystać z możliwości przekwalifikowania. Dlatego też zasadne powinno postępowanie podobne to tego, z jakim powinniśmy mieć do czynienia w przypadku zawodu asystent ekonomiczny, mającymi na celu systematyczne przekształcanie oferty edukacyjnej realizowanej w powiecie.

W kategorii **robotników przemysłowych i rzemieślników** najwięcej bezrobotnych kobiet znajdowało się w grupach zawodowych:

- krawiec (138 kobiet, co było liczbą mniejszą w porównaniu do roku poprzedniego o około 29%),
- szwaczka (57 kobiet, co oznaczało zmniejszenie liczby w porównaniu do 2006 r. około połowę) oraz
- obuwnik przemysłowy (52 kobiety, zmniejszenie w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego również o około połowę).

Wymienione rodzaje zawodów i specjalności z analizowanej wielkiej grupy zawodów były widoczne również przed rokiem, co może oznaczać utrwalanie się niekorzystnych warunków dla podejmowania pracy przez kobiety posiadające zawody. Zmniejszenie liczebności poszczególnych może być bowiem jedynie konsekwencją ogólnej poprawy sytuacji na rynku pracy, wywołanej przede wszystkim wysokim tempem wzrostu gospodarczego. Jednocześnie należałoby podkreślić, że pewne symptomy poprawy zatrudnialności tych kategorii zawodowych kobiet poszukujących pracy na lokalnym rynku pracy wystąpiły, ponieważ w porównaniu do 2006 r. poza zmniejszeniem się populacji bezrobotnych pań, zmniejszył się również udział tej wielkiej grupy zawodowej w ogólnej liczbie kobiet poszukujących pracy (o prawie 2 pkt proc.) i wyniósł 14,7%. Zmiany, które wystąpiły w badanej wielkiej grupie zawodów w największym stopniu dotyczyły szwaczek i obuwników przemysłowych. Mimo to, z uwagi na to, że obuwnicy przemysłowi już od kilku lat stanowili populację zauważalną na lokalnym rynku pracy, właśnie z ich aktywizacją zawodową może być większy problem na lokalnym rynku pracy, bowiem jest to względnie stabilna grupa bezrobotnych, których kwalifikacje są dość specyficzne. Ponadto jak wynika z przedstawionych danych nie zmieniają one swojego statusu pod wpływem aktywnych sposobów przeciwdziałania bezrobociu. Dlatego też powinno się traktować te kategorie w sposób szczególny, bowiem zapotrzebowanie na nie może nie wystąpić nawet w długim okresie. Podstawową dziedziną, która pomogłaby wyrównać niedopasowania jest promowanie przedsiębiorczości, stwarzającej szanse na aktywność zawodową w formie indywidualnej działalności gospodarczej.

W kategorii **pracowników przy pracach prostych** kobiety stanowiły 10,1% wszystkich kobiet poszukujących pracy (298 osób) Odsetek ten zmniejszył się w porównaniu do 2006 r. o ponad 1 pkt. proc. Tym niemniej w dalszym ciągu na lokalnym rynku pracy trudności ze znalezieniem pracy miały kobiety:

- robotnicy pomocniczy w przemyśle przetwórczym (101 zarejestrowanych bezrobotnych kobiet, co stanowiło 3,4% wszystkich kobiet poszukujących pracy; udział ten był mniejszy o prawie 1 pkt. proc. od obserwowanego w roku poprzednim),
- sprzątaczkę (77 osób, co stanowiło 2,6% wszystkich bezrobotnych kobiet; jednocześnie udział ten nie zmienił się w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego).

W 2007 r. mniejszym problemem dla lokalnego rynku pracy były pomoce kuchenne, które jeszcze rok wcześniej były kategorią zauważalną z punktu widzenia prowadzonych analiz. Może to oznaczać pewną ogólną poprawę pozycji konkurencyjnej osób posiadających tego rodzaju kwalifikacje i umiejętności, chociaż stabilny udział w populacji bezrobotnych kobiet zdaje się przeczyć tego rodzaju wnioskowi. Zatem również w tym przypadku ogólna wywołana jest czynnikami natury ogólnej (wzrost gospodarczy, wysoka aktywność ekonomiczna podmiotów) aniżeli wzrostem zapotrzebowania na te właśnie kwalifikacje i umiejętności. Szczególnie jest to istotne z uwagi na trwałość występujących niedopasowań, które nie mogą być związane wyłącznie z okresowymi zmianami zatrudnienia, związanymi z sezonowością potrzeb pracodawców.

W pozostałych wielkich grupach zawodowych liczebność kobiet poszukujących pracy znacznie odbiegała od przyjętych w analizie parametrów, na co również składało duże rozproszenie rodzajów zawodów. Reprezentowane one były przez kobiety w mniejszym stopniu, co pokazuje poniższe zestawienie:

- pracownicy biurowi (197 kobiet),
- specjaliści (138 kobiet),
- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy (87 kobiet) oraz
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (25 kobiet).

Szczególną poprawę sytuacji w porównaniu do roku poprzedniego zaobserwowano w kategorii **pracownicy biurowi**. Dominowały w niej kobiety, posiadające zawód technika biurowego, które stanowiły 3,6% wszystkich poszukujących pracy kobiet (106 osób). Od końca 2006 r. zwiększyło się zapotrzebowanie na tego rodzaju kwalifikacje, bowiem udział bezrobotnych kobiet zmniejszył się o prawie 1 pkt. proc., zaś reprezentowało ten zawód o prawie 40% mniej bezrobotnych kobiet niż przed rokiem. Tym niemniej w ogólnej liczbie osób poszukujących pracy w tym zawodzie występowała dominacja kobiet. Stanowiły one

86,9%. Należałoby zatem również w tym przypadku podkreślić znaczenie procesów dostosowawczych polityki edukacyjnej z potrzebami rynku pracy.

Wśród **specjalistów** – podobnie, jak przed rokiem – nie wystąpiły zawody, które ze względu na liczebność można byłoby w sposób szczególny ocenić. Nawet dość ważna w dla równowagi na lokalnym rynku pracy kategoria zawodowa ekonomistów, w 2007 r. nie powinna stanowić problemu dla jej osiągnięcia, bowiem ich udział kształtował się w granicach gwarantujących możliwość występowania na nim konkurencji. Tym niemniej – co należałoby podkreślić – większość w tej populacji stanowiły kobiety (69,2%), przy czym udział ten w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego uległ zmniejszeniu o ponad 7 pkt. proc., co może wskazywać na większe zapotrzebowanie na kobiety – ekonomistów niż mężczyzn w tym samym zawodzie.

Generalnie, struktura zawodowa kobiet poszukujących pracy była taka sama jak ta, którą zaobserwowano w odniesieniu do ogólnej populacji bezrobotnych (tab.4), co może oznaczać, że generatorem niedopasowań strukturalnych, występujących na lokalnym rynku pracy jest przede wszystkim brak pracy dla kobiet o określonych umiejętnościach i kwalifikacjach. Należy jednocześnie podkreślić, że kategorii zawodów i specjalności było w tym przypadku zdecydowanie mniej w porównaniu do charakteryzujących ogólną populację bezrobotnych, jak i niewiele mniej w odniesieniu do roku poprzedniego, bowiem kategoriami mniej istotnymi dla lokalnego rynku pracy okazały się w 2007 r. zawody fryzjera i pomocy kuchennej..

Tabela 4. Bezrobotne kobiety według najliczniej występujących kategorii zawodów (kody sześciocyfrowe) w powiecie łębskim w końcu 2007 r.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych kobiet (w osobach)	Udział w ogółem bezrobotnych kobiet (w %)	Udział w ogółem bezrobotnych (w %)
522107	Sprzedawca	450	15,3	9,7
341902	Asystent ekonomiczny	199	6,8	4,3
743304	Krawiec	138	4,7	3,0
419101	Pracownik biurowy	106	3,6	2,3
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	101	3,4	2,2
512201	Kucharz	91	3,1	2,0
913207	Sprzątaczką	77	2,6	1,7
743604	Szwaczka	57	1,9	1,2
744304	Obuwnik przemysłowy	52	1,8	1,1
321208	Technik rolnik	51	1,7	1,1

Źródło: Dane PUP

Jak wynika z danych statystycznych zaprezentowanych w tabeli, tylko w przypadku 5 zawodów generatorem wysokiego niedopasowania na lokalnym rynku pracy była zdecydowana przewaga mężczyzn w określonych kategoriach zawodów i specjalności. W związku z ogólną poprawą sytuacji na rynku pracy może to świadczyć o tym, że kobiety na badanym rynku pracy stanowią kategorię zagrożoną wykluczeniem społecznym (grupą zwiększonego ryzyka), charakteryzującą się niższą pozycją konkurencyjną, co może oznaczać występowanie przejawów praktyk dyskryminacyjnych. Dlatego też niezbędne wydaje się ukierunkowanie działań na pomoc kobietom. Wydaje się, że mogą one napotkać na podatny grunt, czyli zainteresowanie z ich strony, bowiem – jak wynika z innych badań – kobiety charakteryzują się zazwyczaj większą aktywnością edukacyjną.

Przyjrzyjmy się teraz strukturze zawodowej bezrobotnych absolwentów.

2.2.3. Bezrobotni absolwenci

Na rynku pracy w powiecie łębskim występuje w tej dziedzinie bardzo korzystna sytuacja, bowiem nie zauważono w ogóle kategorii, które wskazywałyby na istnienie problemu z aktywizacją zawodową młodych ludzi. Nie pojawia się bowiem żadna wielka grupa zawodów, ani zawód, który wskazywałby na istotne problemy w uzyskaniu zatrudnienia. Odnosi się to zarówno całej populacji, jak i kobiet – absolwentek. W związku z tym należy podkreślić, że niedopasowania strukturalne między popytem na pracę, a jej podażą są efektem długookresowych pozytywnych tendencji, występujących w obszarze edukacji oraz pewnego rodzaju nasycenia kadrami o określonych kwalifikacjach. Szczególnie ten ostatni czynnik ma charakter decydujący w przypadku wysokiego niedopasowania, występującego na lokalnym rynku pracy w odniesieniu do zawodów szkolnych (technik biurowy, technik ekonomista). Mimo, że dysproporcja ta nie dotyczy absolwentów w rozumieniu prawa (6 miesięcy od ukończenia dowolnego poziomu kształcenia), to może odnosić się do ludzi młodych, którzy ukończyli kształcenie na przykład przed rokiem. Interpretację w tej dziedzinie utrudnia niejednoznaczność sformułowań w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 2004 r., które mówią tylko o bezrobotnych do 25 roku życia. Z uwagi na to zasadne wydaje się być podkreślenie znaczenia prowadzenia permanentnego monitoringu procesów dostosowawczych między systemem edukacji, funkcjonującym w powiecie, a potrzebami pracodawców. Skuteczność tego rodzaju postępowania wydaje się znajdować odzwierciedlenia w obserwowanych na analizowanym rynku pracy pozytywnych przemianach, dotyczących zatrudnialności ludzi młodych. Tym niemniej na podkreślenie zasługuje jeszcze jedno zjawisko, mogące wpływać na zakres

niedopasowań. Jest nim jakość kształcenia oraz pozostająca z tym problemem w bezpośrednim związku, adekwatność posiadanych przez bezrobotnych umiejętności do oczekiwań pracodawców. Jak wynika z innych badań, rozbieżności w tym zakresie są bardzo istotne, przy czym zarówno reprezentanci strony popytowej, jak i podażowej rynku pracy, dość jednoznacznie wskazują na konieczność zwiększenia zakresu praktyk zawodowych szczególnie w odniesieniu do ludzi młodych.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania niezwykle istotna z punktu widzenia sytuacji na rynku pracy jest zindywidualizowana ocena działalności szkół ponadgimnazjalnych pod kątem kierunków kształcenia, które generują bezrobocie. Szczególnie powinno to dotyczyć szkół zawodowych, jako że kategorie zawodów i specjalności w głównej mierze wskazują właśnie na występujące w tych zakresach niedopasowanie. Bezrobotnymi są bowiem głównie osoby posiadające najniższe poziomy wykształcenia. Niestety takich danych w 2007 r. nie otrzymaliśmy z Powiatowego Urzędu Pracy. Natomiast uzyskane zostały materiały statystyczne odnoszące się do populacji absolwentów szkół wyższych w całym województwie pomorski, które z punktu widzenia lokalnego rynku pracy mają raczej niewielkie znaczenie, bowiem w grupie specjalistów nie mieliśmy w badanym roku istotnego problemu z zatrudnialnością kadr. Wymieniany w trakcie ekspertyzy zawód ekonomisty był raczej wskazywany z obowiązku badacza, aniżeli faktycznie mógł sprawiać trudności osobom poszukującym pracy w tym zawodzie. Wydaje się, że taka sama sytuacja występuje na obszarze całego województwa, bowiem absolwenci kierunku ekonomia stanowili w roku akademickim 2005/2006 jedynie 6,3% wszystkich absolwentów (1231 osób, w tym 863 kobiety, tj. 70,1%), przy czym 4,4% ukończyło Uniwersytet Gdański, a reszta była absolwentami szkół niepublicznych, zlokalizowanych jednak w dość dużej odległości o badanego rynku pracy (Kwidzyn, Sopot, Gdańsk, Starogard Gdański)¹¹. Biorąc zatem pod uwagę niewielką porównywalnie skłonność młodych ludzi do przemieszczeń w skali kraju, a jednocześnie dużą – do podejmowania pracy za granicą (niekoniecznie w zawodzie wyuczonym), można domniemywać, że skala problemu nie ulegnie powiększeniu. Analogiczna sytuacja dotyczy roku akademickiego 2006/2007, bowiem na ostatnim roku studiów w tym właśnie czasie było na kierunku ekonomia 1241 studentów¹², którzy stanowili

¹¹ Byli to absolwenci Wyższej Szkoły Zarządzania Kwidzynie, Wyższej Szkoły Finansów i rachunkowości w Sopocie, Pomorskiej Wyższej Szkoły Polityki Społecznej i Gospodarczej Starogardzie Gdańskim, Gdańskiej Wyższej Szkoły Administracji w Gdańsku.

¹² Dane na koniec listopada 2006 r.

6,7% wszystkich studentów ostatniego, uczących się zarówno na uczelniach publicznych, jak i niepublicznych.

Dotychczasowa charakterystyka sytuacji na rynku pracy wskazuje na to, że w powiecie łębskim mamy do czynienia z bezrobociem strukturalnym, które jest trudne do ograniczenia w porównywalnie krótkim okresie. Z natury tego rodzaju niedopasowania mają charakter długookresowy. Przyjrzyjmy się zatem problemowi bezrobocia długotrwałego na badanym obszarze.

2.2.4. Długotrwanie bezrobotni

Na rynku pracy powiatu łębskiego struktura długotrwanie bezrobotnych według wielkich grup zawodowych odpowiadała tej, którą zaobserwowano w trakcie analizy tej struktury, dotyczącej ogólnej populacji bezrobotnych. Ponadto stanowili oni we wszystkich tych kategoriach większość. Świadczy to o charakterze bezrobocia występującego na tym obszarze, a mianowicie – bezrobociu strukturalnym o charakterze długookresowym, które sprawia największe trudności instytucjom rynku pracy w zakresie działań prowadzonych dla jego ograniczenia. Tym bardziej tego rodzaju wnioskowanie jest zasadne, że w porównaniu do lat ubiegłych nie zmieniła się kolejność i liczba zidentyfikowanych, najbardziej ważących dla lokalnego rynku pracy wielkich grup zawodowych, reprezentowanych przez najliczniejsze populacje osób poszukujących pracy.

Najbardziej liczną wielką grupę zawodową w badanym roku, podobnie, jak w poprzednim, stanowili długotrwanie bezrobotni w kategorii **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy**. Stanowili oni 26,6% wszystkich długotrwanie bezrobotnych (600 osób). W porównaniu do 2006 r. zmniejszyła się zarówno liczba, jak i udział osób poszukujących pracy dłużej niż 12 miesięcy (odpowiednio o 283 osoby i około 3 pkt. proc.). Wyróżnić tu można następujące dominujące zawody (według kodów sześciocyfrowych):

- krawiec (68 osób, przy czym zdecydowaną większość stanowiły w tym przypadku kobiety, tj. 94,1%); w porównaniu do roku poprzedniego populacja ta zmniejszyła się o prawie 22%; długotrwanie poszukujący pracy w tym zawodzie stanowili 3,0% ogólnej populacji długookresowo poszukujących pracy, co było wielkością porównywalną do tej, która wystąpiła w roku poprzednim,
- murarz (52 osoby, w tym odnotowano tylko 1 kobietę); w porównaniu do 2006 r. liczba długotrwanie bezrobotnych w tym zawodzie zmniejszyła się o prawie 38%, przy czym

ich udział w ogólnej populacji długotrwale bezrobotnych zmniejszył się o 0,4 pkt. proc. i wyniósł 2,3%.

W porównaniu do 2006 r. liczba zawodów i specjalności, wykazujących przedłużające się w czasie niedopasowanie między popytem na pracę, a jej podażą, była mniejsza. Zjawisko to nie dotyczyło bowiem zauważalnych kategorii szwaczek, obuwników przemysłowych oraz ślusarzy. Może to oznaczać, że sytuacja w tej dziedzinie uległa na przestrzeni 2007 r. niewielkiej poprawie. W najmniejszym stopniu poprawa zatrudnialności osób długotrwale bezrobotnych dotyczyła krawców, których udział w ogólnej populacji tej kategorii bezrobotnych nie uległ zmianie. Jednocześnie patrząc na powyższe zestawienie należy podkreślić, że bezrobocie długotrwale w badanym powiecie może być przede wszystkim konsekwencją nieodpowiednich – pod względem jakościowym – kwalifikacji, które powodują ograniczenie aktywności zawodowej. Na przykład bowiem długotrwałego bezrobocia wśród bezrobotnych, reprezentujących wymienione zawody – niezależnie od sposobu zliczania okresów pozostawania bez pracy – nie można wyłącznie tłumaczyć restrukturyzacją zakładów pracy.

Należałoby również podkreślić to, że w 2007 r. w badanej wielkiej grupie zawodowej, zawodami generującymi długotrwale bezrobocie w powiecie łęborskim były zarówno zawody, w których dominowali mężczyźni, jak i zawody kobiece. W tym przypadku zatem nie można, tak jak w latach ubiegłych z całą pewnością twierdzić, że długotrwale pozostawanie bez pracy obciąża głównie kobiety, które jednak – jak wynika z wcześniejszych analiz – w wielu innych zawodach mają niższą pozycję konkurencyjną na rynku pracy. Przyczyny tego zjawiska mogą być różne (restrukturyzacja, niewielkie umiejętności), przy czym wywołują one potrzebę stosowania zindywidualizowanych form pomocy.

Drugą pod względem liczebności kategorią zawodów (według kodów jednocyfrowych) byli **pracownicy usług osobistych i sprzedawcy**. Stanowili oni 19,3% 21,1% wszystkich długookresowo bezrobotnych (436 osób). Tym niemniej w porównaniu do roku poprzedniego liczba długotrwale bezrobotnych zmniejszyła się o 32%, a ich udział spadł o około 2 pkt. proc. Nie można jednak w tym przypadku wnioskować o zasadniczej poprawie sytuacji tej wielkiej grupy zawodowej, bowiem – podobnie, jak w latach poprzednich – zaobserwowano w tej kategorii tylko dwa zawody (według kodów sześciocyfrowych), które mogą sprawiać istotne trudności w dopasowaniu podaży na pracę do popytu na nią. Był to zawód:

- sprzedawca (307 osób, w tym 287 kobiet), stanowili oni 13,6% ogólnej populacji długotrwale bezrobotnych i 70% przedstawicieli omawianej kategorii zawodowej; w porównaniu do roku poprzedniego liczba długotrwale poszukujących pracy w tym zawodzie zmniejszyła się wprawdzie o prawie 1/3, tym niemniej ich odsetek w ogólnej populacji długotrwale bezrobotnych spadł tylko o 0,5 pkt. proc, przy jednoczesnym wzroście udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych, reprezentujących tę wielką grupę zawodową,
- kucharz (56 osób w tym 52 kobiety), stanowili oni 2,4% wszystkich długotrwale bezrobotnych; w porównaniu do 2006 r. liczba osób długotrwale poszukujących pracy w tym zawodzie zmniejszyła się wprawdzie o ponad 1/3, tym niemniej – podobnie, jak w poprzednim przypadku – odsetek spadł zaledwie o 0,4 pkt. proc.

A więc mimo dużej rotacji kadr w zawodzie sprzedawca, to właśnie oni w sposób najbardziej istotny ważyli na niedopasowaniach strukturalnych rynku pracy powiatu lęborskiego. Jednocześnie dominacja kobiet wśród osób długookresowo poszukujących pracy w tych właśnie zawodach wskazuje właśnie w tym przypadku na szczególnie trudną ich sytuację na lokalnym rynku pracy. Stąd wydaje się konieczne większe zwrócenie uwagi na ograniczanie bezrobocia w tym zawodzie, przede wszystkim za pomocą działań, umożliwiających przekwalifikowanie osób posiadających te zawody.

Trzecią pod względem liczebności kategorią zawodów (według kodów jednocyfrowych) byli **technicy i inny średni personel**. Populacja osób poszukujących pracy w takich zawodach liczyła ogółem 283 osoby304 osoby (12,6% 10,0% wszystkich długotrwale bezrobotnych). Była to jednak grupa zawodowa, w której najmniej dynamiczne było zmniejszenie liczby osób poszukujących pracy w porównaniu do 2006 r. (o prawie 7%), przy jednoczesnym zwiększeniu udziału w stosunku do wszystkich długotrwale bezrobotnych (o prawie 3 pkt. proc.). Wskazuje to na narastający na lokalnym rynku pracy problem aktywizacji zawodowej osób ze średnim wykształceniem, który może ulec nasileniu, w przypadku braku zastosowania odpowiednich instrumentów. Szczególnie na to zjawisko wpłynęły trudności z zatrudnieniem asystentów ekonomicznych, którzy stanowili ponad 1/3 wszystkich bezrobotnych, poszukujących pracy w tym zawodzie (37,8%), przy czym jednocześnie w większości były kobiety (92,5% wszystkich długotrwale bezrobotnych o tego rodzaju kwalifikacjach)¹³. Na podkreślenie w tym przypadku zasługuje to, że:

¹³ Populacja długotrwale bezrobotnych w tym zawodzie liczyła 107 osób, w tym 99 kobiet.

- w porównaniu do 2006 r. zmniejszył się udział asystentów ekonomicznych w populacji wszystkich, tych którzy reprezentowali tę wielką grupę zawodową (o prawie 5 pkt proc.), co może oznaczać zmniejszenie się problemów z zatrudnianiem tej kategorii osób długotrwale poszukujących pracy; tym niemniej wniosek ten powinien mieć ograniczone znaczenie dla osób zajmujących się polityką lokalnego rynku pracy, bowiem jest to w dalszym ciągu jedyna kategoria zawodowa zauważalna w tej wielkiej grupie zawodowej,
- na przestrzeni badanego roku zmniejszył się odsetek kobiet, które długotrwale poszukiwały pracy w tym zawodzie (o prawie 2 pkt. proc.), przy jednocześnie nie zmieniającej się populacji ogółem; może to wskazywać na zwiększenie – niestety niewielkie – zainteresowania zatrudnianiem kobiet na tych stanowiskach w porównaniu do mężczyzn.

Biorąc pod uwagę powyższe uwagi należy jednak podkreślić trwałość złej sytuacji asystentów ekonomicznych na lokalnym rynku pracy. Nie jest ona związana – jak się wydaje – wyłącznie ze strukturą kształcenia, bowiem nie dotyczy absolwentów, tym niemniej zapewne dotyka zapewne ludzi młodych, którzy nabyli tego rodzaju kwalifikacje i umiejętności przed rokiem lub wcześniej. Należałoby w związku podjąć intensywne starania, mające na celu przekwalifikowanie tych osób, co może jednak napotkać na barierę ich braku skłonności do aktywności edukacyjnej. Dość istotne znaczenie ma w tym przypadku feminizacja tej grupy zawodowej, która powinna wpływać na specyficzne określenie struktury oferowanych szkoleń/kursów. Tym bardziej jest konieczne, bowiem w przeciwieństwie do okresów poprzednich, coraz większe wydaje się być znaczenie tej grupy zawodowej i tego zawodu dla kształtowania równowagi na lokalnym rynku pracy. W porównaniu do roku poprzedniego zauważono, że pod względem liczebności osób długotrwale poszukujących pracy, kategoria ta była liczniejsza od tej, którą przedstawimy poniżej.

Grupa **pracowników przy pracach prostych** w strukturze badanych wielkich grup zawodowych poprawiła swoją pozycję w porównaniu do 2006 r. Ich udział wśród długotrwale bezrobotnych kształtował się na poziomie 12,2%, co było wielkością mniejszą do okresu poprzedniego o ponad 4 pkt. proc. Jednocześnie populacja bezrobotnych, reprezentujących te zawody uległa dość istotnemu zmniejszeniu, bo o prawie połowę. Może to oznaczać poprawę sytuacji osób z najniższym poziomem kwalifikacji, przy czym w zasadzie wyłącznie dotyczyło to mężczyzn. Jak wynika bowiem z analizy danych statystycznych we wszystkich zawodach zauważalnych z punktu widzenia przyjętych założeń badawczych w tej wielkiej grupie zawodowej obserwacji, największe trudności ze znalezieniem pracy miały kobiety. Dotyczyło to (według kodów sześciocyfrowych):

- robotników pomocniczych w przemyśle przetwórczym (78 osób, w tym 65 kobiet); stanowili oni 3,4% wszystkich długotrwale bezrobotnych oraz
- sprzątaczek (57 osób, wyłącznie kobiet); stanowiły one 2,5% wszystkich długotrwale bezrobotnych.

W 2007 r. nie udało się zatem ograniczyć bezrobocia długookresowego w obu zawodach, które również wcześniej stanowiły zagrożenie dla kształtowania się równowagi na lokalnym rynku pracy. Mimo generalnego zmniejszenia się obu populacji (odpowiednio o prawie połowę oraz o około 1/3) oraz ograniczenia ich udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych długotrwale (odpowiednio prawie 2 pkt. proc. oraz 0,2 pkt. proc.), nadal na lęborskim rynku pracy występuje stały brak ofert pracy dla tych kategorii osób poszukujących pracy. Szczególnie Istotny wydaje się ten problem w odniesieniu do sprzątaczek, bowiem parametry, charakteryzując tę grupę zawodową uległy najmniejszym zmianom. Można zatem wnioskować o utrwalającym się na badanym rynku pracy braku zapotrzebowania na tego rodzaju kwalifikacje i umiejętności, wywołanym przez niewielkie zapotrzebowanie zgłaszane przez gospodarstwa domowe (niski poziom wynagrodzeń), jak i niedopasowanie jakościowe posiadanych kwalifikacji do oczekiwań pracodawców. Przyczyny takiego stanu rzeczy należy – jak się wydaje – upatrywać również w sezonowych zmianach zapotrzebowania.

Pozostałe wielkie grupy zawodowe (według kodów jednocyfrowych) liczebnie bardzo odbiegały omawianych wcześniej. W żadnej z nich nie zaobserwowano wzrostu liczby osób długotrwale poszukujących pracy, co jest zapewne konsekwencją generalnej poprawy sytuacji na rynku pracy powiatu lęborskiego. Poprawiła się sytuacja wśród **specjalistów** (71 osób, tj. 3,1% wszystkich długotrwale bezrobotnych), ponieważ nie wystąpiły w tym przypadku problemy z zatrudnialnością tego rodzaju osób. Dotyczyło to również następujących wielkich grup zawodów, gdzie nie zaobserwowano żadnych szczególnie liczebnych zawodów i specjalności, reprezentowanych przez długotrwale poszukujących pracy:

- **operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń** (94 osoby, tj. 4,1% wszystkich długotrwale bezrobotnych) oraz
- **rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy** (78 osób, tj. 3,4% wszystkich długotrwale poszukujących pracy).

Ze względu na ograniczoną, w porównaniu z innymi grupami zawodowymi, liczebność, występowało w nich dość duże rozproszenie osób, posiadających konkretne

zawody. Na podkreślenie zasługuje jednak to, że w przypadku ostatniej wielkiej grupy zawodowej nastąpił wzrost udziału długotrwale bezrobotnych w ogólnej ich populacji, co świadczy o nasilaniu się trudności w dostosowywaniu ich umiejętności do oczekiwań pracodawców, co skutkuje zmniejszeniem szans na znalezienie odpowiedniego miejsca pracy. Tym większą rolę powinna zatem odgrywać polityka wzmocnienia pozycji konkurencyjnej tych osób, polegająca na zwiększeniu możliwości przekwalifikowania się.

W naszych rozważaniach celowo pominięta dotychczas została populacja długotrwale bezrobotnych poszukujących pracy w zawodach zaliczanych do wielkiej grupy zawodów **pracownicy biurowi** (160 osób, tj. 7,1% ogólnej populacji długotrwale bezrobotnych). Ich sytuacja wydaje się bowiem dość dobra w porównaniu do innych analizowanych grup. Wskazuje na to zarówno jej liczebność, która uległa w porównaniu do roku poprzedniego istotnemu ograniczeniu (o około 27%), jak i zmniejszający się w ogólnej liczbie długotrwale poszukujących pracy (o 0,2 pkt. proc.). Tym niemniej właśnie ten ostatni parametr świadczy o tym, że poszukujący pracy, deklarujący tego typu zawody mogą stanowić problem dla realizatorów polityki rynku pracy, bowiem stabilnie mogą wpływać na ograniczenie skuteczności działań prowadzonych na łęborskim rynku pracy. Szczególnie uwaga ta dotyczy pracowników biurowych, którzy – podobnie, jak rok wcześniej – stanowili w 2007 r. kategorię zauważalną na rynku pracy (81 osób, tj. 3,6%). Jest to tym ważniejsze, że ponad 95% osób długotrwale bezrobotnych, poszukujących pracy w tym zawodzie stanowiły kobiety. Również w tym przypadku niezbędne wydaje się zwrócenie uwagi na adekwatne do potrzeb rynku pracy kształtowanie struktury szkoleń, pozwalających dostosować kwalifikacje do potrzeb pracodawców. Tym niemniej skuteczność prowadzonych w tej mierze działań zależeć będzie przede wszystkim do aktywności edukacyjnej i skłonności tych osób do podejmowania kształcenia ustawicznego.

W sytuacji osób długotrwale bezrobotnych na lokalnym rynku pracy, na podkreślenie zasługuje zdecydowanie większy udział kobiet bezrobotnych w długim okresie w tych zawodach, które mają charakter nowoczesny. Szczególnie jest to niebezpieczne z uwagi na ich tożsamość z kierunkami kształcenia na poziomie średnim, co oznacza straty nie tylko ekonomiczne, ale i społeczne.

Generalnie na rynku pracy powiatu łęborskiego wśród długotrwale bezrobotnych można zaobserwować to, że w zawodach o dominującym znaczeniu dla wyrównywania niedopasowań, występują głównie kobiety (tab.5). Może to być wynikiem ich gorszej, w porównaniu do mężczyzn, pozycji konkurencyjnej, a także narastaniu praktyk

dyskryminacyjnych wśród pracodawców. Powinno to być zatem głównym powodem dywersyfikacji sposobu postępowania instytucji rynku pracy wobec poszukujących pracy mężczyzn i kobiet, mającego na uwadze ograniczenie dysproporcji, występujących na lokalnym rynku pracy.

Tabela 5. Długotrwale bezrobotni według najliczniej występujących kategorii zawodów (kody sześciocyfrowe) w powiecie łębskim w końcu 2007 r.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba długotrwale bezrobotnych (w osobach)	Udział w ogółem długotrwale bezrobotnych (w %)	Liczba kobiet długotrwale bezrobotnych (w osobach)	Udział kobiet w ogólnej liczbie długotrwale bezrobotnych kobiet (w %)
522107	Sprzedawca	307	13,6	287	19,7
341902	Asystent ekonomiczny	107	4,7	99	6,8
419101	Pracownik biurowy	81	3,5	77	5,3
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	78	3,5	65	4,5
743304	Krawiec	68	3,0	64	4,4
913207	Sprzątaczką	57	2,5	57	3,9
512201	Kucharz	56	2,5	52	3,6
712102	Murarz	52	2,3	1	0,1

Źródło: Dane PUP

W porównaniu do 2006 r. sytuacja na rynku pracy długotrwale bezrobotnych znacznie się poprawiła, przede wszystkim z uwagi na ograniczenie liczby kategorii zawodów i specjalności, w których występują trudności ze znalezieniem pracy. Tym niemniej poprawa ta dotyczyła głównie mężczyzn jako, że pozostał tylko jeden zawód typowo „męski”, a mianowicie murarz. Ponadto w porównaniu do roku poprzedniego – jak wynika z zestawienia zawartego w tabeli – szczególnie pogorszyła sytuacja asystentów ekonomicznych i sprzątarek, a poprawiła się zatrudnialność murarzy. Jak stabilnie złą należałoby ocenić pozycję konkurencyjną sprzedawców.

O rozmiarze niedopasowań oraz ich znaczeniu dla możliwości ograniczenia niekorzystnych zjawisk na lokalnych rynkach pracy świadczą również wskaźniki długotrwałego bezrobocia, które ukazują udział osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w ogólnej populacji bezrobotnych w danej kategorii zawodowej. Można bowiem w ten sposób określić, które z zawodów w największym stopniu generują bezrobocie strukturalne. W powiecie łębskim analiza w tej dziedzinie została przeprowadzona w układzie dwóch kategoryzacji zawodowych, a mianowicie według kodów dwucyfrowych oraz czterocyfrowych.

Według kodów dwucyfrowych, w badanym powiecie głównymi grupami zawodowymi wpływającymi na pogorszenie sytuacji na lokalnym rynku pracy były kategorie: robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni, nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy oraz kierownicy małych przedsiębiorstw. Wszyscy bezrobotni w tej kategorii byli długotrwale bezrobotnymi (wskaźnik długotrwałego bezrobocia był równy 1) (tab. 6). W porównaniu do roku poprzedniego liczba tych kategorii powiększyła o ostatnią, przy czym dotychczasowa analiza w ogóle na występowanie na badanym obszarze wielkiej liczby osób długotrwale poszukujących pracy, reprezentujących te kategorie.

Tabela 6. Ranking zawodów generujących długotrwale bezrobocie w powiecie łębskim w 2007 r. (według kodów dwucyfrowych)

Kod grupy zawodowej	Nazwa grupy zawodowej	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
33	Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	1
13	Kierownicy małych przedsiębiorstw	1
92	Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni	1
12	Kierownicy dużych i średnich organizacji	0,8
42	Pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów	0,7273
83	Kierowcy i operatorzy pojazdów	0,7128
63	Leśnicy i rybacy	0,7
73	Robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni	0,7
41	Pracownicy obsługi biurowej	0,6904
82	Operatorzy i monterzy maszyn	0,6818
91	Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach	0,6697
93	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	0,6429
52	Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	0,6377
81	Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	0,6316
62	Ogrodnicy	0,55
71	Górnicy i robotnicy budowlani	0,5352
72	Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	0,5331
61	Rolnicy	0,5116
51	Pracownicy usług osobistych i ochrony	0,5079
74	Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	0,5041
64	Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	0,5
23	Specjaliści szkolnictwa	0,5
34	Pracownicy pozostałych specjalności	0,4706
31	Średni personel techniczny	0,371
24	Pozostali specjaliści	0,3636
32	Średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia	0,3466
21	Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	0,3077
22	Specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	0,28

Źródło: Dane PUP.

Znaczący wpływ na charakter bezrobocia występującego na analizowanym rynku pracy miało również 19 innych kategorii zawodowych, co było liczbą większą o 2 w porównaniu do roku ubiegłego (wskaźniki długotrwałego bezrobocia w granicach od 0,8 do 0,5). W większości grupy te zawierały zawody najczęściej reprezentowane przez ogólną populację bezrobotnych, chociaż w niewielu przypadkach dotyczyło to najbardziej licznie reprezentowanych przez długotrwanie bezrobotnych kategorii zawodów i specjalności (sprzedawców, murarzy, robotników pomocniczych w przemyśle przetwórczym, sprzątaczek, pracowników biurowych i kucharzy). Może to z jednej strony oznaczać, że dla pozostałych zawodów na lokalnym rynku pracy pojawiają się oferty pracy, stąd też nawet przy dużej liczebności osób poszukujących długo zatrudnienia w danym zawodzie, nie występuje istotne zagrożenie bezrobociem strukturalnym. Może również na to wpływać duża rotacja pracowników, chociaż przeczy temu sytuacja sprzedawców na lokalnym rynku pracy. Z drugiej strony – jak wynika z przedstawionej analizy – nawet niewielka skala bezrobocia w niektórych zawodach może stanowić niezwykle utrudnienie dla realizowania polityki równoważenia lokalnego rynku pracy. Jednocześnie niepokojące jest to, że generatorem bezrobocia długotrwałego są przede wszystkim zawody, w których w badanym okresie dominowały kobiety, i to zarówno w ogólnej populacji bezrobotnych, jak i wśród długotrwanie poszukujących pracy. Wskazuje to na szczególnie trudną o systematycznie pogarszające się uwarunkowania aktywizacji zawodowej tej kategorii zasobów pracy. Świadczy to ponadto o nasilaniu się praktyk dyskryminacyjnych, uniemożliwiających znalezienie przez nie odpowiedniego miejsca pracy.

Generatorem bezrobocia długookresowego na łęborskim rynku pracy są poza tym przede wszystkim zawody wymagające niskich, ale coraz częściej, średnich i wyższych kwalifikacji. Szczególna pod tym względem jest sytuacja pracowników biurowych, którzy w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego, pogorszyli swoją pozycję konkurencyjną na rynku pracy. Należałoby również podkreślić, że taką rolę na łęborskim rynku pracy mogą odgrywać również specjaliści szkolnictwa (wskaźnik 0,5), których wysoka pozycja rankingowa obserwowana była również przed rokiem.

Generalnie należałoby podkreślić stabilną pod względem możliwości generowania przez poszczególne grupy zawodów sytuację na rynku pracy, bowiem także pozostałe grupy zawodów – z niewielkimi zmianami – występowały również w roku ubiegłym. Jednocześnie warto podkreślić, że w ogóle na łęborskim rynku pracy nie wystąpiły w badanym roku wielkie grupy zawodów, które nie generowałyby bezrobocia długookresowego. Wyjątkowy pozostał

w tym przypadku casus grupy „Siły zbrojne”, który z okresu na okres charakteryzował się wskaźnikiem 0.

Ponadto na rynku pracy powiatu łębskiego występuje tendencja polegająca na tym, że im wyższy poziom wykształcenia, tym mniejszy wpływ kategorii zawodowej na pogorszenie się sytuacji na rynku pracy i utrwalanie się bezrobocia strukturalnego, chociaż nie należałoby tego traktować, jako swego rodzaju prawidłowość. Tendencja ta jednak w sposób znaczący na przestrzeni badanego roku została ograniczona, z uwagi na powiększenia się znaczenia dla kształtowania sytuacji na rynku pracy zawodu pracownika biurowego. Potwierdzają te spostrzeżenia dane statystyczne, dotyczące wpływu grup zawodów na kształtowanie się poziomu bezrobocia długookresowego, przedstawione w układzie kodów czterocyfrowych. Na 228 wyróżnionych kategorii zawodowych, w których pojawili się badanym roku długotrwale poszukujący pracy, aż 120 charakteryzowało się znaczącym udziałem bezrobotnych długookresowo w ogólnej populacji bezrobotnych (wskaźniki od 1 do 0,5). Bezrobocie strukturalne, występujące na badanym rynku pracy nie zmieniło się zatem w sposób radykalny w porównaniu do roku ubiegłego. Mimo przewagi wśród tych kategorii, zawodów, do wykonywania których niezbędne jest wykształcenie niższe niż średnie zawodowe, osoby poszukujące pracy w zawodach wymagających właśnie tego poziomu wykształcenia, stanowiły bez mała połowę ogólnej liczby kategorii zawodowych. W porównaniu zatem do roku bieglego pogorszyła się sytuacja tych osób, na co zresztą zwracano uwagę już wcześniej. Pozostałe 43 kategorie (o 8 mniej w porównaniu do 2006 r.), w których udział długotrwale bezrobotnych był mniejszy (od 0,4793 do 0,1667) charakteryzowały się porównywalną liczbą grup zawodowych wymagających zarówno niższego, jak i wyższego niż średnie poziomu wykształcenia, przy czym nie było wśród tych kategorii w ogóle bezrobotnych poszukujących pracy w zawodach nie wymagających specjalistycznego przygotowania zawodowego. Natomiast w kategoriach, które nie generowały na lokalnym rynku pracy bezrobocia długotrwałego (63, czyli o 14 więcej w porównaniu do 2006 r.), zdecydowaną większość stanowiły te grupy zawodowe, które powinny charakteryzować się wyższym niż średnie poziomem wykształcenia, przy czym przeważały w tym przypadku te grupy zawodów, które wymagały dość specjalistycznego przygotowania.

2.3. Struktura napływu do bezrobocia

Na sytuację na lokalnym rynku pracy oddziałują również zmiany liczby bezrobotnych, którzy napływają, rejestrując się w poszczególnych zawodach. Była ona trochę

odmienna od tej, którą zaobserwowano w analizie statycznej, czyli według stanu na koniec 2007 r. Tym niemniej była podobna, do tej, która zaobserwowano rok wcześniej. Może to świadczyć o stabilnie złej sytuacji tych kategorii osób bezrobotnych, które poszukują pracy w zawodach, które wchodzą w skład tych wielkich grup zawodowych.

2.3.1. Bezrobotni ogółem

Najwięcej osób zarejestrowało się w dwóch kategoriach zawodowych (według kodów jednocyfrowych, a mianowicie: **robotników przemysłowych i rzemieślników** (1274 osoby, czyli o prawie 21% mniej w porównaniu do 2006 r.) oraz **techników i innego średniego personelu** (968 osób, czyli o niecałe 11% mniej niż przed rokiem). W porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego zmiany te były znacznie większe, co nie oznaczało jednak istotnej poprawy pozycji konkurencyjnej na lokalnym rynku pracy, bezrobotnych reprezentujących te zawody, bowiem nadal dla nich właśnie brakowało odpowiednich miejsc pracy. Kategorie te stanowiły bowiem ponad 44% wszystkich osób napływających do bezrobocia w 2007 r. (odpowiednio 25,2% i 18,9%). Nadal zatem co czwarty bezrobotny, posiadający najniższe kwalifikacje, rejestrował się w powiatowym urzędzie pracy. Poniższe zestawienie prezentuje najbardziej licznie reprezentowane zawody przez osoby napływające do bezrobocia w pierwszej z omawianych kategorii (tab.7).

Tabela 7. Napływ bezrobotnych robotników przemysłowych i rzemieślników według najliczniej występujących kategorii zawodów w powiecie łębskim w 2007 r. (kody sześciocyfrowe)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych (w osobach)	Udział w ogólnym napływie bezrobotnych (w %)
743304	Krawiec	126	2,5
722204	Ślusarz	108	2,1
712102	Murarz	105	2,1
723105	Mechanik samochodów osobowych	79	1,6
742204	Stolarz	73	1,4
713901	Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	67	1,3
722304	Tokarz	54	1,1
741203	Piekarz	50	1,0
742207	Stolarz meblowy	50	1,0

Źródło: Dane PUP

Jak wynika z danych zawartych w tabeli, w porównaniu do stanu bezrobotnych, pojawiła się na lokalnym rynku pracy dość znaczna liczba kategorii zawodowych (prawie połowa), które jednak nie stanowiły – jak wynika z wcześniejszych analiz – zagrożenia dla

równowagi na tym rynku. Natomiast spośród tych, które dominowały na tym rynku w końcu okresu sprawozdawczego w ogóle nie wystąpiły w tym przypadku zawody: obuwnika przemysłowego oraz szwaczki. Może to oznaczać ograniczenie liczby absolwentów w tych zawodach, jak i zakończenie procesów restrukturyzacji w podmiotach gospodarczych, zatrudniających te kategorie zawodowe. Ponadto wśród zawodów zauważalnych w końcu 2007 r. nie wystąpiły zawody: technologa robót wykończeniowych w budownictwie, tynkarza, piekarza oraz stolarza meblowego, które to kwalifikacje i umiejętności były reprezentowane przez dość liczną grupę bezrobotnych, napływających w badanym okresie do bezrobocia. Z uwagi na to, że zawody te w okresach poprzednich stanowiły kategorie zawodów ważących na sytuacji na lokalnym rynku pracy, to ich brak w tej strukturze w 2007 r. może być stanem przejściowym, związanym z ogólnym zmniejszeniem się liczby poszukujących pracy na łęborskim rynku pracy. Może to zatem w dalszym ciągu oznaczać pojawianie się problemów z zatrudnieniem wśród dość specyficznych zawodów i specjalności, które mają charakter utrwalających się tendencji, związanych z możliwością znalezienia pracy. Na lokalnym rynku pracy brakuje dostatecznej liczby ofert pracy przede wszystkim dla krawców, murarzy, mechaników samochodów osobowych oraz ślusarzy. Kategorie te dominują bowiem zarówno w strukturze zawodów i specjalności dominujących w końcu badanego okresu, jak i w strukturze napływu. Szczególnie trudna jest pod względem sytuacja krawców, którzy mieścili się w obu strukturach w czołówce zidentyfikowanych zawodów i specjalności. Na pozytywne podkreślenie zasługuje jednak to, że liczba wskazanych kategorii zawodów i specjalności (według kodów sześciocyfrowych) w porównaniu do 2006 r. uległa ograniczeniu. Ponadto w napływie do bezrobocia przeważały kategorie zawodów męskich, co jednak – jak się wydaje – w żadnym stopniu nie spowodowało poprawy sytuacji kobiet na rynku pracy.

W drugiej z wymienionych wyżej wielkich grup zawodowych w 2007 r. mieliśmy do czynienia dodatkowo z – niewielkim wprawdzie – zwiększeniem odsetka bezrobotnych, rejestrujących się na przestrzeni tego roku w tych zawodach (w porównaniu do 2006 r. o więcej niż 1 pkt. proc.). Wskazuje to obniżenie się pozycji konkurencyjnej osób poszukujących pracy, reprezentujących te kwalifikacje i umiejętności, przy czym może to być spowodowane zmniejszeniem liczby oferowanych miejsc pracy, mogących je zaabsorbować. Tym bardziej tego rodzaju wnioskowanie może być zasadne, że w przypadku tej sytuacji mieliśmy do czynienia ze znacznie większą liczbą zauważalnych kategorii zawodów i specjalności, w porównaniu do tych, które wystąpiły w analizie statycznej (tab. 8).

Jednocześnie należałoby podkreślić, że oba zawody dominujące na lokalnym rynku pracy w tej wielkiej grupie zawodów (asystent ekonomiczny oraz technik rolnik) znalazły się również w zauważalnych kategoriach napływu do bezrobocia, przy czym nie dotyczyło to techników żywienia i gospodarstwa domowego, którzy w liczbie rejestrujących się bezrobotnych stanowili tylko 49 osób, a więc zgodnie z przyjętymi kryteriami analizy, można było już ich w badanym roku pominąć, co jednak nie oznacza istotnej poprawy ich sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Tabela 8. Napływ bezrobotnych techników i innego średniego personelu według najliczniej występujących kategorii zawodów w powiecie łębarskim w 2007 r. (kody sześciocyfrowe)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych (w osobach)	Udział w ogólnym napływie bezrobotnych (w %)
341902	Asystent ekonomiczny	248	4,9
311502	Technik mechanik	72	1,4
311204	Technik budownictwa	68	1,3
321208	Technik rolnik	67	1,3
321390	Pozostali technicy technologii żywności	54	1,1

Źródło: Dane PUP

W porównaniu do roku ubiegłego – poza technikami rolnikami – zmniejszyły się udziały poszczególnych grup bezrobotnych. Zmiany te jednak nie były na tyle duże, aby wskazywały na poprawę sytuacji w tej dziedzinie, chociaż brak zidentyfikowania większości kategorii zawodowych w analizie statycznej, może jednak wskazywać na zawody stwarzające szczególne problemy dla kształtowania równowagi na lokalnym rynku pracy. W dalszym ciągu dotyczy to zawodu asystenta ekonomicznego, a tym bardziej technika rolnika.

Na trzecim miejscu pod względem liczby napływających do bezrobocia osób poszukujących pracy znalazła się jedna z bardziej znaczących w analizie statycznej kategorii zawodów (według kodów jednocyfrowych), a mianowicie **pracownicy usług osobistych i sprzedawcy**. Liczyła ona 614 osób (o prawie 10% mniej w porównaniu do 2006 r.), co stanowiło 12,1% całego napływu do bezrobocia. Była to jednocześnie wielka grupa zawodów, której udział w napływie do bezrobocia uległ zwiększeniu przy równoczesnym najniższym wskaźniku dynamiki, dotyczącym obniżenia się skali napływu. Świadczy to trwale złej sytuacji bezrobotnych, posiadających umiejętności i kwalifikacje, mieszczące się w tej kategorii zawodów. Tym bardziej jest widoczne, że w tym przypadku oba zawody i specjalności dominujące w analizie statycznej w badanej wielkiej grupie zawodowej, zauważone zostały również w napływie do bezrobocia. Liczba osób rejestrujących się i

posiadających te zawody była wprawdzie mniejsza od tej, która zaobserwowano w roku poprzednim (odpowiednio o prawie 9% w kategorii sprzedawcy i prawie 39% w kategorii kucharze), tym niemniej można w tym przypadku wskazać na utrwalanie się niekorzystnych tendencji, przede wszystkim oznaczających brak dużej liczby ofert pracy lub świadczących o niskim jakościowym poziomie umiejętności posiadanych przez bezrobotnych. Tym bardziej należałoby to podkreślić, ponieważ napływający do bezrobocia sprzedawcy stanowili w analizowanym roku 6,9% całego napływu, a kucharze 2,0% - co było wskaźnikami porównywalnymi do roku ubiegłego. Można zatem wnioskować o stale pogarszającej się sytuacji szczególnie sprzedawców, których umiejętności nie jest w stanie wchłonąć lokalny rynek pracy. Znacznie poprawiła się natomiast pozycja konkurencyjne fryzjerów, których dużej liczby nie zaobserwowano zarówno statycznej ani dynamicznej.

Udział pozostałych wielkich kategorii zawodów (według kodów jednocyfrowych) w ogólnym napływie do bezrobocia w porównaniu do scharakteryzowanych wcześniej był znacznie mniejszy. I tak:

- **specjaliści** stanowili około 6,7% wszystkich rejestrujących się bezrobotnych w 2007 r. (340 osób 394 osoby),
- **pracownicy przy pracach prostych** stanowili 4,8% (248 osób), przy czym w przypadku tej wielkiej grupy zawodów zaobserwowano zarówno istotne zwiększenie się populacji osób napływających do bezrobocia (o około 1/3), jak i zwiększenie ich udziału o 1,6 pkt. proc. w porównaniu do roku poprzedniego; oznaczać to może zwiększenie trudności ze znalezieniem pracy dla tej kategorii osób jej poszukujących, mających przede wszystkim związek z brakiem zapotrzebowania na ich umiejętności, wynikającym ze zmian struktury gospodarczej obszaru,
- **pracownicy biurowi** stanowili 2,2% (113 osób)
- **rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy** stanowili 1,7% (88 osób), a
- **operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń** stanowili 1,7% (86 osób).

Jak z tego wynika, wyłącznie sytuacja pogorszyła się sytuacja napływających do bezrobocia pracowników przy pracach prostych, przy czym szczególnie dotyczyło pracowników pomocniczych w przemyśle przetwórczym, którzy w napływie do bezrobocia stanowili 1,6% (81 osób). W pozostałych wielkich grupach zawodowych zaobserwowano w badanym roku niewielką poprawę, tym niemniej nie dotyczyło to pozycji konkurencyjnej bezrobotnych napływających do bezrobocia w zawodzie pracownik biurowy, których

populacja nadal ważyła na możliwości dopasowania między popytem na pracę, a jej podażą. Stanowili oni w analizowanym roku 1,2% całego napływu do bezrobocia (62 osób). Może to wskazywać na utrwalanie się niekorzystnych relacji na badanym rynku pracy, odnoszącym się do osób poszukujących pracy w tych zawodach, bowiem rok wcześniej również występowały one w strukturze zawodów problemowych, charakteryzujących populację rejestrujących się w powiatowym urzędzie pracy osób. Jest to tym istotniejsze, że nadal bezrobotni reprezentujący te zawody stanowili od prawie 1/3 wszystkich rejestrujących się w ramach wielkiej grupy zawodowej (robotnicy pomocniczy w przemyśle przetwórczym) do połowy (pracownicy biurowi).

Jak wynika z przedstawionej analizy tabelarycznej oraz opisowej, w porównaniu do 2006 r. pod wpływem istotnych zmian, obserwowanych na lokalnym rynku pracy w sposób zasadniczy zmieniła się struktura wielkich grup zawodów, stanowiących zagrożenie dla kształtowania równowagi na lokalnym rynku pracy. Wystąpiło bowiem dość istotne ograniczenie liczby zawodów i specjalności zauważalnych z punktu widzenia przyjętych kryteriów badania. Ponadto w wielu przypadkach odnotowano znaczące obniżenie liczby rejestrujących się osób. Tym niemniej świadczy to o utrwalaniu się pewnych negatywnych tendencji, występujących na lokalnym rynku pracy, odnoszących się do wybranych kategorii zawodów i specjalności, które z okresu na okres stanowią problem dla kształtowania równowagi na tym rynku. Tym bardziej należałoby w związku z tym podkreślić konieczność prowadzenia bardzo zindywidualizowanej polityki rynku pracy, ukierunkowanej przede wszystkim na specyficzne dylematy łęborskiego rynku pracy, które uwypuklone zostały poprzez dynamiczne zmiany populacji osób poszukujących pracy, jak napływających do bezrobocia.

Generalnie, obserwując strukturę napływu do bezrobocia według zawodów można zauważyć, że w niewielkim zakresie różni się ona od obserwowanej w analizie statycznej (tab. 9). Zawód i specjalności jest jednak zdecydowanie więcej, co może oznaczać przekształcenia strukturalne popytu na pracę pojawiające się na przestrzeni badanego roku. W wielu przypadkach świadczy to jednak o tym, że zawody, na które nie występowało dotychczas zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy, w dalszym ciągu nie znajdują uznania wśród pracodawców. Pokrywanie się kategorii zawodowych w analizie statycznej oraz dynamicznej wskazuje ponadto, że występujące wcześniej błędy w polityce edukacyjnej, która umożliwiła występowanie tego rodzaju niedopasowań na lokalnym rynku pracy. Tym większe problemy mogą mieć miejsce w okresach przyszłych z dopasowywaniem popytu na

pracę i jej podażą, bowiem wymaga to z jednej strony ścisłego powiązania polityki rynku pracy z kształtowaniem systemu edukacyjnego, z drugiej zaś – niezbędne wydaje się prowadzenie permanentnej kontroli i procesów dostosowawczych w zakresie prowadzonych szkoleń, umożliwiających bezrobotnym przekwalifikowanie się. Dodatkowo utrudnienie może stanowić w tym przypadku ograniczona skłonność edukacyjna osób poszukujących pracy, która powinna być wspomagana przez system funduszy strukturalnych.

Tabela 9. Napływ bezrobotnych według najliczniej występujących kategorii zawodów w powiecie łębskim w 2007 r. (kody sześciocyfrowe)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych (w osobach)	Udział w ogólnym napływie bezrobotnych (w %)
522107	Sprzedawca	351	6,9
341902	Asystent ekonomiczny	248	4,9
743304	Krawiec	126	2,5
722204	Ślusarz	108	2,1
712102	Murarz	105	2,1
512201	Kucharz	90	1,8
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	81	1,6
723105	Mechanik samochodów osobowych	79	1,6
742204	Stolarz	73	1,4
311502	Technik mechanik	72	1,4
311204	Technik budownictwa	68	1,3
321208	Technik rolnik	67	1,3
713901	Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	67	1,3
419101	Pracownik biurowy	62	1,2
321390	Pozostali technicy technologii żywności	54	1,1
722304	Tokarz	54	1,1
741203	Piekarz	50	1,0
742207	Stolarz meblowy	50	1,0

Źródło: Dane PUP

Na pozytywne podkreślenie zasługuje jednak, to, że w napływie do bezrobocia znacznie lepszą pozycję konkurencyjną posiadały kobiety, bowiem liczba zawodów „kobiecych” pozostawała w tym przypadku w zdecydowanej mniejszości. Tym niemniej fakt, że reprezentowały one najbardziej liczne kategorie zawodów i specjalności, może świadczyć o trudnościach, z jakimi borykają się pracownicy powiatowego urzędu pracy w celu osiągnięcia większego dopasowania między popytem na pracę a jej podażą. Kobiety mimo bowiem większej aktywności edukacyjnej napotykać mogą na potencjalnie więcej barier w podejmowaniu zatrudnienia, wynikających z pełnienia przez nie wielu funkcji w rodzinie i

gospodarce. Wniosek ten znajduje odzwierciedlenie w poniżej zaprezentowanej analizie napływu kobiet do bezrobocia.

2.3.2. Bezrobotne kobiety

W 2007 r. zdecydowaną większość rejestrujących się w Powiatowym Urzędzie Pracy bezrobotnych stanowiły kobiety (55,1%, tj. 2791 osób). Ich udział w porównaniu do roku poprzedniego zwiększył się o 4 pkt. proc. Główną determinantą tej sytuacji było prawdopodobnie to, że najmniejszą dynamiką zmian w liczebności poszczególnych wielkich grup zawodowych charakteryzowały się, w których dominowały zawody kobiece, a przede

Analizując strukturę napływu do bezrobocia według płci można zauważyć, że kobiety dominowały w prawie wszystkich wielkich grupach zawodów, poza kategoriami: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń oraz pracownicy przy pracach prostych, gdzie stanowiły od około ¼ do około 1/5 wszystkich rejestrujących się w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Największa liczba napływających do bezrobocia kobiet wystąpiła wśród **techników i innego średniego personelu** (617 kobiet, tj. 22,1% ogólnej liczby kobiet rejestrujących się, jako bezrobotne). W porównaniu do 2006 r. było ich zatem o około 7% mniej, przy czym udział wzrósł o ponad 1 pkt. proc.). Jednocześnie podobnie, jak w roku poprzednim, wystąpił tylko jeden zawód wskazujący na narastanie trudności na lokalnym rynku pracy, a mianowicie asystent ekonomiczny, który to zawód był reprezentowany przez 208 kobiet (tylko o 13% mniej w porównaniu do roku ubiegłego), co stanowiło 7,4% ogólnej populacji kobiet napływających do bezrobocia. Zaprezentowane parametry wskazują dość jednoznacznie na utrwalający się z okresu na okres na lokalnym rynku pracy problem wchłonięcia tego rodzaju kwalifikacji i umiejętności. Jego konsekwencją jest trwałość bezrobocia strukturalnego w tym zawodzie.

Podobnie należałoby ocenić kształtowanie się sytuacji kobiet napływających do bezrobocia w wielkiej grupie zawodów **pracownicy usług osobistych i sprzedawcy**. Była to bowiem druga pod względem liczebności kategoria zawodów reprezentowanych przez rejestrujące się kobiety (510 osób, czyli 18,3% wszystkich rejestrujących się w 2007 r. kobiet). Jak wynika z porównań do 2006 r. zmniejszeniu uległa zarówno liczebność, jak i odsetek kobiet posiadających zawody z tej wielkiej grupy zawodów (odpowiednio o 15,4% i 1 pkt. proc.), co było jednak zbyt małą dynamiką, aby charakter zmian wpływał na zauważalną poprawę na lokalnym rynku pracy w zakresie dopasowań strukturalnych w

analizowanej wielkiej grupie zawodowej. Może to oznaczać jedynie minimalne stopniowe zmniejszanie się problemu z tą kategorią zawodów, będącą wynikiem zmian w strukturze kształcenia, zwiększenia zapotrzebowania oraz coraz skuteczniejszych działań aktywnej polityki rynku pracy. Tym niemniej w dalszym ciągu obserwowana jest dominacja rejestrujących się kobiet – sprzedawców, które stanowiły 12,6% wszystkich kobiet zgłaszających się do Powiatowego Urzędu Pracy na przestrzeni 2007 r. (311 osób). W porównaniu do 2006 r. było to zmniejszenie się populacji o około 15%. Natomiast udział zwiększył się o ponad 1 pkt. proc., co potwierdza nasycenie kwalifikacjami tego rodzaju lokalnego rynku pracy

Podobnie należałoby ocenić problem zatrudnialności na lokalnym rynku pracy kucharek. Zawód ten posiadało 90 napływających do bezrobocia kobiet (3,2% wszystkich rejestrujących się kobiet w 2007 r.). Ich zatrudnialność na lokalnym rynku pracy była nieco większa w porównaniu do poprzedniego roku, bowiem liczba rejestrujących się była mniejsza o około 20%. Tym niemniej stanowiły one podobny, jak przed rokiem odsetek rejestrujących się w powiatowym urzędzie pracy kobiet.

Stabilną pozycją w strukturze kobiet napływających do bezrobocia charakteryzowała się również wielka grupa zawodów **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy**. Populacja rejestrujących się w Powiatowym Urzędzie Pracy kobiet liczyła w 2007 r. 339 osób, co było liczbą mniejszą w porównaniu do roku poprzedniego zaledwie o niecałe 10%. Stanowiły one 12,1% wszystkich napływających do bezrobocia kobiet. Kobiety nie stanowiły w tej wielkiej grupie zawodów większości, zatem tak wysoka pozycja w strukturze kobiet napływających do bezrobocia oraz niewielkie zmiany wskazują na to, że w zasadzie na lokalnym rynku pracy wyczerpane zostały możliwości ich aktywizacji zawodowej. Szczególnie dotyczyło to krawcowych (123 osoby, tj. 4,4% wszystkich rejestrujących się kobiet). Wniosek ten jest tym bardziej zasadny, że w roku poprzednim mieliśmy do czynienia z podobnym zjawiskiem, a zachodzące w tej dziedzinie zmiany z okresu na okres nie były na tyle istotne (zmniejszenie liczebności kobiet poszukujących pracy w tym zawodzie o około 15%, a zmniejszenie udziału 0,3 pkt. proc.). Zatem zawód ten podobnie do poprzednich może być generatorem bezrobocia strukturalnego na lokalnym rynku pracy

Podobnie należałoby ocenić zmiany w obserwowanej strukturze w wielkiej grupie zawodów **specjaliści**. W porównaniu do 2006 r., w roku sprawozdawczym bieżącym populacja kobiet napływających do bezrobocia zmniejszyła się zaledwie o prawie 15% (251 osób, tj. 9,0% wszystkich rejestrujących się w Powiatowym Urzędzie Pracy w badanym roku

kobiet), przy czym ich odsetek ukształtował się bez mała na poziomie roku ubiegłego. Mimo znacznego rozproszenia kobiet w poszczególnych zawodach, daje się jednak zaobserwować to, że przyczyną tego stanu rzeczy jest przede wszystkim zwiększenie liczby rejestrujących się ekonomistów oraz specjalistów szkolnictwa (pedagogów, nauczycieli). Może to oznaczać nasilanie się procesów restrukturyzacji systemu kształcenia na badanym obszarze, przy czym konieczne wydaje się podjęcie działań umożliwiających nabywanie nowych kwalifikacji. Są to bowiem osoby o wysokich kwalifikacjach, których utrata – z punktu widzenia gospodarki regionu – może przyczynić się do strat, zarówno o charakterze społecznym, jak i ekonomicznym. Wydaje się bowiem, że nie możemy mieć w tym przypadku z dość istotnym ograniczeniem zatrudnienia ze względu na sytuację demograficzną, która w porównaniu do terenów otaczających jest dobra. Mamy tu na myśli przyrost naturalny, kształtujący zapotrzebowanie na pracowników oświaty i wychowania.

Pozostałe wielkie grupy zawodów były reprezentowane na lęborskim rynku pracy przez znacznie mniejszą liczbę kobiet, napływających do bezrobocia, co wywołało znaczną dywersyfikację reprezentowanych przez nie zawodów. Były to zarówno kategorie, w których dominowały kobiety, jak i takie, gdzie występowała przewaga mężczyzn. Jednocześnie w każdej z nich zaobserwowano zmniejszenie liczebności populacji rejestrujących się kobiet w porównaniu do 2006 r. Nie było również wśród nich kategorii zauważalnych z punktu widzenia przyjętych kryteriów analizy, poza robotnikiem pomocniczym w przemyśle przetwórczym, gdzie na 81 rejestrujących się w badanym roku bezrobotnych, aż 72 osoby – to kobiety. Natomiast szczególnie istotną poprawę zauważono w odniesieniu do pracowników biurowych, gdzie napływ kobiet do bezrobocia był o ponad połowę mniejszy w porównaniu do roku ubiegłego. Jak się w związku z tym wydaje, ważne znaczenie dla poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy miały działania związane z ograniczeniem procesów przemian strukturalnych obszaru.

Generalnie, na rynku pracy powiatu lęborskiego obserwuje się brak istotnej poprawy sytuacji kobiet rejestrujących się w powiatowym urzędzie pracy w porównaniu do okresu poprzedniego (tab. 10). W przypadku kobiet częściej zauważa się to, że w poszczególnych wielkich i elementarnych grupach zawodów, napływ do bezrobocia może jedynie utrwalić dotychczas występujące tendencje. Szczególne znaczenie może mieć sytuacja w odniesieniu do asystentów ekonomicznych, sprzedawców, krawcowych, kucharek oraz pracowników pomocniczych w przemyśle przetwórczym, których liczba na lokalnym rynku pracy oraz wielkość napływu do bezrobocia może wpływać na znaczące pogorszenie ich pozycji

konkurencyjnej. Z tego punktu widzenia, na przestrzeni 2007 r. wydaje się ponadto, że rozwiązany został problem szwaczek i sprzątaczek, czy pracowników biurowych, co może być efektem prawidłowo prowadzonych działań, ograniczających niedostosowania tego rodzaju kwalifikacji do potrzeb rynku pracy.

Tabela 10. Napływ bezrobotnych kobiet według najliczniej występujących kategorii zawodów w powiecie łębarskim w 2007 r. (kody sześciocyfrowe)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych kobiet (w osobach)	Udział kobiet w ogólnym napływie bezrobotnych kobiet (w %)	Udział kobiet w ogólnym napływie bezrobotnych (w %)
522107	Sprzedawca	351	12,6	6,9
341902	Asystent ekonomiczny	248	8,9	4,9
743304	Krawiec	126	4,5	2,5
512201	Kucharz	90	3,2	1,8
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	81	2,9	1,6

Źródło: Dane PUP

Jak wynika z zaprezentowanego w tabeli zestawienia, w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego zaobserwowana została w napływie do bezrobocia poprawa zatrudnialności – podkreślana już – pracowników biurowych oraz fryzjerów. Zdecydowanie pogorszyła się natomiast sytuacja pracowników pomocniczych w przemyśle przetwórczym, którzy jako istotna kategoria dla oceny sytuacji na rynku pracy kobiet, pojawili dopiero w 2007 r.

2.3.3. Bezrobotni absolwenci

Dla sytuacji na rynku pracy, szczególnie możliwości uzyskania zatrudnienia przez osoby młode, ma analiza napływu do bezrobocia absolwentów. Z danych statystycznych, dotyczących powiatu łębarskiego wynika, że największy problem w tej dziedzinie mogą mieć ci, którzy kończą średnie szkoły zawodowe oraz studia wyższe, bowiem największa liczba rejestrujących na przestrzeni badanego absolwentów reprezentowała zawody mieszczące się w wielkiej grupie **specjalistów** oraz **techników i pozostałego średniego personelu**. Liczebność ich kształtowała się na poziomie odpowiednio 126 i 137 osób, a łącznie stanowili oni 37% wszystkich napływających na przestrzeni 2007 r. do powiatowego urzędu pracy bezrobotnych młodych ludzi. Tak duży odsetek młodych ludzi, pozostających bez pracy po ukończeniu procesu kształcenia powinien zwrócić uwagę na straty zarówno ekonomiczne, jak i społeczne, z tego tytułu wynikające. Dotyczą one braku wykorzystania często wysokich kwalifikacji, zniechęcenia, możliwości wystąpienia patologii, itp. Zdajemy jednak sobie

sprawę z trudności, na jakie napotykają publiczne służby zatrudnienia w zwiększaniu skłonności osób młodych, szczególnie posiadających wyższe wykształcenie, w kreowaniu większej aktywności edukacyjnej tej populacji, mającej na celu dostosowanie ich kwalifikacji i umiejętności do oczekiwań pracodawców. Jak wynika bowiem z innych badań, jest to potencjalnie grupa najmniej skłonna do podejmowania starań dla zwiększenia szans na uzyskanie zatrudnienia. Powodem tego są subiektywne postawy roszczeniowe, które jednak w chwili obecnej mogą być zmieniane pod wpływem sytuacji na innych rynkach pracy. Chłonność bowiem tych rynków – w świetle niektórych opinii – jest jednym z czynników, poprawiających sytuację na lokalnych rynkach pracy w Polsce.

Ponadto 71 absolwentów posiadało zawody z grupy **pracownicy usług osobistych i sprzedawcy**, a 61 – z grupy **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy**.

Zauważalna liczba absolwentów rejestrujących się w Powiatowym Urzędzie Pracy dotyczyła jedynie asystentów ekonomicznych (62 osoby). W napływie absolwentów do bezrobocia stanowili oni 8,7%, co było odsetkiem większym w porównaniu do 2006 r. o 2 pkt.. Jednocześnie zwiększyła się również ich populacja (o 10,7%). Wszystko to wskazuje na istnienie na lokalnym rynku pracy braku skutecznych narzędzi, ograniczających edukację w analizowanym zawodzie. Z okresu bowiem na okres problem wykorzystania tego rodzaju kwalifikacji i umiejętności ciągle ulega nasileniu. Brak zapotrzebowania wśród pracodawców, lokalizujących swoją działalność w powiecie łębarskim, powinien już przynajmniej dwa lata wcześniej spowodować zmniejszenie liczby szkół, kształcących w tym zawodzie.

W porównaniu do roku poprzedniego powinny jednocześnie ulec zmniejszeniu problemy związane z zatrudnianiem absolwentów kierunku kształcenia technik prac biurowych oraz w zawodzie sprzedawcy, chociaż w dalszym ciągu zwiększony napływ do bezrobocia dotyczył tych zawodów. Na przykład w zawodzie sprzedawcy zarejestrowała się, jako bezrobotni w 2007 r. liczba osób, porównywalna do liczebności jednej klasy, a w zawodzie technik ekonomista – dwóch klas..

W analizie napływu do bezrobocia absolwentów zwraca jednak uwagę wzrastająca skuteczności działań, prowadzonych w ramach szeroko pojętej polityki rynku pracy. W związku z tym należałoby podkreślić prawidłowość prowadzonych w tej dziedzinie działań, które wpłynęły na poprawę sytuacji w tych zawodach i specjalnościach, mimo, że nadal stanowią one kategorie znaczące dla kształtowania równowagi między popytem na pracę, a jej podażą z punktu widzenia lokalnego rynku pracy.

Liczba bezrobotnych napływających do bezrobocia oraz ich struktura zawodowa, a także wyniki analizy statycznej wskazują na to, że na rynku pracy powiatu lęborskiego występują kategorie zawodowe, których przedstawiciele w długim okresie mogą mieć problemy z otrzymaniem oferty pracy. Przyjrzyjmy się zatem strukturze ofert pracy, które zgłoszone zostały do Powiatowego Urzędu Pracy.

3. Analiza ofert pracy według grup zawodów i zawodów

Analiza ofert pracy ma zazwyczaj charakter utrudniony, bowiem do powiatowych urzędów pracy wpływa ich znikoma liczba. Tym niemniej jest ona nader interesująca ze względu na często dość istotną dywersyfikację. Dlatego też w przeprowadzonym badaniu przyjęto zasadę, iż wskazane zostaną wszystkie kategorie, które nie mają charakteru jednostkowego, bowiem mogą w ten sposób przyczynić do bardziej precyzyjnego rozpoznania sytuacji w zakresie zawodów i deficytowych.

Ogólna liczba ofert pracy, jakie wpłynęły do Powiatowego Urzędu Pracy w Lęborku w ciągu całego 2007 r. wyniosła 4863 i była o 3,6% mniejsza od liczby ofert pracy, które pojawiły się w 2006 r. Był to zatem znaczący spadek w porównaniu do lat ubiegłych. Tym niemniej było ich więcej niż zarejestrowanych bezrobotnych, co oznaczało, że w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego zwiększyła się liczba ofert na jednego poszukującego pracy. W 2006 r. na jedną osobę przypadało 0,8 oferty pracy, spływającej do powiatowego urzędu pracy, natomiast w 2007 r. – była to już ponad 1 oferta.

Na poszczególne wielkie grupy zawodów (według kodów jednocyfrowych) przypadała następująca liczba, zgłoszonych przez pracodawców wolnych miejsc pracy¹⁴:

- **specjaliści** – 192 (3,9% wszystkich ofert pracy), co było wprawdzie liczbą mniejszą w porównaniu do tej, która wpłynęła w 2006 r., tym niemniej na jednego specjalistę w roku badanym przypadała – podobnie, jak w przypadku ogólnej populacji bezrobotnych – więcej niż jedna oferta na jednego poszukującego pracy w tej grupie zawodów,
- **technicy i inny średni personel** - 287 (5,9%) i było ich więcej w porównaniu do 2006 r. o 4,4%; zwiększenie zarówno bezwzględnej liczby ofert, jak i ich udziału w ogólnej liczbie zgłaszanych wolnych miejsc pracy w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego (o około 0,4 pkt. proc.) nie poprawiło jednak w sposób zasadniczy szans

¹⁴ Brano pod uwagę wyłącznie liczbę ofert pracy wpływających do Powiatowego Urzędu Pracy w ciągu całego 2007 r.

na podjęcie pracy przez osoby jej poszukujące z tej wielkiej grupy zawodów, bowiem tylko ułamek oferty przypadła na jednego poszukującego pracy w tej wielkiej grupie zawodów,

– **pracownicy biurowi** – 402 (8,2%); liczba ofert pracy skierowanych do tej kategorii zawodów była zdecydowanie mniejsza zarówno bezwzględnie, jak i pod względem odsetka w ogólnej ich liczbie w porównaniu do roku ubiegłego, co mogło oznaczać pogorszenie szans na podjęcie pracy przez osoby jej poszukujące, reprezentujące tego rodzaju umiejętności i kwalifikacje; nie potwierdza jednak tego wniosku liczba ofert przypadających na jednego poszukującego pracy, która w tym przypadku ukształtowała się bez mała na poziomie 2,

– **pracownicy usług osobistych i sprzedawcy** – 690 (14,2%), przy czym w porównaniu do 2006 r. zmniejszyła się zarówno liczba oferowanych miejsc pracy (o prawie 9%), jak i ich udział w ogólnej liczbie ofert pracy (o prawie 0,7 pkt. proc.); o trudnej sytuacji bezrobotnych poszukujących pracy w zawodach tej wielkiej grupy zawodów może dodatkowo świadczyć to, że na jednego bezrobotnego nie przypadła w tym przypadku nawet 1 oferta pracy,

– **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy** – 1815 (37,3%), przy czym liczba ofert pracy dla bezrobotnych reprezentujących tę kategorię zawodów uległa dość istotnemu ograniczeniu w porównaniu do 2006 r. (o prawie 6%), a ich udział w ogólnej liczbie zgłoszonych przez pracodawców do Powiatowego Urzędu Pracy wolnych miejsc pracy spadł o prawie 1 pkt. proc.; tym niemniej w badanym roku bezrobotni mieli znacznie większe szanse na podjęcie pracy, bowiem liczba ofert przypadających na jednego poszukującego pracy była większa od 1,

– **operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń** – 258 (5,3%), przy czym liczba ofert pracy w porównaniu do roku poprzedniego pozostała w zasadzie na nie zmienionym poziomie; to samo dotyczyło udziału ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców do powiatowego urzędu pracy; tym niemniej – podobnie, jak w poprzedniej wielkiej grupie zawodowej – znaczne były szanse na podjęcie na podjęcie pracy, bowiem liczba ofert pracy prawie dwukrotnie przekraczała liczbą poszukujących pracy w tych zawodach,

– **pracownicy przy pracach prostych** – 1164 (23,9%); w grupie tej zaobserwowano najlepszą sytuację, bowiem w porównaniu do roku poprzedniego zwiększyła zarówno bezwzględna liczba oferowanych przez pracodawców miejsc pracy (o 0,9%), jak i ich udział w ogólnej liczbie napływających do powiatowego urzędu pracy ofert (o 1 pkt. proc.), przy czym na jednego bezrobotnego przypadły w tym przypadku prawie 3 oferty pracy.

W pozostałych wielkich grupach zawodowych oferty występowały znacznie rzadziej, a więc nie wpływały zasadniczo na poprawę możliwości uzyskania pracy. Szczególnie dotyczyło to wielkiej grupy zawodów rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy, gdzie bezrobotni reprezentujący te zawody mieli najmniejsze szanse na podjęcie zatrudnienia.

Warto jednak zauważyć, że poprawa sytuacji na lęborskim rynku pracy w 2007 r. w zasadzie dotyczyła wszystkich wielkich grup zawodowych, przy czym szczególne zwiększenie szans na jej podjęcie miały osoby o najniższych poziomach wykształcenia. Natomiast szczególnie niekorzystna – w świetle przedstawionych danych statystycznych – była sytuacja techników i innego średniego personelu, na których zapotrzebowanie było bardzo rzadko zgłaszane przez pracodawców. Może to być zatem kategoria zawodów sprawiających największe trudności w działaniach, związanych z równoważeniem lokalnego rynku pracy. Tym bardziej jest to prawdopodobne, że w 2007 r. ogólna liczba ofert pracy uległa zmniejszeniu, co może oznaczać stopniowe zmniejszanie się zapotrzebowania w ogóle na pracowników, wywołane okresowymi zmianami aktywności ekonomicznej podmiotów. Tym niemniej do wniosku tego należałoby podchodzić dość ostrożnie, przede wszystkim z uwagi na znikomą liczbę ofert pracy wpływających do powiatowego urzędu pracy, jak i rozszerzające się możliwości zatrudnienia poza granicami kraju, w związku z otwieraniem się nowego rynku pracy po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej.

Przyjrzyjmy się zatem, które z zawodów mogły mieć porównywalnie najmniejsze trudności ze znalezieniem pracy (tab. 11). W analizie uwzględnione zostały wszystkie te zawody elementarne, w których liczba ofert pracy była nie mniejsza niż 10.

Tabela 11. Struktura ofert pracy według wybranych zawodów w powiecie lęborskim w 2007 r. (w %)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba zgłoszonych ofert pracy	Udział w ogólnej liczbie zgłoszonych ofert pracy (w %)
914103	Robotnik gospodarczy	384	7,9
741102	Przetwórcy ryb	333	6,8
522107	Sprzedawca	282	5,8
419101	Pracownik biurowy	228	4,7
721202	Spawacz ręczny gazowy	227	4,7
931301	Robotnik budowlany	156	3,2
713802	Monter rurociągów okrętowych	155	3,2
721401	Monter kadłubów okrętowych	150	3,1
913204	Pomoc kuchenna	148	3,0
913207	Sprzątaczką	132	2,7

932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	112	2,3
512302	Kelner	111	2,3
712102	Murarz	104	2,1
512201	Kucharz	76	1,6
712401	Brukarz	72	1,5
515902	Pracownik ochrony mienia i osób	69	1,4
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	68	1,4
722204	Ślusarz	62	1,3
742204	Stolarz	57	1,2
721403	Monter konstrukcji stalowych	50	1,0
513102	Opiekunka dziecięca	48	1,0
743604	Szwaczka	48	1,0
341503	Przedstawiciel handlowy	44	0,9
913203	Pokojowa (w hotelu)	44	0,9
419190	Pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	40	0,8
422201	Recepcjonista	40	0,8
413103	Magazynier	39	0,8
741203	Piekarz	37	0,8
742207	Stolarz meblowy	37	0,8
915206	Woźny	34	0,7
343101	Pracownik administracyjny	33	0,7
512301	Bufetowy (barman)	33	0,7
833401	Kierowca operator wózków jezdniowych	32	0,7
712301	Cieśla	29	0,6
832101	Kierowca samochodu osobowego	29	0,6
713101	Dekarz	27	0,6
232108	Nauczyciel języka obcego	26	0,5
343201	Księgowy (samodzielny)	26	0,5
723105	Mechanik samochodów osobowych	26	0,5
712901	Konserwator budynków	25	0,5
916201	Robotnik placowy	25	0,5
828201	Monter aparatury rozdzielczej i kontrolnej energii elektrycznej	24	0,5
631102	Robotnik leśny	23	0,5
724201	Elektromonter (elektryk) zakładowy	23	0,5
743304	Krawiec	23	0,5
235908	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	22	0,5
346103	Opiekunka środowiskowa	21	0,4
241912	Specjalista do spraw marketingu i handlu (sprzedaży)	20	0,4
742390	Pozostali ustawiacze-operatorzy maszyn do obróbki drewna i pokrewni	20	0,4
811102	Operator koparek i zwałowarek	20	0,4
913211	Sprzątacze pojazdów	20	0,4
713201	Glazurnik	19	0,4
514102	Fryzjer	17	0,3
916290	Pozostali zamiatacze i pokrewni	17	0,3
421102	Kasjer handlowy	16	0,3
714101	Malarz budowlany	16	0,3
722304	Tokarz	16	0,3
723106	Mechanik pojazdów samochodowych	16	0,3
743702	Tapicer	16	0,3
712202	Betoniarz zbrojarz	15	0,3

712204	Zbrojarz	15	0,3
832201	Kierowca autobusu	14	0,3
933104	Robotnik magazynowy	14	0,3
311502	Technik mechanik	13	0,3
343102	Sekretarka medyczna	13	0,3
913206	Salowa	13	0,3
621201	Ogrodnik terenów zieleni	12	0,2
721203	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	12	0,2
724301	Elektromonter instalacji elektrycznych	11	0,2
412102	Asystent rachunkowości	10	0,2
514103	Kosmetyczka	10	0,2
743501	Krojczy	10	0,2
828303	Monter podzespołów i zespołów elektronicznych	10	0,2
931203	Robotnik drogowy	10	0,2

Źródło: Dane PUP

Z analizy danych zawartych w tabeli wynika, że w porównaniu do 2006 r. pojawiały się oferty pracy w porównywalnej liczbie zawodów i specjalności. Jednocześnie z największą ich liczbą mieliśmy do czynienia w odniesieniu do tych zawodów, które nie były kategoriami problemowymi na lokalnym rynku pracy. Wyjątkiem byli sprzedawcy, gdzie ofert pracy było bardzo dużo, tym niemniej nie pokrywały one liczby bezrobotnych zarejestrowanych w końcu 2007 r., jak i napływających do bezrobocia na przestrzeni całego okresu badawczego.

Szczególnie źle należałoby natomiast ocenić szansę na podjęcie pracy przez asystentów ekonomicznych, w odniesieniu do których w ogóle nie wystąpiły zauważalne wielkości oferowanych miejsc pracy. W podobnej sytuacji byli ci, którzy reprezentowali zawody: technik rolnik, obuwnik przemysłowy oraz rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej, którzy stanowili znaczącą populację osób poszukujących pracy, zaobserwowaną w analizie statycznej, jak i przedstawiciele zawodów: technik budownictwa, technik rolnik, technolog robót wykończeniowych w budownictwie oraz pozostali technicy technologii żywności, którzy liczbowo stanowili zauważalne kategorie w napływie do bezrobocia. Może to oznaczać utrwalanie się braku pracy dla tych kategorii zawodowych, dlatego też należałoby zwrócić szczególną uwagę na problem ich przekwalifikowania.

Równocześnie należałoby podkreślić, że wskazane w tabeli zawody, w których pojawiały się oferty pracy w większości nie pokrywały zapotrzebowania, które zgłaszała strona podażowa rynku pracy. Najbardziej istotnie zjawisko to dotyczyło najliczniejszych grup w populacji bezrobotnych, zarówno w analizie statycznej, jak i dynamicznej. Jedynie liczba ofert pracy przekraczała liczbę bezrobotnych w obu analizowanych przekrojach w przypadku pracowników biurowych i sprzątaczek. Może to w związku z tym oznaczać, że podkreślane wcześniej niedopasowanie nie jest efektem braku zapotrzebowania ze strony

pracodawców, a wynika głównie z niedostosowania umiejętności osób poszukujących pracy do ich oczekiwań (tab. 12). Jednocześnie zaprezentowane zestawienie potwierdza wcześniejsze spostrzeżenia, dotyczące złej sytuacji kobiet, bowiem obserwowana jest przede wszystkim znikoma liczba zgłaszanych wolnych miejsc pracy w zawodach, gdzie dominowały kobiety. Podobne spostrzeżenia można odnieść do populacji długotrwale bezrobotnych.

Tabela 12. Porównanie liczby bezrobotnych w analizie statycznej i napływie do bezrobocia w kategoriach zawodów zauważalnych na łęborskim rynku pracy z liczbą wpływających ofert pracy w 2007 r.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych na koniec okresu sprawozdawczego (w osobach)	Liczba bezrobotnych napływających do bezrobocia (w osobach)	Liczba ofert pracy
522107	Sprzedawca	482	351	282
341902	Asystent ekonomiczny	218	248	-
743304	Krawiec	144	126	23
722204	Ślusarz	83	108	72
712102	Murarz	88	105	104
512201	Kucharz	104	90	76
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	119	81	112
723105	Mechanik samochodów osobowych	56	79	26
742204	Stolarz	60	73	57
311502	Technik mechanik	-	72	13
311204	Technik budownictwa	-	68	-
321208	Technik rolnik	65	67	-
713901	Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	-	67	-
419101	Pracownik biurowy	122	62	228
321390	Pozostali technicy technologii żywności	-	54	-
722304	Tokarz	-	54	16
741203	Piekarz	-	50	37
742207	Stolarz meblowy	-	50	37
743604	Szwaczka	57	-	48
744304	Obuwnik przemysłowy	52	-	-
613101	Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej	51	-	-
913207	Sprzątaczką	77	-	132

Źródło: dane PUP.

Powyższa analiza wskazuje na to, że największa liczba ofert pracy na badanym rynku pracy pojawia się przede wszystkim w zawodach mniej wazących na niedopasowaniach strukturalnych, występujących na tym rynku. Szczególnie dotyczy to robotników gospodarczych oraz innych zawodów, które mają charakter specyficzny dla analizowanego

rynku pracy (przetwórca ryb, monter rurociągów okrętowych, monter kadłubów okrętowych). Ponadto daje się zaobserwować, że najczęściej oferty pracy zgłaszane były w odniesieniu do tych osób poszukujących pracy, które posiadały najniższe kwalifikacje. W porównaniu do roku poprzedniego nie zaobserwowano natomiast dalszego unowocześniania struktury zatrudnienia, związanej z przemianami struktury społeczno – ekonomicznej obszaru. Wręcz przeciwnie – wydaje się, że odzwierciedla ona cechy specyficzne gospodarki badanego obszaru, z uwzględnieniem tendencji, występujących na obszarze całego kraju. Może to jednak w dalszym ciągu świadczyć o poprawiającej się w związku z tym sytuacji określonych grup zawodowych oraz zawodów i specjalności na lokalnym rynku pracy. Sytuacja ta może mieć również wpływ na wzrost elastyczności łęborskiego rynku pracy, której przejawem jest duża dywersyfikacja ofert pracy. Poza porównywalną bowiem skalą zapotrzebowania pracodawców, w 2007 r. nie wystąpiły zauważalnych ofertach pracy wszystkie zawody i specjalności, w odniesieniu do których pojawiło się ono w roku poprzednim. Dotyczyło to wolnych miejsc pracy, absorbujących szczególnie zasoby pracy z wykształceniem wyższym niż średnie (nauczyciele, agenci ubezpieczeniowi).

Z uwagi na to, że nadal jednak dość często w tych samych zawodach, w których liczebność bezrobotnych jest porównywalnie duża, występuje nadmiar poszukujących pracy, co może to świadczyć o dużej płynności pracowniczej, będącej wynikiem niedostosowania umiejętności do oczekiwań pracodawców, na lokalnym rynku pracy pracodawca może wybierać pracowników. Zatem każde uchybienie dyscyplinarne potencjalnie powoduje zwolnienie pracownika, bowiem kilku lub kilkunastu chętnych czeka na jego miejsce. Działanie takie jest jednak możliwe wyłącznie w przypadku posiadania przez osoby bezrobotne odpowiednich pod względem jakościowym kwalifikacji. Z tym jednak na lokalnym rynku pracy powiatu łęborskiego raczej nie mamy do czynienia, na co wskazuje wcześniejsza analiza relacji między liczbą ofert pracy a wielkością populacji bezrobotnych w poszczególnych kategoriach zawodów i specjalności. Dlatego też największe szanse (mierzone wskaźnikiem szansy uzyskania oferty pracy w poszczególnych zawodach) mają na lokalnym rynku pracy przede wszystkim ci, którzy posiadają kwalifikacje i umiejętności odpowiadające specyfice gospodarczej obszaru (por. tab.1 w aneksie). Maksymalne zatem szanse na podjęcie zatrudnienia mieli przede wszystkim ci, którzy w ogóle nie występowali w populacji bezrobotnych. Ponadto w wielu przypadkach w odniesieniu populacji najmniej licznie reprezentowanych na rynku pracy, liczba ofert pracy przekraczała więcej niż dwukrotnie liczbę osób poszukujących pracy. Z tego punktu widzenia można przyjąć, że w

tych zawodach i specjalnościach mieliśmy do czynienia z „rynkiem pracowników”. Ci, którzy – jak wynika z badań – stanowią zagrożenie dla kształtowania się równowagi na tym rynku, mieli znacznie mniejsze szanse na podjęcie pracy (tab.13).

Tabela 13. Szansa na podjęcie pracy w najliczniej występujących wśród bezrobotnych kategoriach zawodów w powiecie łębarskim w 2007 r. (kody sześciocyfrowe)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy w zawodzie
419101	Pracownik biurowy	0,1195
913207	Sprzątaczką	0,1183
742204	Stolarz	0,0736
712102	Murarz	0,0702
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	0,0594
743604	Szwaczka	0,0563
722204	Ślusarz	0,0499
512201	Kucharz	0,0482
522107	Sprzedawca	0,0404
723105	Mechanik samochodów osobowych	0,0287
743304	Krawiec	0,0112

Źródło: dane PUP.

Spośród najliczniejszych wśród osób poszukujących pracy kategorii zawodów i specjalności grup zawodowych największą szansę na podjęcie pracy mieli mimo wszystko pracownicy biurowi. Bezrobotni, reprezentujący pozostałe zawody, znajdowali się w 2007 r. w znacznie gorszej sytuacji, bowiem we wszystkich wskaźnik był znacznie niższy od jedności. Tym niemniej w zawodach: asystenta ekonomicznego, obuwnika przemysłowego oraz rolnika produkcji roślinnej i zwierzęcej nie pojawiła żadna oferta pracy lub była to tak znikoma liczba wolnych miejsc pracy, zgłaszanych przez pracodawców, że ich pozycję konkurencyjną na lokalnym rynku pracy należałoby ocenić, jako wydatkowo złą, wymagającą bardzo intensywnych działań interwencyjnych ze strony publicznych służb zatrudnienia. W sposób szczególny dotyczy to asystentów ekonomicznych, którzy stanowili w badanym roku jedną z najbardziej zauważalnych kategorii na rynku pracy.

Uogólnieniem powyższych rozważań może być analiza rankingu zawodów pod względem szansy na uzyskanie pracy, przeprowadzona za pomocą analogicznego wskaźnika, obliczonego dla kategorii zawodowych sklasyfikowanych według kodów dwu- i czterocyfrowych. Wynika z niej, że w żadnej grupie zawodowej (według kodów dwucyfrowych) nie było pełnego zaspokojenia potrzeb w zakresie pracy dla bezrobotnych. Nie można jednocześnie mówić o jakiegokolwiek szansie na zatrudnienie wśród tych kategorii zawodów, bowiem najwyższy wskaźnik osiągnął poziom 0,3333 i dotyczył robotników

pomocniczych w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewnych. Inne kategorie bezrobotnych, charakteryzowały o wiele mniejszymi szansami na zatrudnienie, przy czym żadnych możliwości w tym względzie nie mieli przedstawiciele następujących kategorii zawodów: siły zbrojna, rolnicy oraz rolnicy i rybacy, pracujący na własne potrzeby (0), co było sytuacją podobną do zaobserwowanej w roku poprzednim. W porównaniu do 2006 r. zwiększyły się zatem szanse na uzyskanie oferty pracy przede wszystkim wśród robotników pomocniczych w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewnych mimo, że i tak wzrost ten był niewielki, natomiast spadła pozycja konkurencyjna nauczycieli praktycznej nauki zawodu.

Na niekorzystną sytuację na rynku pracy powiatu łęborskiego pod względem relacji między poszukującymi pracy i ofertami pracy, zgłaszanymi do Powiatowego Urzędu Pracy, wskazało również badanie rankingu zawodów według szansy na podjęcie zatrudnienia według kodów czterocyfrowych. Spośród 253 kategorii (o 11 więcej w porównaniu do 2006 r.), żadnej szansy na znalezienie pracy nie mieli poszukujący jej w 73 grupach zawodowych (o jedna więcej w porównaniu do roku poprzedniego). Powodem tej sytuacji może być występowanie pewnych specyficznych grup zawodowych, na które zapotrzebowanie pojawia się sporadycznie lub jest ograniczone względami przewidywanych i preferowanych kierunków rozwoju społeczno – gospodarczego. Pełne zabezpieczenie potrzeb osób poszukujących pracy, oznaczające pojawienie chociaż jednej oferty dla każdego bezrobotnego wystąpiło jedynie w dziesięciu kategoriach, a mianowicie:

- kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych działalności podstawowej gdzie indziej nie sklasyfikowani (MAX),
- kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych działalności podstawowej w gastronomii, hotelarstwie i turystyce (MAX),
- animatorzy kultury (MAX),
- pracownicy usług domowych i pokrewni (MAX),
- asystenci do spraw organizacji produkcji filmowej i telewizyjnej (MAX),
- maszyniści kolejowi i metra (MAX),
- maszyniści maszyn drukujących (MAX),
- sprzedawcy uliczni (MAX),
- robotnicy przygotowujący i wznoszący konstrukcje metalowe (13,4666),

- monterzy systemów rurociągowych (3,9743),
- monterzy aparatury, maszyn i sprzętu elektrycznego (2,0833),
- robotnicy pomocniczy w kopalniach i kamieniołomach oraz myjący pojazdy i szyby (2),
- fotografowie i operatorzy urządzeń do rejestracji obrazu i dźwięku (1,6664),
- zdobnicy ceramiki, szkła i pokrewni (1,3332),
- robotnicy budowy dróg i pokrewni (1,2),
- spawacze i pokrewni (1,1716),
- robotnicy budowlani robót stanu surowego i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani oraz operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych (1,0).

W porównaniu o roku poprzedniego kategorii zawodowych było więcej (o 9), tym niemniej w większości pojawiły się nowe, świadczące o rozwoju społeczno – gospodarczym w kierunkach specyficznych dla danego obszaru. Ponadto należałoby zauważyć, że wśród tych grup, które powtarzały się z okresu na okres, liczba ofert pracy, przypadająca na jednego poszukującego pracy uległa zwiększeniu, co oznaczało poprawę ich pozycji na rynku pracy. Może to oznaczać, że w pewnych grupach zawodowych na łęborskim rynku pracy utrwała się poprawa, przy czym nie dotyczy to – jak się wydaje – tych grup elementarnych, które stanowiły zagrożenia dla kształtowania się równowagi na łęborskim rynku pracy. Nie można jednocześnie uznać, że możliwość uzyskania pracy wzrastała wraz z poziomem wykształcenia. W ostatnim bowiem roku wystąpiła w tej dziedzinie dość znaczna zmiana, polegająca obniżeniu pozycji konkurencyjnej osób z wykształceniem średnim zawodowym i wyższym, przy wzroście możliwości zatrudnienia osób z najniższymi poziomami wykształcenia.

Dysproporcje występujące na lokalnym rynku pracy powiatu łęborskiego między liczbą ofert pracy, a liczbą bezrobotnych znajdują również swoje odzwierciedlenie w analizie porównawczej według sekcji PKD (tab. 14)¹⁵.

¹⁵ W analizie wzięto po uwagę bezrobotnych zarejestrowanych na przestrzeni 2007 r. oraz oferty pracy zgłoszone w tym samym roku.

Tabela 14. Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz ofert pracy w powiecie łębskim w 2007 r.

Sekcja PKD	Bezrobotni zarejestrowani w 2007 r. (w osobach)	Bezrobotni zarejestrowani w 2007 r. (w %)	Oferty pracy zgłoszone w 2007 r.	Oferty pracy zgłoszone w 2007 r. (w %)
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	93	2,3	130	2,7
Rybactwo	40	1,0	2	0,0
Górnictwo	2	0,0	0	0,0
Przetwórstwo przemysłowe	828	20,3	1509	31,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	4	0,1	0	0,0
Budownictwo	277	6,8	560	11,5
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	686	16,8	555	11,4
Hotele i restauracje	251	6,1	399	8,2
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	85	2,1	153	3,1
Pośrednictwo finansowe	31	0,8	67	1,4
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	223	5,5	420	8,6
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	294	7,2	355	7,3
Edukacja	149	3,6	341	7,0
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	121	3,0	157	3,2
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	997	24,4	215	4,4
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	3	0,1	0	0,0
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0,0	0	0,0
Działalność nie zidentyfikowana	0	0,0	0	0,0
Ogółem	4084	100,0	4863	100,0

Źródło: Dane PUP.

Jak wynika z analizy danych statystycznych, zawartych w tabeli, w powiecie łębskim struktura ofert pracy była proporcjonalna do struktury bezrobotnych, to znaczy z reguły najczęściej pojawiało się ich w tych sekcjach, w których największa była liczebność bezrobotnych. Wyjątkiem pod tym względem była sekcja działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała, gdzie udział bezrobotnych kształtował się na poziomie około $\frac{1}{4}$ wszystkich poszukujących pracy, a oferty pracy stanowiły jedynie 4,4%, co przy wzroście udziału tej kategorii bezrobotnych w ogólnej ich populacji i porównywalnie

niewielkiej poprawie odsetka ofert pracy w ogólnej ich liczbie w porównaniu do roku ubiegłego nie stwarza szansy na znaczącą poprawę pozycji konkurencyjnej tych osób. Była to sytuacja podobna do tej, którą zaobserwowano w 2006 r.

Jednocześnie największe szanse na podjęcie pracy mieli specjaliści budownictwa (ponad 2 oferty pracy przypadły na 1 bezrobotnego) oraz poszukujący pracy w sekcji transport, gospodarka magazynowa i łączność (blisko 2 oferty pracy przypadające na jednego bezrobotnego). Należałoby jednak podkreślić, że sytuacja przed rokiem w obu wymienionych sekcjach była zdecydowanie korzystniejsza niż w 2007 r., spadła bowiem liczba ofert przypadających na jednego bezrobotnego. Około jednej oferty pracy mogli spodziewać się poszukujący pracy w sekcjach: hotele i restauracje, przetwórstwo przemysłowe oraz obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Natomiast poprawiła się sytuacja w sekcjach pośrednictwo finansowe i edukacja, gdzie każdy bezrobotny mógł wybierać spośród co najmniej dwóch ofert pracy.

Żadnych szans na podjęcie pracy nie mieli natomiast poszukujący miejsca pracy z sekcji: górnictwo, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, przy czym liczba bezrobotnych była w tych przypadkach na tyle niewielka, że nie powinno to mieć istotniejszego wpływu na kształtowanie równowagi na lokalnym rynku pracy.

W porównaniu do roku poprzedniego, w każdej z badanych sekcji występowali bezrobotni, co oznacza, że zniknął casus górnictwa, w którym rok wcześniej nie zaobserwowano żadnego poszukującego pracy.

Próbując dokonać syntezy przedstawionych wyników badania można stwierdzić, że zależności występujące w zakresie badanego zjawiska, pozwalają na dokonanie bardzo ogólnej klasyfikacji sekcji według relacji pomiędzy liczbą bezrobotnych, a liczbą ofert pracy. Można je bowiem podzielić na następujące grupy:

- liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyższa od liczby ofert pracy oraz
- liczba zarejestrowanych bezrobotnych niższa od liczby ofert pracy.

Zgodnie z tą klasyfikacją zauważono, rozkład analizowanych sekcji był zdecydowanie korzystniejszy w porównaniu do roku poprzedniego, bowiem przewaga ofert pracy nad liczbą bezrobotnych wystąpiła w 9 sekcjach. W związku z powyższym można wnioskować o generalnej poprawie sytuacji na rynku pracy powiatu.

Analiza powyższa jest ogólnym przygotowaniem do przeprowadzania badania zawodów nadwyżkowych i deficytowych w powiecie łębskim.

4. Analiza zawodów nadwyżkowych i deficytowych

Analizę zawodów nadwyżkowych i deficytowych zaczniemy od porównania średniej liczby ofert pracy pojawiających się na lokalnym rynku pracy w stosunku do średniej liczby rejestrowanych w miesiącu bezrobotnych, co pozwolić powinno na ocenę możliwości zatrudnienia poszczególnych grup bezrobotnych, posiadających określone zawody i specjalności.

Wśród wszystkich zawodów i specjalności występujących na łębskim rynku pracy, zawodami w których średnio miesięcznie występowała największa częstotliwość pojawiających się ofert pracy w 2007 r. były:

- robotnik gospodarczy (32,0),
- przetwórcza ryb (27,72),
- sprzedawca (23,5),
- pracownik biurowy (19,0),
- spawacz ręczny gazowy (18,9167),
- robotnik budowlany (13,0),
- monter rurociągów okrętowych (12,9167),
- monter kadłubów okrętowych (12,5),
- pomoc kuchenna (12,3333) oraz
- sprzątaczką (11,0).

Spośród zawodów, które dominowały wśród bezrobotnych pojawiły się w nich jedynie trzy, to znaczy sprzedawca, pracownik biurowy oraz sprzątaczką. Może to wskazywać na występowanie na lokalnym rynku pracy dość dużego zapotrzebowania na zawody, tym niemniej nie pokrywają one zapotrzebowania zgłaszanego przez stronę podażową rynku pracy. Może to wynikać z dwóch powodów, a mianowicie:

- po pierwsze – złej struktury kształcenia, odnoszącej się szczególnie do pracowników biurowych oraz sprzedawców,

– po drugie – niedostosowania poziomu reprezentowanych przez bezrobotnych kwalifikacji do oczekiwań pracodawców, co dotyczy przedstawicieli wszystkich trzech zawodów, co wywołuje dużą rotację pracowników.

Powodem – szczególnie w przypadku sprzedawców oraz sprzątaczek mogą być również okresowe zmiany zapotrzebowania na tego rodzaju kwalifikacje, wywołane sezonowością niektórych rodzajów działalności gospodarczej, związanych np. ze zwiększeniem skali handlu i turystyki w okresach wakacyjnych.

W pozostałych zawodach i specjalnościach – jak się wydaje - średnia liczba ofert w miesiącu w badanym roku powinna zdecydowanie przekraczać liczbę poszukujących pracy, co sprawia, że nie stanowią one zagrożenia dla kształtowania równowagi na lokalnym rynku pracy.

W porównaniu do roku poprzedniego porównaniu do roku poprzedniego nie zmieniła się liczba zawodów elementarnych, które charakteryzowały największym napływem ofert pracy, tym niemniej w przypadku monterów rurociągów okrętowych, przetwórców ryb oraz spawaczy ręcznych gazowych można wnioskować o utrwalającym się charakterze istotnego zapotrzebowania na tego rodzaju kwalifikacje i umiejętności. W ich bowiem przypadku mamy już drugi rok do czynienia z rynkiem „pracownika”, czyli możliwością wyboru przez bezrobotnych, odpowiadającego im miejsca pracy. Na dodatkowe podkreślenie zasługuje również to, że średnia liczba ofert pracy w miesiącu w poszczególnych zawodach w porównaniu do 2006 r. uległa ograniczeniu, co może wskazywać na okresowe zmniejszenie aktywności ekonomicznej podmiotów lub na stabilność dotychczas zatrudnionych kadr.

Należy ponadto zauważyć, że średnio raz w miesiącu w 2007 r. pojawiła się przynajmniej 1 oferta pracy w poszczególnych zawodach elementarnych tylko w 57 przypadkach, co oznaczało istotne ograniczenie kategorii (w porównaniu do 2006 r.), w których sytuacja dla poszukujących pracy była korzystna. Jednak jednocześnie najbardziej korzystna sytuacja pod tym względem nie dotyczyła tych kategorii, które najczęściej reprezentowane były wśród bezrobotnych. Większość bowiem poszukiwanych pracowników na lokalnym rynku pracy stanowili ci, którzy reprezentowali zawody i specjalności posiadane przez niewielką liczbę bezrobotnych. Tym niemniej na pozytywne podkreślenie zasługuje to, że w porównaniu do roku poprzedniego zwiększyła się możliwość zatrudnienia także wśród przedstawicieli tych zawodów, którzy dominowali na lokalnym rynku pracy w populacji osób poszukujących pracy. Dotyczyło to szczególnie: robotników pomocniczych w przemyśle

przetwórczym, gdzie średnia w miesiącu liczba ofert ukształtowała się na poziomie 9,3333, murarzy (8,6667), kucharzy (6,3333), ślusarzy (5,1667), stolarzy (4,75), szwaczek (4,0), mechaników samochodów osobowych (2,1667) oraz krawców (1,9167). Może to oznaczać zwiększenie szans tych grup bezrobotnych na podjęcie zatrudnienia, tym niemniej muszą oni sobie zdawać sprawę z dużej konkurencji na rynku pracy, co powinno skutkować podwyższaniem jakości, posiadanych przez nich kwalifikacji i umiejętności.

W pozostałych kategoriach, średnio w miesiącu pojawiała się zdecydowanie mniej ofert pracy (mniej jedna). Było ich 249, a wśród nich znalazły się zawody bardzo często reprezentowane przez bezrobotnych, takie jak: asystent ekonomiczny oraz obuwnik przemysłowy. W tych zawodach oferty miały charakter jednostkowy, co może oznaczać praktycznie brak szans na znalezienie pracy. Podobnie należałoby ocenić sytuację w zawodach technik rolnik oraz rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej, które weszły w skład grupy zawodów elementarnych, w których oferty pracy nie pojawiły się na lokalnym rynku pracy w ogóle (ogółem 268 zawodów), przy czym brak zapotrzebowania pracodawców na tego rodzaju fachowców daje się wytłumaczyć zmianami struktury społeczno – gospodarczej w kierunku jej unowocześniania. Tego typu uzasadnienie nie może mieć miejsca w odniesieniu szczególnie do asystentów ekonomicznych, bowiem jest to zawód nowoczesny, a występujące na rynku pracy dysproporcje zdają się wskazywać na – podkreślaną już niejednokrotnie – niespójność systemu edukacyjnego z potrzebami rynku pracy.

Jednocześnie generalnie, średnia liczba ofert pracy w miesiącu nie pokrywała się ponadto ze średnią liczbą rejestrujących się w tym samym czasie bezrobotnych. Więcej ofert pracy średnio w miesiącu niż rejestrujących się bezrobotnych (deficyt podaży siły roboczej) pojawiło się w 237 zawodach i specjalnościach, przy czym dotyczyło to przede wszystkim¹⁶: robotników gospodarczych (-29,25), przetwórców ryb (- 25,5), spawaczy ręcznych gazowych (-18,5), pracowników biurowych (-13,8333), monterów rurociągów okrętowych (-12,75), monterów kadłubów okrętowych (-12,0), robotników budowlanych (-10,6667) oraz pomocy kuchennych (- 10,3333). Szczególnie pozytywnie należałoby ocenić w związku z tym szanse pracowników biurowych na podjęcie pracy, tym niemniej występowanie tej grupy wśród dominujących na lokalnym rynku pracy populacji bezrobotnych wydaje się świadczyć o istotnym niedopasowaniu jakościowym, posiadanych przez bezrobotnych kwalifikacji i umiejętności na tym rynku, czego powody dostatecznie jasno sformułowane zostały już

¹⁶ Ze względu na liczbę wskazanych zawodów i specjalności, wybrano jedynie te, które miały w tym przypadku największe znaczenie, to znaczy wskaźniki mniejsze od – 10.

wcześniej. Problem ten dotyczył również sprzątaczek (-8,4167), robotników pomocniczych w przemyśle przetwórczym (-2,5833) oraz szwaczek (-0,9167), gdzie również obserwowano nadwyżkę średniej miesięcznej liczby ofert pracy nad średnią miesięczną liczbą rejestrujących się bezrobotnych, tym niemniej skala tego zjawiska była znacznie mniejsza, co oznaczało – szczególnie w odniesieniu do pracowników pomocniczych w przemyśle przetwórczym – pogorszenie ich pozycji konkurencyjnej w porównaniu do 2006 r., a w przypadku szwaczek i sprzątaczek – poprawę.

Równowaga między obiema analizowanymi wielkościami w 2007 r. była obserwowana w znacznie mniejszej liczbie zawodów elementarnych (97), przy czym dotyczyło to w głównej mierze tych, którzy posiadali porównywalnie najwyższe poziomy wykształcenia. Nie wystąpił w tej kategorii żaden ze wskazywanych w analizie sytuacji na rynku pracy zawodów, reprezentowanych przez dominujące pod względem liczebności grupy bezrobotnych. Wszystkie one znalazły się natomiast w grupie, gdzie zaobserwowano przewagę liczby rejestrujących się średnio miesięcznie bezrobotnych w porównaniu do liczby ofert pracy pojawiających się w tym samym okresie (nadwyżka podaży siły roboczej). Ogółem było to 251 zawodów, przy czym największe niedopasowania zanotowano w zawodzie asystent ekonomiczny (20,5833) oraz krawiec (8,5833). Była to równocześnie sytuacja podobna do tej, która zaobserwowano w roku poprzednim, co oznacza utrwalanie nie niekorzystnych warunków dla podjęcia pracy w tych zawodach. Poza tym z uwagi na istotne zwiększenie się liczby zawodów elementarnych, występujących w tej grupie, można wnioskować o pogorszeniu się możliwości wyrównywania dysproporcji mających znaczenie dla kształtowania równowagi na lokalnym rynku pracy.

Zaprezentowana analiza wskazuje na pogłębienie się na lokalnym rynku pracy powiatu lęborskiego na istotnych niedopasowań strukturalnych między popytem na pracę i jej podażą. Świadczy o tym zarówno zwiększająca się w porównaniu do roku poprzedniego liczba zawodów, w których przeważały pojawiające się na tym rynku oferty pracy, jak odnotowano przewagę osób jej poszukujących. Można ponadto zauważyć, że zdominowały ten rynek pracy problemy braku odpowiednich ofert pracy, bowiem liczba zawodów w tej grupie była większa w porównaniu do tej, która świadczyła o komfortowej (w miarę) pozycji konkurencyjnej osób poszukujących pracy.

Przyjrzymy się zatem, które z zawodów na rynku pracy powiatu lęborskiego mają charakter nadwyżkowy.

W analizie wskaźników intensywności nadwyżki, w zdecydowanej większości zawodów występuje wartość 0 (337 zawodów i specjalności), co oznacza dużą przewagę osób poszukujących pracy nad możliwościami ich zatrudnienia. Jest to bowiem oznaka wysokiej nadwyżki. W porównaniu do roku poprzedniego, zawodów tych było znacznie więcej (o 42 zawody), co wskazuje na pogłębianie się zjawiska niepotrzebnych kwalifikacji i umiejętności na badanym rynku pracy. W grupie tej ponadto znalazły się następujące zawody, reprezentowane przez zauważalne populacje bezrobotnych: technik rolnik, asystent ekonomiczny, obuwnik przemysłowy, krawiec, mechanik samochodów osobowych, ślusarz, stolarz, kucharz i sprzedawca. Udział zatem zawodów o charakterze nadwyżkowym na lokalnym rynku pracy jest bardzo widoczny. Szczególnie niekorzystna wydaje się być sytuacja techników rolników, asystentów ekonomicznych, krawców i obuwników przemysłowych, którzy również w 2006 r. stanowili zawody nadwyżkowe. W odniesieniu do tych zawodów i specjalności należałoby podjąć działania mające na celu przekwalifikowanie, które umożliwiłyby im aktywizację zawodową.

W sposób zatem szczególny należałoby potraktować te zawody, w których badany wskaźnik jest nieco większy. Może to bowiem wskazywać na przejściowy charakter niedopasowania. Im bliższy jest bowiem analizowany wskaźnik wartości 0,9, tym mniejsze znaczenie danego zawodu, jako nadwyżkowego (tab. 15)¹⁷.

Tabela 15. Wybrane zawody nadwyżkowe na rynku pracy powiatu łębskiego w 2007 r.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności i nadwyżki
512201	Kucharz	0,8444
522107	Sprzedawca	0,8034
232123	Nauczyciel wychowania fizycznego	0,8
241912	Specjalista do spraw marketingu i handlu (sprzedaży)	0,8
724201	Elektromonter (elektryk) zakładowy	0,7931
724301	Elektromonter instalacji elektrycznych	0,7857
742204	Stolarz	0,7808
341401	Organizator obsługi turystycznej	0,7778
244401	Psycholog	0,75
741203	Piekarz	0,74
742207	Stolarz meblowy	0,74
233201	Nauczyciel przedszkola	0,7143
412102	Asystent rachunkowości	0,7143
214501	Inżynier mechanik – maszyny i urządzenia do obróbki metali	0,6667
514103	Kosmetyczka	0,6667
722204	Ślusarz	0,5741

¹⁷ Dla pokazania istoty badanego zagadnienia dokonano wyboru zawodów, w których wskaźnik intensywności nadwyżki kształtował się w przedziale od 0,5 do 0,9.

232120	Nauczyciel religii	0,5
311990	Pozostali technicy gdzie indziej niesklasyfikowani	0,5
322303	Technik dentystyczny	0,5
346102	Opiekun w domu pomocy społecznej	0,5
721102	Formierz odlewnik	0,5
723104	Mechanik samochodów ciężarowych	0,5
346104	Pracownik socjalny	0,5

Źródło: Dane PUP.

Jak wynika z zaprezentowanej tabeli, spośród kategorii zawodów, które skupiają największą liczbę bezrobotnych, tylko zawody kucharza, sprzedawcy, i stolarza, mogą w porównywalnie krótkim okresie stać się zawodami zrównoważonymi. Należałoby jednak podkreślić, że sytuacja ta była podobna w roku ubiegłym i mimo niewielkiej poprawy, w dalszym ciągu jest osoby poszukujące pracy w tych zawodach stanowią problem dla kształtowania równowagi na lokalnym rynku pracy. Zawodem nadwyżkowym przestał jedynie być kierowca samochodu osobowego. Pozostałe raczej będą zawodami nadwyżkowymi, bowiem wskaźniki natężenia nadwyżki są zasadniczo mniejsze. Oznacza to również konieczność podejmowania działań umożliwiających przekwalifikowanie, bowiem pracodawcy potencjalnie nie zwiększą zapotrzebowania lub zwiększą je w stopniu nieadekwatnym do potrzeb rynku pracy. Tym bardziej jest to prawdopodobne, że w odniesieniu do wielu kategorii zawodów i specjalności sytuacja taka utrzymuje się już od dwóch lat. W wielu przypadkach należałoby także przyjrzeć się strukturze systemu edukacyjnego, aby nasileniu nie uległo zjawisko „kształcenia dla bezrobocia”.

Jednocześnie należałoby podkreślić, że zawodów nadwyżkowych w 2006 r. było tyle samo, ile w roku ubiegłym, co oznacza stabilizację w tej dziedzinie mimo, że dotyczy to innych generalnie zawodów niż poprzednio. W 2007 r. zawodami nadwyżkowymi były np. specjalista do spraw marketingu i handlu, organizator obsługi turystycznej, psycholog, którzy jeszcze rok wcześniej w ogóle nie byli brani pod uwagę, jako kategorie w niewielkim stopniu przyczyniające się do występowania nierównowagi na lokalnym rynku pracy. Dlatego też należałoby w sposób intensywny kontrolować napływ na ten rynek osób posiadających kwalifikacje, wymagające wyższych poziomów wykształcenia.

W tym samym okresie na badanym obszarze wystąpiły również zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy). Było ich znacznie mniej do roku poprzedniego (o 12). Wskaźniki intensywności nadwyżki (deficytu) generalnie równały się 1, przy czym w przypadku murarzy, stanowiących dość istotną liczebną populację osób poszukujących pracy, wskaźnik ten wyniósł 0,9905. Była to jednak wyłącznie jedyna

kategoria zawodów elementarnych, które miały charakter dominujący wśród bezrobotnych na lokalnym rynku pracy, przy czym jeszcze rok wcześniej reprezentowała ona grupę zawodów deficytowych (tab. 16).

Tabela 16. Zawody zrównoważone na rynku pracy powiatu lęborskiego w 2007 r.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Współczynnik intensywności nadwyżki lub deficytu
833104	Kierowca ciągnika rolniczego	1
322402	Technik fizjoterapii	1
311302	Technik elektryk	1
723390	Pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń	1
932101	Konserwator części	1
932106	Sortowacz	1
221201	Biotechnolog	1
741103	Rozbieracz – wykrawacz	1
743202	Dziewiarz	1
915204	Portier	1
712102	Murarz	0,9905

Źródło: Dane PUP.

Analizując powyższe zestawienie należałoby podkreślić, że poza zmniejszeniem liczby zawodów i specjalności, zaobserwowano również to, że wszystkie zawody zrównoważone na lęborskim rynku pracy były zawodami nie występującymi w tej kategorii w roku poprzednim. Ponadto równowaga w większości dotyczyła zawodów wymagających niższego niż średnie poziomu wykształcenia. Wyjątkiem w tej dziedzinie był biotechnolog, którego kwalifikacje i umiejętności wymaga wyższego poziomu wykształcenia.

Natomiast dokonując oceny wskaźnika intensywności deficytu zawodów zwrócono uwagę na to, że bardzo wiele kategorii osiąga maksymalny deficyt. W 2007 r. zawodów tych było 156, czyli o 32 więcej w porównaniu do sytuacji zaobserwowanej przed rokiem. Łącznie wszystkich zawodów deficytowych było 237. Była to o około 1/3 mniejsza liczba w porównaniu do tej, którą odnotowano w przypadku zawodów nadwyżkowych. Wskazuje to jednak na pogorszenie pozycji konkurencyjnej pewnych zawodów, bowiem relacja ta w roku ubiegłym była zdecydowanie korzystniejsza i wyniosła około połowy.

W grupie maksymalnego deficytu nie znaleziono jednak – podobnie do analizy w roku ubiegłym – żadnego zawody elementarnego, który miałby charakter ważący dla sytuacji na lokalnym rynku pracy. Zauważono je natomiast w grupie zawodów deficytowych, gdzie wskaźniki deficytu kształtowały się na poziomie od 77,5 do 1,1429, przy czym lokowały się one zarówno w połowie rankingu, jak i w jego końcówce. Należały do nich zawody

sprzątaczkę (4,2581), pracownika biurowego (3,6774), robotnika pomocniczego w przemyśle przetwórczym (1,3827) oraz szwaczki (1,2973) (tab. 17).

Tabela 17. Wybrane zawody deficytowe w powiecie łębskim w 2007 r.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności deficytu
713802	Monter rurociągów okrętowych	77,5
712401	Brukarz	72
721202	Spawacz ręczny gazowy	45,4
915206	Woźny	34
721401	Monter kadłubów okrętowych	25
721403	Monter konstrukcji stalowych	25
422201	Recepcjonista	20
811102	Operator koparek i zwałowarek	20
713201	Glazurnik	19
832201	Kierowca autobusu	14
933104	Robotnik magazynowy	14
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	13,6
741102	Przetwórcza ryb	12,3333
914103	Robotnik gospodarczy	11,6364
713101	Dekarz	9
913203	Pokojowa (w hotelu)	8,8
232108	Nauczyciel języka obcego	8,6667
631102	Robotnik leśny	7,6667
341601	Zaopatrzeniowiec	7
515902	Pracownik ochrony mienia i osób	6,9
833401	Kierowca operator wózków jezdniowych	6,4
341503	Przedstawiciel handlowy (przedstawiciel regionalny)	6,2857
913204	Pomoc kuchenna	6,1667
721203	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	6
742306	Tartacznik	6
932190	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	6
931301	Robotnik budowlany	5,5714
346103	Opiekunka środowiskowa	5,25
232107	Nauczyciel informatyki / technologii informacyjnej	5
712301	Cieśla	4,8333
913207	Sprzątaczkę	4,2581
916201	Robotnik placowy	4,1667
512301	Bufetowy [barman]	4,125
722301	Frezer	4
816206	Palacz kotłów parowych	4
913302	Pracznica	4
322401	Masażysta [zawód szkolny: Technik masażysta]	4
411101	Sekretarka	4
816205	Palacz kotłów c.o. wodnych rusztowych	4
413103	Magazynier	3,9
343201	Księgowy [samodzielny]	3,7143

419101	Pracownik biurowy	3,6774
421102	Kasjer handlowy	3,2
723106	Mechanik pojazdów samochodowych	3,2
512302	Kelner	3
712202	Betoniarz zbrojarz	3
232105	Nauczyciel geografii	3
232110	Nauczyciel matematyki	3
341201	Agent ubezpieczeniowy	3
913290	Pozostałe pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne	3
921190	Pozostali robotnicy pomocniczy w rolnictwie i pokrewni	3
913206	Salowa	2,1667
712204	Zbrojarz	2,1429
931203	Robotnik drogowy	2
223903	Fizjoterapeuta	2
232121	Nauczyciel techniki	2
341901	Asystent bankowości	2
347504	Instruktor rekreacji ruchowej	2
419103	Pracownik do spraw osobowych	2
713401	Monter izolacji budowlanych	2
833204	Operator sprzętu do robót ziemnych	2
621201	Ogrodnik terenów zieleni	1,7143
343101	Pracownik administracyjny	1,65
743702	Tapicer	1,6
131401	Kierownik małego przedsiębiorstwa w handlu hurtowym i detalicznym	1,5
232104	Nauczyciel fizyki i astronomii	1,5
245207	Projektant wzornictwa przemysłowego	1,5
514109	Fryzjer damski	1,5
724102	Elektromechanik pojazdów samochodowych	1,5
821107	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	1,5
828303	Monter podzespołów i zespołów elektronicznych	1,4286
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	1,3827
742302	Pilarz	1,3333
932103	Pakowacz	1,3333
832101	Kierowca samochodu osobowego	1,3182
743604	Szwaczka	1,2973
232109	Nauczyciel języka polskiego	1,25
714101	Malarz budowlany	1,2308
741104	Rzeźnik wędliniarz	1,1667
915202	Dozorca	1,1667
513301	Opiekunka domowa	1,1429

Źródło: Dane PUP.

Jak wynika z powyższego zestawienia, w grupie zawodów deficytowych znalazło się jedynie kilka, które mimo dużej liczby bezrobotnych zarówno w analizie statycznej, jak i napływu do bezrobocia, reprezentowały zawody deficytowe. Oznacza to w związku z tym, że istotne znaczenie może mieć w odniesieniu do tych zawodów i specjalności proces

pogłębiania się niedopasowań strukturalnych, między posiadanymi przez bezrobotnych kwalifikacjami, a oczekiwaniami pracodawców. Jakość tych umiejętności może postawiać bowiem wiele do życzenia. Ponadto należałoby podkreślić deficytowość kilku zawodów nauczycielskich, co może wskazywać na konieczność dopasowania kwalifikacji nauczycieli do oczekiwań rynku pracy. Tym niemniej należałoby zwrócić uwagę na to, że generalnie deficytowy charakter mają głównie zawody wymagające najniższego poziomu wykształcenia. Zdecydowanie rzadziej dotyczy ta sytuacja wyższych niż zasadnicze, poziomów wykształcenia.

Konsekwencją występujących na rynku pracy powiatu łęborskiego zależności, charakteryzujących w sposób szczegółowy kwestie zawodów nadwyżkowych i deficytowych na nim występujących, jest zaprezentowany w zestawieniach tabelarycznych ranking, opracowany przy uwzględnieniu podziału na kategorie zawodów według kodów dwucyfrowych oraz czterocyfrowych.

Według pierwszej kategoryzacji wyróżnionych zostało 29 grup zawodowych, z których 18 miało charakter deficytowy, a tylko 11 nadwyżkowy. W tym kontekście pozytywnie należałoby ocenić zmiany występujące na łęborskim rynku pracy. Nie potwierdza to jednak analizy przedstawionej wcześniej, a powodem tego jest liczba elementarnych zawodów i specjalności, które wchodziły w skład poszczególnych dużych grup zawodowych. W porównaniu do 2006 r. wystąpiła zatem większa polaryzacja kategorii zawodów, żadna bowiem z grup nie charakteryzowała się zrównoważeniem.

Wśród zawodów nadwyżkowych zdecydowanie najgorsza sytuacja miała miejsce w odniesieniu do zawodów wchodzących w skład grup: siły zbrojne, rolnicy, rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby, gdzie wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) wyniósł 0. W większości były to te same grupy, które zaobserwowano rok wcześniej, co może oznaczać stabilnie złą sytuację na rynku pracy tych populacji, widoczną już na przestrzeni ostatnich kilku lat. Świadczyło to o dominacji w zawodach nadwyżkowych szczególnie tych, które wymagają najczęściej porównywalnie niższych kwalifikacji. Pozostałe kategorie zawodów nadwyżkowych (według kodów dwucyfrowych), charakteryzowały się wskaźnikami intensywności deficytu zmieniającymi się od 0,0657 do 0,8102. Oznaczało to, że charakteryzowały się one większym w porównaniu do okresu sprawozdawczego dopasowaniem. Zauważono przy tym mniejszą w porównaniu do roku ubiegłego dywersyfikację poziomów wykształcenia, koniecznych dla wykonywania tych zawodów,

bowiem w grupie tej występowały przede wszystkim te, które wymagały wykształcenia wyższego.

Zdecydowanie bardziej zróżnicowana pod tym względem była grupa zawodów deficytowych, gdzie wskaźniki intensywności deficytu kształtowały się w granicach od 1,2475 do MAX. Zaobserwowano bowiem, że duże grupy zawodowe, wymagające co najmniej wykształcenia średniego stanowiły około połowy wszystkich, charakteryzujących się deficytem. Przy tym maksymalny deficyt dotyczył jedynie nauczycieli praktycznej nauki zawodu i instruktorów, co było sytuacją taką samą, jak zaobserwowana w roku ubiegłym. W porównaniu do roku poprzedniego zasadniczo poprawiła się gorszyła się sytuacja robotników pomocniczych w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewnych, pozostałych robotników przemysłowych i rzemieślników oraz leśników i rybaków, którzy wcześniej byli kategorią nadwyżkową. .

Ukazana struktura świadczy o zdecydowanie większym zapotrzebowaniu pracodawców działających na lokalnym rynku pracy na pracowników o niższych poziomach kwalifikacji. Charakterystyczna przy tym jest również – odmiennie niż w roku poprzednim – dominacja grup zawodów deficytowych na łęborskim rynku pracy. Wywołuje to konieczność stosowania zróżnicowanych sposobów postępowania w działaniach wspomagających aktywność zawodową osób poszukujących pracy. Z jednej strony bowiem niezbędne byłoby prowadzenie działań mających na celu zaspokojenie potrzeb zatrudnieniowych pracodawców w zawodach deficytowych, z drugiej zaś – ograniczenie kształcenia w zawodach nadwyżkowych o tym samym lub podobnym poziomie wykształcenia. Charakter badanego rynku pracy wskazuje jednak na to, iż działania te powinny być bardziej intensywne w tym ostatnim aspekcie dlatego, że problem nadwyżek zasobów pracy jest znacznie bardziej uciążliwy.

Powyższe stwierdzenia potwierdzone zostały w zestawieniach ujmujących kategorie zawodowe według kodów czterocyfrowych. Na wyróżnione 253 grupy zawodowe (o 8 więcej w porównaniu do 2006 r.), aż 136 dotyczyło zawodów nadwyżkowych, przy czym ich liczba była porównywalna do, która wystąpiła w analizie w 2006 r. Z tego 83 kategorie charakteryzowały się najniższymi wskaźnikami intensywności nadwyżki (0). W pozostałych występowała duża rozpiętość tych wskaźników (od 0,0071 do 0,8929). Jednocześnie z największą nadwyżką mieliśmy do czynienia w średniej grupie zawodowej techników rolników, leśników i pokrewnych, pracowników do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej nie sklasyfikowanych, techników technologii żywności, obuwników, archeologów,

socjologów i pokrewnych oraz mechaników – monterów maszyn i urządzeń. Natomiast najmniejsze nadwyżki dotyczyły: malarzy budowlanych i pokrewnych, pracowników domowej opieki osobistej, elektryków budowlanych i pokrewnych, sprzedawców i demonstratorów oraz elektromonterów. Może to oznaczać, że przedstawiciele tych grup zawodowych w przyszłości będą zasilali zawody deficytowe, chociaż, jak się wydaje, w ograniczonym stopniu może to dotyczyć sprzedawców.

Ponadto zidentyfikowanych zostało również 109 kategorii zawodów deficytowych (liczba porównywalna do roku poprzedniego), gdzie wskaźniki osiągały wartości od 1,125 do MAX. Maksymalne niedopasowanie do potrzeb pracodawców (deficyt) wykazywało 47 średnich grup zawodowych (o 8 więcej w porównaniu do 2006 r.), przy czym podobnie, jak wcześniej, ujmowały one głównie zawody, których przedstawiciele powinni posiadać średni i wyższy poziom wykształcenia. Reprezentowali oni bowiem głównie kategorie (według kodów jednocyfrowych), parlamentarzystów, wyższych urzędników i kierowników, specjalistów oraz techników i innego średniego personelu.

Wśród tych średnich grup zawodów, które nie osiągnęły maksymalnych wskaźników, wskazujących na największy deficyt pracowników, tym niemniej wysoka była ich wartość, można było zauważyć: monterów systemów rurociągowych, robotników budowy dróg i pokrewnych, spawaczy i pokrewnych, robotników przygotowujących i wznoszących konstrukcje metalowe oraz recepcjonistów i rejestratorów. Natomiast na granicy zawodów zrównoważonych znaleźli się: agenci do spraw sprzedaży (handlowcy), ogrodnicy producenci warzyw, kwiatów i pokrewni, plastycy i pokrewni oraz operatorzy pojazdów wolnobieżnych rolniczych i leśnych.

Ponadto w badaniach zwrócono wagę na 8 kategorii (dwa razy więcej w porównaniu do 2006 r.), które charakteryzowały się wskaźnikiem intensywności natężenia nadwyżki (deficytu) mieszczącym się w przedziale od 0,9905 do 1,1, które stanowiły na lokalnym rynku pracy zawody zrównoważone. Należały do nich średnie grupy zawodowe: nauczycieli szkół podstawowych, techników elektryków, biotechnologów, inżynierów geodetów i kartografów, spedytorów i pokrewnych, specjalistów szkolnictwa i wychowawców gdzie indziej nie sklasyfikowanych, operatorów urządzeń do obróbki drewna oraz murarzy i pokrewnych. Kategorie te wymagały – poza ostatnimi dwoma – wyłącznie wykształcenia wyższego niż średnie zawodowe.

5. Wnioski i rekomendacje

Rynek pracy powiatu łębskiego od kilku lat charakteryzują cechy, które w sposób istotny wpływają na jego specyficzny charakter oraz stanowią przesłankę dla wnioskowania o zindywidualizowanych sposobach postępowania, mających na celu dopasowanie struktury podaży pracy do popytu na nią. Znaczące zmniejszenie w 2007 r. populacji bezrobotnych przyczyniło się do podkreślenia wagi dla procesu równoważenia lokalnego rynku pracy tych kategorii, które również w okresach wcześniejszych stanowiły grupy problemowe, ze względu na możliwość podejmowania zatrudnienia. Szczegółowe wnioskowanie w tej dziedzinie zawarte zostało w treści ekspertyzy, a więc w tym miejscu postaramy się wskazać na główne zależności, mające charakter wniosków zasadniczych.

1. Najbardziej na sytuacji na lokalnym rynku pracy waży niedopasowanie strukturalne, występujące pomiędzy możliwościami zatrudnienia bezrobotnych kobiet, a liczebnością tej populacji w poszczególnych zawodach i specjalnościach, w których dominują kobiety. W związku z tym - co należałoby szczególnie podkreślić – w dalszym ciągu na badanym rynku pracy charakteryzują się one niewątpliwie niższą pozycją konkurencyjną, która może być spowodowana nie tylko przejawami praktyk dyskryminacyjnych, ale przede wszystkim wyznaczonymi w strategii rozwoju gospodarczego powiatu, kierunkami zmian struktury społeczno – gospodarczej obszaru, która w znacznie mniejszym stopniu nastawiona jest na absorpcję kobiecych zasobów pracy. Tym bardziej uwaga ta jest istotna, bowiem w porównaniu do lat ubiegłych, w 2007 r. zaobserwowano wysoką przewagę zawodów „kobięcych” zarówno w analizie statycznej, jak i badaniach napływu do bezrobocia. Szczególnie istotne pod tym względem wydaje się niedopasowanie w zawodzie asystent ekonomiczny, gdzie praktycznie rzecz biorąc kobiety nie mają szans na podjęcie pracy w zawodzie wyuczonym.

2. W powiecie łębskim w dalszym ciągu dominuje bezrobocie długotrwałe, co wynika przede wszystkim z udziału tej kategorii bezrobotnych w najbardziej ważących dla kształtowania równowagi grupach zawodowych i zawodach. Utrwała się zatem w przypadku tego rynku pracy sytuacja, która świadczy o istotnym znaczeniu bezrobocia strukturalnego dla równoważnia popytu na pracę i popytu na nią. Poprawa w tej dziedzinie, przejawiająca się przede wszystkim w ograniczeniu liczby zawodów elementarnych, które są zauważalne w strukturze długookresowo poszukujących pracy, może jednak wskazywać na jeszcze jedną cechę, której znaczenie jest istotne dla oceny sytuacji na lokalnym rynku pracy. Jest to

mianowicie dominacja wśród tych zawodów i specjalności tych, w których przeważają kobiety. Oznacza to, że skuteczność działań, mających na celu ograniczanie bezrobocia strukturalnego (długotrwałego) w znacznie większym dotyczy mężczyzn niż kobiet. Nie ukształtowane, w związku z powyższym, mogą być wysoko efektywne narzędzia, umożliwiające ograniczenie występujących niedopasowań, z uwzględnieniem specyfiki płci. Jest to szczególnie niebezpieczne dla pewnych grup zawodowych („kobięcych”), bowiem często charakteryzuje je porównywalnie wysoki poziom wykształcenia.

3. Cechą charakterystyczną łęborskiego rynku pracy jest również narastająca – mimo istotnego zmniejszenia liczby poszukujących pracy – w pewnych grupach zawodowych i zawodach nierównowaga. Grupy te i zawody, są często zagrożone wykluczeniem społecznym, bowiem ich udział – mimo spadku liczebności populacji – wzrasta. Mimo zatem niewątpliwego zwiększenia elastyczności tego rynku pracy, co wynika generalnie ze zmniejszenia liczby grup zawodów problemowych, wskazuje to na nieskuteczność działań skierowanych do tych bezrobotnych, których lokalny rynek pracy nie potrzebuje, czyli stwarza przesłanki dla absorpcji ich umiejętności i kwalifikacji. Wydaje się, że przemiany w tym względzie są zbyt powolne i – podobnie, jak w okresach poprzednich – istotnie powiązane z kształtowaniem się aktywności ekonomicznej podmiotów zlokalizowanych na tym obszarze. Należałoby jednocześnie podkreślić, że pozytywne zmiany wystąpiły głównie w zakresie zawodów wymagających wyższego niż średnie poziomu wykształcenia, co oznaczać może pogorszenie pozycji konkurencyjnej tych bezrobotnych, którzy poszukiwali pracy w zawodach wymagających najniższych kwalifikacji.

4. W 2007 r. na lokalnym rynku pracy wystąpiły pewne przesłanki umożliwiające zaobserwowanie wzrostu zainteresowania zawodami, których wykorzystanie wiąże się ze specyficznym charakterem funkcjonujących na obszarze powiatu łęborskiego podmiotów (przemysł okrętowy, turystyka i rekreacja, a także w pewnym stopniu budownictwo). Tym niemniej wpłynęło to na pogorszenie sytuacji na rynku pracy osób jej poszukujących w tych zawodach, które z natury są uniwersalne. Jeszcze raz należałoby w tym przypadku podkreślić znaczenie braku miejsc pracy dla asystentów ekonomicznych oraz – po części – pracowników biurowych, chociaż w przypadku tych ostatnich nie wpłynęło to na pogorszenie ich pozycji konkurencyjnej, a także lokatę w rankingu zawodów nadwyżkowych i deficytowych.

5. W dalszym ciągu dla sytuacji na rynku pracy powiatu łęborskiego istotne znaczenie ma problem niedostosowania systemu kształcenia do potrzeb pracodawców. Na podkreślenie zasługuje ponadto pojawiający się w wielu zawodach i specjalnościach problem niedopasowania

jakości kwalifikacji i umiejętności do oczekiwań pracodawców. szczególnie dotyczy to tych zawodów, w których pojawiająca się znaczna liczba ofert pracy nie skutkuje zmniejszeniem liczby osób poszukujących pracy.

6. W analizowanym roku – mimo zmniejszenia liczby ofert pracy – wystąpiła ich nadwyżka nad liczbą poszukujących pracy. Przyczyniło się to do znacznego ograniczenia liczby zawodów, w których dotychczas bezrobotni nie mieli szans na znalezienie pracy oraz tego, że w większości wielkich grup zawodowych mieliśmy do czynienia z możliwością uzyskania przez bezrobotnego chociaż jednej oferty pracy. Tym niemniej nie wpłynęło to na poprawę sytuacji tych, którzy poszukiwali pracy w zawodach dominujących wśród bezrobotnych, bowiem w ich przypadku liczba ofert pracy w sposób znikomy pokrywała zapotrzebowanie, pojawiające się zarówno w końcu roku sprawozdawczego, jak i w napływie do bezrobocia. W kilku zawodach można to było wytłumaczyć sezonowością zmian zapotrzebowania pracodawców, tym niemniej w większości – była to konsekwencja niedopasowań, występujących między jakością kwalifikacji, reprezentowanych przez osoby poszukujące pracy, a oczekiwaniami pracodawców, a także niedopasowaniem struktury kształcenia do potrzeb rynku pracy. Szczególnie ten ostatni wniosek może być zasadny w odniesieniu do zawodów szkolnych technik ekonomista oraz technik prac biurowych i na poziomie zasadniczym – sprzedawca.

Przedstawione powyżej uwarunkowania sytuacji na rynku pracy powiatu lęborskiego, mające charakter wniosków generalnych – pozwalają na sformułowanie szczegółowych rekomendacji, dotyczących tego obszaru. Należałoby jednocześnie podkreślić, że uległy one zasadniczej zmianie w porównaniu do lat ubiegłych, bowiem cechy charakterystyczne tego rynku pracy w wyniku zmniejszenia nierównowagi, uległy jedynie uwypukleniu.

1. Ważnym problemem pozostaje tu nadal zagadnienie wąskoprofilowego bądź szerokoprofilowego kształcenia. Z punktu widzenia potrzeb rynku pracy, odpowiedź na pytanie jest związana z jego charakterem. Jednorodny pod względem możliwości zatrudnienia rynek pracy (zawody pochodzące z jednej, bądź najwyżej kilku dziedzin działalności gospodarczej) daje bowiem możliwość absorbowania nadwyżek osób poszukujących pracy, wykształconych wąskoprofilowo. Natomiast w przypadku rynku niejednorodnego szanse na znalezienie pracy mają te osoby, których wykształcenie jest szerokoprofilowe. W dalszym ciągu zatem postulowana byłaby w przypadku badanego rynku pracy polizawodowość, będąca konsekwencją nie tylko funkcjonującego systemu edukacji, ale przede wszystkim

promowania kształcenia ustawicznego wśród osób poszukujących pracy. Zwiększająca się aktywność edukacyjna pozwoliłaby bowiem na uzupełnienie posiadanych kwalifikacji, a także umożliwiłaby ich zmianę, odpowiadając w ten sposób na zapotrzebowanie zgłaszane przez pracodawców. W przypadku badanego rynku pracy działania takie mogą jednak napotykać na bariery ograniczonej skłonności do kształcenia osób poszukujących pracy, wynikających głównie z wysokich specjalistycznych umiejętności, które już posiadają.

2. Dlatego też istotne znaczenie dla zmniejszania nierównowagi na lokalnym rynku pracy powinny mieć również działania, dotyczące **korelacji działalności edukacyjnej badanego obszaru z potrzebami rynku pracy**. Jest to związane z koniecznością ograniczenia strat, wywołanych „kształceniem dla bezrobocia”. Przyczyniają się bowiem do utrwalania wadliwych, z punktu widzenia potrzeb pracodawców, struktur kształcenia, które ze względów społecznych traktowane są, jako niezbędne. Lukę w tej dziedzinie powinny wypełnić szkolenia, organizowane w ramach aktywnych działań rynku pracy. Tym niemniej ich zakres i liczba uczestników ze względu na ograniczenia finansowe mogą pozostawiać wiele do życzenia. Na lęborskim rynku pracy w badanym roku zaobserwowano w tej dziedzinie pewną poprawę, bowiem najliczniejszej populacji w zawodach szkolnych nie stanowili absolwenci.

3. Dotychczasowa praktyka powiatowych urzędów pracy, polegająca na powielaniu stosowanych wcześniej zakresów kształcenia i przekwalifikowania, mimo większej, w porównaniu do prac interwencyjnych i robót publicznych, skuteczności, nie daje gwarancji szybkiego wyeliminowania nierównowagi na lokalnych rynkach pracy. Potrzebne jest bowiem **uwzględnienie w większym stopniu w modułach szkoleniowych problematyki związanej z informowaniem bezrobotnych o sytuacji na rynku pracy oraz wspomaganie ich aktywności w kierunku samozatrudnienia** (moduły przedsiębiorczości, kształcające w zakresie tworzenia własnych stanowisk pracy). Nie mniejsze znaczenie w tym przypadku powinny mieć również działania pozwalające na poznanie osobowości bezrobotnego. Mogłyby one w znacznym stopniu przyczynić się do zwiększenia adekwatności stosowanych szkoleń do oczekiwań beneficjentów, w dalszej kolejności zwielokrotnić efekty ich starań w poszukiwaniu pracy. Działania te bowiem mają charakter służący podejmowaniu decyzji przez bezrobotnych. Jak się jednak wydaje, na przestrzeni 2007 r. zaobserwowany został w tym względzie w powiecie lęborskim dość istotny postęp, bowiem pozycja konkurencyjna niektórych kategorii osób poszukujących pracy uległa zasadniczej poprawie.

4. Powyżej sformułowane postulaty powinny znaleźć odzwierciedlenie nie tylko w odniesieniu do wszystkich osób poszukujących pracy, ale przede wszystkim do tych, którzy bezskutecznie jej poszukują ponad rok (bezrobocie długookresowe). Konieczne byłoby zatem działanie mające na celu zwiększanie aktywności zawodowej tej grupy. Dlatego niezbędne stają się **inicjatywy lokalne**, między innym rozszerzające zakres prowadzonych szkoleń, umożliwiające doskonalenie umiejętności w zakresie poszukiwania pracy, rozpoznania osobowości oraz samozatrudnienia.

5. Koniecznym sposobem działania może być również **przestrzenne zróżnicowanie instrumentów wspomagających aktywność zawodową bezrobotnych**. Jak wynika bowiem z przeprowadzonych badań natężenie aktywności ekonomicznej w poszczególnych gminach powiatu jest zdywersyfikowane, Szczególnie różnice te mogą być obserwowane w odniesieniu do skłonności pracodawców do zatrudniania osób młodych (absolwentów). Ponadto w wyniku pojawienia się zwiększonego zapotrzebowania na zawody związane z rybactwem i budową statków, można wnioskować o szybszym rozwoju terenów nadmorskich, gdzie zlokalizowane są porty w porównaniu do innych terenów badanego powiatu. Świadczy to również o poszerzaniu się możliwości rozwojowych powiatu, ukierunkowanych dotychczas bez mała wyłącznie na turystykę i rekreację.

6. Istotnym postulatem wydaje się konieczność **ukształtowania nowych jakościowo umiejętności**. Bezrobotni reprezentujący zawody nadwyżkowe powinni być zachęceni do przekwalifikowania w zawodach, na które zapotrzebowanie jest większe niż liczba chętnych do podjęcia pracy (rynek pracy „pracownika”). Jak się wydaje przede wszystkim tego rodzaju działania powinny być podejmowane w zawodach usługowych, w tym także w ramach podejmowania własnej działalności gospodarczej. Tym bardziej jest to zasadne, że badany obszar charakteryzuje porównywalnie wysoka aktywność gospodarcza, ujawniająca się przede wszystkim w przedsiębiorczości (duża liczba podmiotów gospodarczych, prowadzona przez osoby fizyczne).

7. Bardzo zróżnicowana sytuacja mężczyzn i kobiet na regionalnym rynku pracy winna również zaowocować stosowaniem **odmiennych narzędzi polityki rynku pracy**. Pewną rolę w tej mierze powinny odgrywać szkolenia, bowiem to one w porównywalnie krótkim czasie dają możliwość podjęcia pracy. Tym niemniej działania w tej dziedzinie powinny również zwracać uwagę na problem o znacznie szerszym zasięgu. Dotyczy to występowania przesłanek na lokalnych rynkach pracy, umożliwiających występowanie dyskryminacji. Działania w tej dziedzinie powinny mieć charakter znacznie wykraczający poza obszar

regionu, tym niemniej należy zastanowić się nad podejmowaniem inicjatyw lokalnych. Jest to tym bardziej ważne, że dyskryminacji nie przeciwdziała wyższy poziom wykształcenia kobiet niż mężczyzn. Niezbędne jest zatem opracowanie systemu zachęt dla pracodawców w celu ograniczenia ich niechęci do zatrudniania kobiet. Poza tym szczególnie w odniesieniu do nich powinny znaleźć działania promujące kształcenie ustawiczne, jako sposób na zwiększenie aktywności zawodowej. Wydaje się, że tego rodzaju działanie nie powinno nastęczać wiele trudności, bowiem aktywność edukacyjna kobiet – jak wynika z innych badań – zawsze była większa w porównaniu do mężczyzn.

8. W rozwiązywaniu problemów na lokalnych rynkach pracy niezwykle ważnym zagadnieniem obecnie i w przyszłości może być promowanie elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy. Z dotychczasowych badań wynika, że nietypowe formy zatrudnienia oraz organizacji pracy w Polsce, są stosowane sporadycznie (Kryńska (red.), 2003, Sobocka – Szczapa, 2003). Przeciwnikami wprowadzenia niestandardowych form pracy również bardzo często są pracownicy i przedstawiciele związków zawodowych. Jest to związane z brakiem uregulowań prawnych większości tych form, co zapewniłoby pracownikom warunki zatrudnienia takie same, jak te, które mają osoby pracujące w formie standardowej¹⁸.

¹⁸ Zatrudnienie standardowe to praca w pełnym wymiarze czasu, na czas nieokreślony.

Aneks

Tabela 1. Szansa na podjęcie pracy na lęborskim rynku pracy w zawodach, w których występowała największa liczba ofert pracy w 2007 r.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik uzyskania oferty pracy
931301	Robotnik budowlany	MAX
419190	Pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	MAX
828201	Monter aparatury rozdzielczej i kontrolnej energii elektrycznej	MAX
913211	Sprzątacze pojazdów	MAX
713201	Glazurnik	MAX
916290	Pozostali zamiatacze i pokrewni	MAX
832201	Kierowca autobusu	MAX
721401	Monter kadłubów okrętowych	12,5000
721403	Monter konstrukcji stalowych	8,3333
713802	Monter rurociągów okrętowych	3,6905
742390	Pozostali ustawiacze-operatorzy maszyn do obróbki drewna i pokrewni	3,3333
741102	Przetwórca ryb	1,7344
515902	Pracownik ochrony mienia i osób	1,3519
721202	Spawacz ręczny gazowy	1,3512
723106	Mechanik pojazdów samochodowych	1,3333
235908	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	1,2222
343102	Sekretarka medyczna	1,0833
712901	Konserwator budynków	1,0417
833401	Kierowca operator wózków jezdniowych	0,8889
811102	Operator koparek i zwałowarek	0,8333
933104	Robotnik magazynowy	0,7778
422201	Recepcjonista	0,7407
232108	Nauczyciel języka obcego	0,7222
915206	Woźny	0,6296
914103	Robotnik gospodarczy	0,6154
913203	Pokojowa [w hotelu]	0,5238
713101	Dekarz	0,5000
513102	Opiekunka dziecięca	0,4706
341503	Przedstawiciel handlowy (przedstawiciel regionalny)	0,4583
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	0,4533
916201	Robotnik placowy	0,4167
743501	Krojczy	0,4167
346103	Opiekunka środowiskowa	0,3889
512301	Bufetowy (barman)	0,2619
913204	Pomoc kuchenna	0,2596
721203	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	0,2500
512302	Kelner	0,2229
712204	Zbrojarz	0,1786
743702	Tapicer	0,1778
712301	Cieśla	0,1667
421102	Kasjer handlowy	0,1569
631102	Robotnik leśny	0,1533

712401	Brukarz	0,1263
419101	Pracownik biurowy	0,1195
913207	Sprzątaczką	0,1183
343101	Pracownik administracyjny	0,1170
343201	Księgowy (samodzielny)	0,1140
828303	Monter podzespołów i zespołów elektronicznych	0,1111
241912	Specjalista do spraw marketingu i handlu (sprzedaży)	0,1075
514103	Kosmetyczka	0,1042
413103	Magazynier	0,1000
931203	Robotnik drogowy	0,0926
913206	Salowa	0,0903
712202	Betoniarz zbrojarz	0,0862
741203	Piekarz	0,0822
742204	Stolarz	0,0736
621201	Ogrodnik terenów zieleni	0,0714
712102	Murarz	0,0702
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	0,0594
743604	Szwaczka	0,0563
742207	Stolarz meblowy	0,0527
722204	Ślusarz	0,0499
724201	Elektromonter (elektryk) zakładowy	0,0491
512201	Kucharz	0,0482
714101	Malarz budowlany	0,0430
522107	Sprzedawca	0,0404
724301	Elektromonter instalacji elektrycznych	0,0399
832101	Kierowca samochodu osobowego	0,0366
514102	Fryzjer	0,0318
723105	Mechanik samochodów osobowych	0,0287
722304	Tokarz	0,0272
412102	Asystent rachunkowości	0,0265
311502	Technik mechanik	0,0208
743304	Krawiec	0,0112

Źródło: Dane PUP

Bibliografia

- Domański R. (2006) Kapitał ludzki, hasło [w:] Encyklopedia PWN, Wydawnictwo Naukowe PWN SA, http://encyklopedia.pwn.pl/33747_1.html, stan 17 lipca 2006 r.
- Kabaj M., (2001), System aktywizacji długotrwale bezrobotnych. Synteza i wnioski z badań, (w:) Kabaj M., (red.) Badanie bezrobocia długotrwałego, Raport IPiSS, Warszawa
- Kryńska E., (red.) (2003), Elastyczne formy zatrudnienia i organizacji pracy a popyt na pracę w Polsce, IPiSS, Warszawa
- Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2007 r., GUS, Warszawa 2007
- Rocznik demograficzny 2007, GUS, Warszawa 2007
- Rocznik statystyczny województw 2005, GUS, Warszawa
- Rocznik Statystyczny Województw 2007, GUS. Warszawa 2007.
- Sobocka – Szczapa H., (2005), Nietypowe formy zatrudnienia pracowniczego, (w:) E. Kryńska (red.) Elastyczne formy zatrudnienia i organizacji pracy a popyt na pracę w Polsce, IPiSS, Warszawa